Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lannoitelaki. Samalla kumottaisiin nykyinen lannoitevalmistelaki. Esityksessä ehdotetaan myös muutettaviksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

EU:n uusi lannoitevalmisteasetus koskee CE-merkittyjä EU-lannoitevalmisteita. Ehdotettuun lakiin sisältyisivät EU:n uudessa lannoitevalmisteasetuksessa edellytetyt vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksymistä ja nimeämistä koskevat vaatimukset sekä asetuksen rikkomiseen sovellettavat seuraamukset. Lakiin sisältyisivät lisäksi kansallisia lannoitevalmisteita koskevat säännökset. Säännöksiä yhdenmukaistetaan tuotelainsäädännön sekä elintarvikeketjun lainsäädännön kanssa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 16.7.2022 samaan aikaan, kun lannoitevalmisteasetuksen soveltaminen alkaa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
PERUSTELUT....4
1 Asian tausta ja valmistelu....4
1.1 Tausta....4
1.2 Valmistelu....4
1.2.1 Lannoitevalmisteasetuksen valmistelu....4
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu....5
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö....5
3 Nykytila ja sen arviointi....8
3.1 Kansallinen lainsäädäntö....8
3.1.1 Lannoitevalmistelaki....8
3.1.2 Lannoitevalmisteiden valmistusmäärät....8
3.1.3 Valvonta....9
3.1.3.1 Toimijoiden valvonta....9
31.3.2 Toimijoiden valvonnassa havaitut puutteet....10
3.1.3.3 Lannoitevalmisteiden tuotevalvonta....11
3.1.3.4 Lannoitevalmisteiden tuotevalvonnassa havaitut puutteet....11
3.1.4 Valvonnan henkilöresurssit....12
3.2 EU:n lainsäädäntö....12
3.3 Harmaa talous....13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset....14
4.1 Keskeiset ehdotukset....14
4.2 Pääasialliset vaikutukset....15
4.2.1 Vaikutukset yritysten toimintaan....15
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan....17
4.2.3 Ympäristövaikutukset....18
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset....19
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot....19
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset....19
5.1.1 Johdanto....19
5.1.2 Laitoshyväksyntä....20
5.1.3 Lannoitevalmisteiden tyyppinimet....20
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot....21
5.2.1 Ruotsi....21
5.2.2 Tanska....21
5.2.3 Viro....21
6 Lausuntopalaute....22
7 Säännöskohtaiset perustelut....24
7.1 Lannoitelaki....24
7.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta....51
7.3. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä....51
7.4. Laki sakon täytäntöönpanosta....51
8 Lakia alemman asteinen sääntely....51
9 Voimaantulo....52
10 Toimeenpano ja seuranta....52

11 Suhde muihin esityksiin....52
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys....53
12.1 Elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja....53
12.2 Kotirauha....54
12.3 Julkisen vallan käyttö....54
12.4 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle....55
12.5 Lainsäädäntövallan siirtäminen....56
12.6 Oikeusturva....57
12.7 Tietojen luovuttaminen....57
12.8 Henkilötietojen suoja....58
12.9 Seuraamusmaksu....59
LAKIEHDOTUKSET....61
Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta....79
Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta....80
Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta....81
LIITE....83
RINNAKKAISTEKSTIT....83
Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta....83
Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta....86
Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta....90

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Lannoitevalmisteiden käytöllä edistetään maa- ja puutarhatalouden sekä metsätalouden toimintaedellytyksiä. Lannoitevalmisteet parantavat kasvien kasvua, sadon laatua ja määrää. Lannoitevalmisteita voidaan myös lisätä maahan sen fysikaalisten ominaisuuksien ylläpitämiseksi ja parantamiseksi tai lisäämään maan biologista toimintaa. Välillisesti lannoitevalmisteet vaikuttavat rehujen ja elintarvikkeiden laatuun ja turvallisuuteen ja sitä kautta ihmisten ja eläinten terveyteen. Lannoitelainsäädännöllä ja toimivalla valvonnalla voidaan vähentää lannoitevalmisteiden käytöstä ympäristölle ja ravintoketjuun aiheutuvia mahdollisia haittoja. Toimiva lainsäädäntö ja sen valvonta takaavat myös toimijoiden tasapuolisen kohtelun ja yhtäläisen kilpailuaseman.

EU-lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetusten (EY) N:o 1069/2009 ja (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta sekä asetuksen (EY) N:o 2003/2003 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1009, jäljempänä *lannoitevalmisteasetus*, annettiin kesällä 2019 ja sitä aletaan soveltamaan pääosin 16.7.2022. Osa lannoitevalmisteasetuksen edellyttämistä muutoksista tehtiin lannoitevalmistelakiin (539/2006) keväällä 2020 lannoitevalmistelain muutoksella 3/2020, jolloin niiden soveltaminen lannoitevalmisteasetuksessa alkoi. Asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa sääntelyä, mutta asetuksen tueksi tarvitaan myös kansallista täydentävää sääntelyä. Lannoitevalmisteasetus sallii myös yhdenmukaistamattomien lannoitevalmisteiden asettamisen saataville markkinoilla, joten niitä koskevista vaatimuksista voidaan säätää kansallisesti.

Euroopan unionin markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, ja lannoitevalmisteasetuksen yhteensovittaminen sekä kansallinen toimeenpano edellyttää muutoksia sen soveltamisalaan kuuluviin EU-lannoitevalmisteita koskeviin säädöksiin sekä markkinavalvontaa koskevaan lainsäädäntöön. Markkinavalvonta-asetus on horisontaalinen eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös. Asetuksessa säädetään muun muassa yleisistä yhdenmukaisista puitteista markkinavalvonnalle ja ulkorajavalvonnalle jäsenvaltiossa sekä vähimmäisvaatimuksista markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksille. Markkinavalvonta-asetusta täydentävästä sääntelystä säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*.

1.2 Valmistelu

1.2.1 Lannoitevalmisteasetuksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 17.3.2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi EU-lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetusten (EY) N:o 1069/2009 ja (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta. Ehdotus oli osa komission kiertotalouden toimintasuunnitelmaa (COM/2015/0614 final) ja yksi tärkeimmistä sen 54 toimenpiteestä ja pyrkii osaltaan edistämään kiertotaloutta. Orgaanisten ja jätepohjaisten lannoitevalmisteiden tuominen EU:n lannoitelainsäädännön piirin mahdollistaa niille tasapuoliset markkinaolosuhteet suhteessa epäorgaanisiin neitseellisistä raaka-aineista valmistettuihin lannoitteisiin ja kalkitusaineisiin sekä vahvistaa EU:n laajuisten markkinoiden kestävää kehitystä. Asetuksen uudistukseen liittyvässä vaikutusten arvioinnissa (Competitiveness proofing –

fertilising materials) vertailtiin viiden toteuttamisvaihtoehdon vaikutuksia erityyppisten lannoitevalmisteiden kilpailukykyyn ja epäsuoria vaikutuksia maataloussektoriin. Vaikutukset lannoitevalmisteiden hintoihin arvioitiin kaikissa toteuttamisvaihtoehdoissa vähäisiksi.

Komission ehdotusta koskeva U-kirjelmäluonnos valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä ja sitä käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisen EU18-jaoston (maatalous- ja elintarvikejaosto) kirjallisessa käsittelyssä 18.-20.4.2016 ja lannoite- ja kasvualusta-alajaostossa 8.4.2016. Ehdotus on esitelty laajemmin lannoitevalmistealan toimijoille 4. ja 7.4.2016 pidetyissä tilaisuuksissa. Ehdotuksesta annettiin eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä (U 19/2016 vp) huhtikuussa 2016. Maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 8/2016 vp) ja ympäristövaliokunnan (YmVL 15/2016 vp) lausuntojen mukaiset eduskunnan kannat hyväksyttiin suuressa valiokunnassa 15.6.2016.

Suomi suhtautui komission ehdotukseen pääosin myönteisesti. Suomi piti tärkeänä, että myös orgaanisille lannoitevalmisteille ja muille innovatiivisille uudenlaisille lannoitevalmisteille avataan helpompi pääsy EU:n sisämarkkinoille. Ensiarvoisen tärkeää on myös saada EU:n sisämarkkinoilla liikkuville lannoitevalmisteille yhtenäiset laatu-, turvallisuus- ja merkintävaatimukset. Suomi piti myönteisenä, että CE-merkintävaatimukset lannoitevalmisteille myös osaltaan määrittelisivät, milloin sellaisenaan lannoitevalmisteena tai sen ainesosana käytetty jäte lakkaa hyödyntämistoimen seurauksena olemasta jätettä. Lannoitevalmisteasetuksen suhdetta jätelainsäädännön jätteeksi luokittelun päättymistä koskeviin säännöksiin olisi kuitenkin tarpeen edelleen selventää, jotta voidaan varmistaa lannoitevalmisteita koskevan sääntelyn yhtenäinen tulkinta ja sujuva soveltaminen.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaista on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Esityksen valmistelun aikana ei ollut mahdollista järjestää fyysisiä kuulemistilaisuuksia. Tästä johtuen toteutettiin kaksi verkkolähetystä. Tallenteet verkkolähetyksistä olivat saatavilla maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla tilaisuuden jälkeen. Kuulijoilla oli tilaisuudessa reaaliaikainen kommentointimahdollisuus ja kysymyksiä oli mahdollisuus lähettää kirjallisesti ennen tilaisuutta ja sen jälkeen. Lausuntokierros järjestettiin 30.11.2021 – 21.1.2022 välisenä aikana.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön Internet-sivuilla osoitteessa https://mmm.fi/hankkeet, hankkeen tunnus MMM072:00/2020.

Hallituksen esitysluonnoksesta on saatu lausunto (VN/3993/2022) lainsäädännön arviointineuvostosta 23.2.2022. Lausunto on saatavilla valtioneuvoston internetsivuilla: https://vnk.fi/arviointineuvosto/lausunnot. Esitystä on edelleen täydennetty arviointineuvoston lausunnon pohjalta.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Lannoitevalmisteasetuksella luodaan kaikille EU-lannoitevalmisteille (epäorgaaniset ja orgaaniset lannoitteet, orgaaniset kivennäislannoitteet, kalkitusaineet, maanparannusaineet, kasvualustat, kasvibiostimulantit, inhibiittorit sekä lannoitevalmisteiden seokset) EU:n tasolla yhtenäiset edellytykset, jolloin myös orgaanisia raaka-aineita käyttävän lannoitevalmisteteollisuuden mahdollisuudet päästä sisämarkkinoille paranevat. Lannoitevalmisteasetus antaa myös mahdollisuuden kehittää uudentyyppisiä lannoitevalmisteita.

Kansallisille markkinoille tarkoitettujen lannoitevalmisteiden markkinat voivat kuitenkin jatkaa häiriöttömästi toimintaansa, kun kansalliset säännökset säilyvät. Kyse on lannoitevalmistemarkkinoiden osittaisesta harmonisoinnista, jonka puitteissa lannoitevalmisteiden valmistajat voivat valita noudattavatko kansallista lainsäädäntöä vai lannoitevalmisteasetusta. Myös kansallisen lainsäädännön mukaisten tuotteiden vastavuoroinen tunnustaminen säilyy. Lannoitevalmisteasetuksella ei myöskään estetä jäsenvaltioita ylläpitämästä tai hyväksymästä perussopimusten mukaisia säännöksiä EU-lannoitevalmisteiden käytöstä ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi.

Lannoitevalmisteasetusta sovelletaan pääosin 16.7.2022 alkaen. Asetuksen artikloiden 20–36 eli luvun IV vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ilmoittamisesta soveltaminen alkoi 16.4.2020.

Lannoitevalmisteasetuksessa säädetään EU-lannoitevalmisteiden määritelmistä sekä talouden toimijoiden kuten valmistajan, valtuutetun edustajan, tuojan ja jakelijan velvollisuuksista. Lannoitevalmisteasetuksessa asetetaan tuotevaatimukset EU-lannoitevalmisteille sekä miten vaatimustenmukaisuus arvioidaan ja varmistetaan ainesosaluokkien ja toimintoperusteisten tuoteluokkien mukaisesti. Tietyille tuoteluokille riittää valmistajan itse suorittama tuotannon sisäinen valvonta, kun taas toisilla tuoteluokilla valmistuksessa käytettyjen ainesosaluokkien riskit edellyttävät vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa ilmoitetun laitoksen käyttämistä. Ilmoittamisesta vastaavasta viranomaisesta ja ilmoitetuksi laitokseksi hyväksymisestä sekä ilmoittamisesta komissiolle ja jäsenvaltioille on säädettävä EU:n lannoitevalmisteasetuksen mukaan tarkemmin kansallisessa lainsäädännössä.

EU-lannoitevalmisteiden tuotevaatimuksista säädetään lannoitevalmisteasetuksen liitteissä I ja II, joissa on kuvattu niiden toimintoperusteiset tuoteluokat ja niitä koskevat laatu- ja turvallisuusvaatimukset. Lisäksi liitteessä II on EU-lannoitevalmisteiden valmistuksessa sallitut ainesosat ainesosaluokittain ja niihin liittyvät vaatimukset. Asetus sisältää 11 ainesosaluokkaa, joita ovat esimerkiksi ensiömateriaalista koostuvat aineet ja seokset, komposti, tuorekasvimädäte ja elintarviketeollisuuden sivutuotteet. Ainesosaluokat sisältävät edelleen sallitut ainesosat. Asetuksen liitteessä III on EU-lannoitevalmisteiden merkintävaatimukset tuoteluokittain. EU-lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä säädetään asetuksen liitteessä IV. Markkinoille saatettaville EU-lannoitevalmisteille on laadittava EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja valmistajan on kiinnitettävä CE-merkintä EU-lannoitevalmisteen pakkaukseen tai jos valmiste toimitetaan ilman pakkausta, mukana seuraavaan asiakirjaan.

Lannoitevalmisteasetuksessa säädetään tuoteluokittain sallitut enimmäisraja-arvot haitallisille aineille, kuten raskasmetalleille. Turvallisuusvaatimuksista säädetään maaperän ja sitä kautta myös ihmisten terveyden suojelemiseksi. Esimerkiksi kadmiumin enimmäisraja-arvo on fosfaattia (P_2O_5) vähintään 5 prosenttia sisältäville epäorgaanisille lannoitteille ja orgaanisille kivennäislannoitteille, 60 mg Cd/kg P_2O_5. Enimmäisraja-arvon tiukennus ei vaikuta Suomen tilanteeseen, sillä Suomi saa pitää viimeksi vuonna 2006 komission päätöksellä 2006/348/EY saadun poikkeuksen rajoittaa lannoitteiden kadmiumin enimmäispitoisuutta 22 mg:aan Cd/kg P_2O_5 siihen saakka, kunnes tämä enimmäisraja-arvo on sama tai alhaisempi kuin lannoitevalmisteasetuksessa. Lupa poiketa lannoitevalmisteasetuksen raja-arvosta on myönnetty myös Tanskalle (48 mg Cd/kg P_2O_5), Ruotsille (20 mg Cd/kg P_2O_5), Slovakialle (20 mg Cd/kg P_2O_5) ja Unkarille (20 mg Cd/kg P_2O_5).

Lannoitevalmisteasetukseen sisältyy myös säännökset, joiden avulla jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY, jäljempänä *jätedirektiivi*, 6 artiklan 1 kohdan mukaisesta hyödynnettävästä jätteestä voidaan tiet-

tyjen käsittelyprosessien ja tekniikoiden avulla saada ainesosia EU-lannoitevalmisteiden valmistukseen tai sellaisenaan EU-lannoitevalmisteena käytettäviksi tuotteiksi. Tällöin lannoitevalmisteasetuksen 18 artiklan mukaan, kun jäte on käsitelty asetuksen ainesosaluokan vaatimusten mukaisesti, se lakkaa olemasta jätettä siitä ajankohdasta, jona EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus laaditaan.

Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009, jäljempänä *sivutuoteasetus*, 32, 35 ja 36 artikloissa tarkoitetuille johdetuille tuotteille, voidaan sivutuoteasetuksessa määrittää valmistusketjun päätepiste lannoitevalmisteena, jolloin sivutuoteasetusta ei enää sovelleta. Poikkeuksena tähän periaatteeseen on kuitenkin kiireelliset ihmisten ja eläinten terveyteen liittyvät toimenpiteet, joihin tällöin sovelletaan elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 178/2002.

Lannoitevalmisteasetuksessa selvennetään rajanvetoa siitä, onko tuote lannoitevalmiste vai kasvinsuojeluaine. Silloin kun kasvibiostimulanteilla pyritään parantamaan yksinomaan kasvien ravinteiden hyväksikäytön tehokkuutta, abioottisen eli muiden kuin biologista alkuperää olevien tekijöiden stressin kestävyyttä tai sadon laatuominaisuuksia, ne muistuttavat luonteeltaan enemmän lannoitevalmisteita kuin kasvinsuojeluaineita. Tällaiset tuotteet voivat olla EU-lannoitevalmisteita ja ne on suljettava kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009, jäljempänä *kasvinsuojeluaineasetus*, soveltamisalan ulkopuolelle. Jos tuotteella on yksi tai useampi toiminto, joista jokin kuuluu kasvinsuojeluaineasetuksen piiriin, jää tuote kasvinsuojeluaineasetuksen piirin eikä sitä voida saattaa markkinoille EU-lannoitevalmisteena. Kasvinsuojeluaineita koskevista yleisistä vaatimuksista, koulutuksesta ja tutkinnosta, kasvinsuojeluaineiden levitysvälineistä ja niiden testauksesta, toiminnan harjoittamisesta, viranomaisista ja niiden tehtävistä, valvonnasta sekä hallinnollisista pakkokeinoista ja seuraamuksista säädetään kasvinsuojeluaineista annetussa laissa (1563/2011).

Lannoitevalmisteasetuksessa on lisäksi säädökset komiteamenettelystä sekä delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten hyväksymisestä. Lannoitevalmisteasetuksessa komissiolle annetaan valta antaa delegoituja säädöksiä liitteen I, lukuun ottamatta kadmiumia koskevia rajaarvoja ja toimintoperusteisia tuoteluokkia koskevia määritelmiä tai muita niiden soveltamisalaan liittyviä seikkoja, sekä liitteiden II, III ja IV muuttamiseksi kyseisten liitteiden mukauttamiseksi tekniikan kehitykseen ja jotta helpotettaisiin sellaisten EU-lannoitevalmisteiden sisämarkkinoille pääsyä ja vapaata liikkuvuutta, joiden kauppa sisämarkkinoilla on merkittävä eivätkä ne aiheuta riskiä ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle, turvallisuudelle taikka ympäristölle ja niillä on lisäksi maataloudellista tehoa.

Lannoitevalmisteasetuksen mukaan EU-lannoitevalmisteiden valvontaan sovelletaan markkinavalvonta-asetuksen 16–29 artikloja. Näissä artikloissa säädetään markkinavalvontaa koskevista yhteisön puitteista ja yhteisön markkinoille tuleville tuotteille tehtävistä tarkastuksista. Markkinavalvontana toteutettavan valvonnan nojalla markkinavalvontaviranomainen valvoo pistokoeluonteisesti ja riskiperusteisesti EU-lannoitevalmisteiden vaatimuksenmukaisuutta. Vastuu EU-lannoitevalmisteen vaatimustenmukaisuudesta on talouden toimijalla (valmistaja, valtuutettu edustaja, tuoja, jakelija). EU-lannoitevalmisteiden valvonnan erityispiirteet ja sitä koskevat säännökset edellä mainitusta perussäännöstä poiketen on kuvattu lannoitevalmisteasetuksessa. Asetuksessa vahvistetaan myös ilmoitettuja laitoksia, jotka arvioivat EU-lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuutta, koskevat säännökset.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Kansallinen lainsäädäntö

3.1.1 Lannoitevalmistelaki

Lannoitevalmistelakia sovelletaan kansallisten lannoitevalmisteiden ja soveltuvin osin niiden raaka-aineiden valmistukseen markkinoille saattamista varten, markkinoille saattamiseen, käyttöön, kuljettamiseen, maahantuontiin sekä maasta vientiin. Laissa säädetään valvontaviranomaisista ja niiden tehtävistä, laboratorioista sekä pakkokeinoista ja seuraamuksista. Lakia sovelletaan myös lannoitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2003/2003, jäljempänä *lannoiteasetus*, valvontaan ja muuhun sen edellyttämään täytäntöönpanoon. Lain tarkoituksena on varmistaa kasvintuotannossa käytettävien lannoitevalmisteiden hyvä laatu sekä riittävien tietojen antaminen käyttäjille. Tavoitteena on myös edistää lannoitevalmisteeksi soveltuvien sivutuotteiden hyötykäyttöä.

Lain nojalla annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa lannoitevalmisteista (24/11) säädetään yksityiskohtaisesti kansallisista lannoitevalmisteista ja niitä koskevista laatu-, turvallisuus- ja merkintävaatimuksista. Lannoitevalmisteista koskevan toiminnan harjoittamisesta ja sen valvonnasta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (11/12). Lannoitevalmisteiden tyyppinimistä säädetään Ruokaviraston määräyskokoelmassa. Lannoitevalmisteiden valvonnasta vastaa Ruokavirasto. Tuontia valvoo Ruokaviraston ohella Tulli.

3.1.2 Lannoitevalmisteiden valmistusmäärät

Ruokaviraston tilastojen mukaan vuonna 2019 Suomessa valmistettiin epäorgaanisia lannoitteita yhteensä 1 948 milj. kg, orgaanisia lannoitteita 82 milj. kg ja tuhkalannoitteita 165 milj. kg. Lannoitteiden valmistusmäärä on kasvanut vuodesta 2014 noin 321 milj. kg. Viennin osuus lannoitteiden kokonaisvalmistusmäärästä oli vuonna 2019 noin kolmannes. Kalkitusaineiden valmistusmäärät ovat olleet laskussa useamman vuoden ajan. Kymmenessä vuodessa kalkitusaineiden valmistusmäärät ovat tippuneet noin 30 %. Vuonna 2019 kalkitusaineiden valmistusmäärä oli 594 milj. kg, josta teollisuuden sivutuotekalkkien osuus oli 33 %. Maanparannusaineiden valmistusmäärät ovat lähes kolminkertaistuneet vuodesta 2005. Vuonna 2019 maanparannusaineita valmistettiin noin 1,5 milj. m^3. Maanparannusaineiden valmistusmäärissä kasvua on ollut erityisesti biokaasuprosessista peräisin olevien mädätteiden ja metsäteollisuuden kuitulietteiden osalta. Kasvualustojen valmistusmäärissä on jonkin verran vaihtelua vuosittain, mutta kymmenen vuoden aikavälillä tarkasteltuna valmistusmäärät ovat pysyneet samalla tasolla. Kasvualustoja valmistettiin vuonna 2019 noin 2,2 milj. m^3.

Lannoitteita tuotiin Suomeen EU:sta ja EU:n ulkopuolelta vuonna 2019 yhteensä noin 191 milj. kg, josta vajaa 2 % oli orgaanisia lannoitteita. Kalkitusaineiden, maanparannusaineiden ja kasvualustojen tuontimäärät olivat pieniä verrattuna kotimaiseen valmistukseen. Kalkitusaineita tuotiin 53 milj. kg, maanparannusaineita 93 000 kg ja kasvualustoja 274 000 kg. Tuontimäärät vaihtelevat vuosittain eikä niistä ole nähtävissä selkeää kasvua tai laskua. Epäorgaanisia lannoitteita tuodaan sekä EU:sta että EU:n ulkopuolelta. Muita lannoitevalmisteita tuodaan pääosin EU:n alueelta.

3.1.3 Valvonta

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valvontaa, sekä vastaa lainsäädännön valtakunnallisesta valvonnasta. Ruokaviraston lisäksi valvontatehtäviä hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Ruokavirasto voi lisäksi nimetä valtuutettuja tarkastajia suorittamaan erikseen määrättyjä valvontatehtäviä.

Lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita sekä alan toimijoita on voimassaolevan lain mukaan valvottava tasapuolisesti ja säännöllisesti. Valvontatoimenpiteiden on oltava tarkoituksenmukaisia ja ne on sopivalla tavalla kohdistettava kaikkiin lannoitevalmisteen ja sen raaka-aineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, markkinoinnin, kuljetuksen, varastoinnin, käytön ja käsittelyn eri vaiheisiin. Valvontaa on tehostettava, jos on epäiltävissä, että lannoitevalmiste tai sen raaka-aine taikka toimijan toiminta ei täytä lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia. Lisäksi Ruokavirasto laatii vuosittaisen valvontasuunnitelman valvonnan järjestämiseksi sekä raportoi valvonnan toteutumisesta.

3.1.3.1 Toimijoiden valvonta

Lannoitevalvonnan toimijarekisteriin merkittyjen valvontakohteiden lukumäärä on kasvanut vuoden 2010 435 valvontakohteesta 753 valvontakohteeseen vuoden 2020 lopussa (kuva 1). Pääosa toimijoista harjoittaa useampaa kuin yhtä lannoitevalmisteisiin liittyvää toimintaa. Valvontakohteista 618 harjoitti lannoitevalmisteen valmistusta, 116 sisämarkkinatuontia ja 72 lannoitevalmisteiden tuontia kolmansista maista.

Kuva 1. Lannoitevalvonnan valvontakohteiden lukumäärä vuosina 2010–2020.

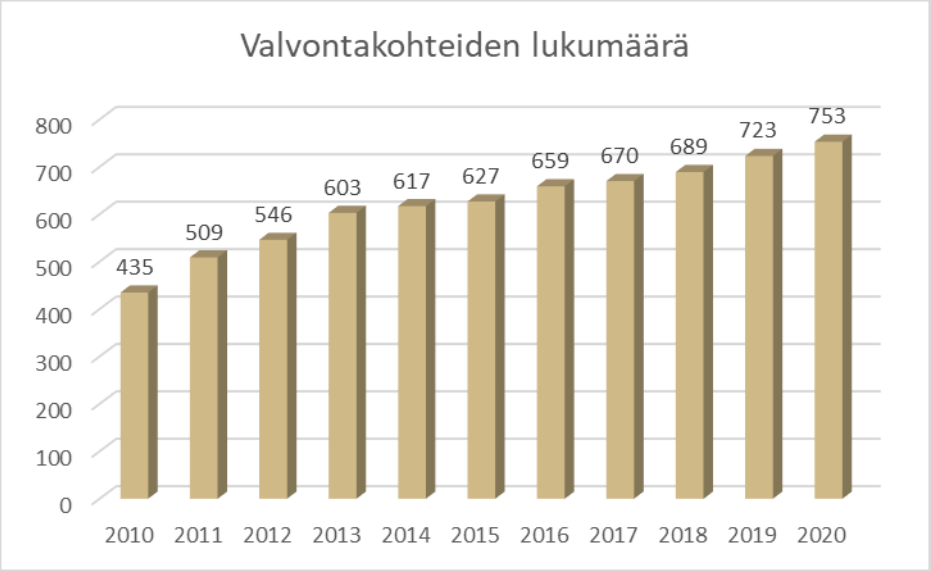

Ruokavirasto hyväksyy orgaanisia lannoitevalmisteita valmistavat laitokset ja eläimistä saatavia sivutuotteita sisältäviä lannoitevalmisteita varastoivat laitokset. Toiminnassa olevien hyväksyttyjen laitosten kokonaismäärä oli vuoden 2020 alussa 167, joista 94 käsitteli joko ainoina raaka-aineina tai muiden raaka-aineiden lisäksi eläimistä saatavia sivutuotteita (lantaa, erilliskerättyä biojätettä tai luokan 3 eläimistä saatavia sivutuotteita) ja 73 laitosta muita raaka-aineita kuin eläimistä saatavia sivutuotteita (yhdyskuntajätevesilietteitä, teollisuuden jätevesilietteitä

tai kasviperäisiä raaka-aineita). Lisäksi eläimistä saatavia sivutuotteita sisältäviä lannoitevalmisteita varastoivia varastointilaitoksia hyväksyttiin 10.

Ruokavirasto valvoo toimijoita tarkastuskäynnein riskin kokonaisarviointiin perustuvan suunnitelman mukaisesti. Riskipisteytys on toteutettu Elmo -tiedonhallintajärjestelmässä. Riskipisteytyksen lähtötietoja ovat tuotantomäärät, käsiteltävät raaka-aineet, kuten eläimistä saatavien sivutuotteiden käyttö, laitoksen prosessityyppi, edellisellä tarkastuksella todetut puutteet, omavalvonnan toimivuus ja edellisestä tarkastuksesta kulunut aika. Tarkastettavien toimijoiden valinnassa on huomioitu myös toimijoiden tekemät ilmoitukset. Taulukossa 1 on esitetty toimijoiden tarkastukset ja näihin liittyvät päätökset vuosilta 2017–2020.

Taulukko 1. Toimijoiden tarkastukset ja näihin liittyvät päätökset vuosilta 2017–2020.

	2017	2018	2019	2020
Laitoshyväksyntäpäätökset	6	11	9	10
Varastohyväksyntäpäätökset	1	0	0	1
Laitoshyväksynnän peruminen tai käsittelyn keskeyttäminen	0	9	2	3
Hyväksytyn laitoksen tarkastuspäätökset	43	40	47	39
Markkinoillesaattamisluvat	9	18	1	7
Muut toimijaan kohdistuvat päätökset	7	1	4	3
Laitoshyväksyntätarkastukset	6	7	7	9
Hyväksytyn laitoksen tarkastukset	36	37	41	31
Omavalvonta-asiakirjojen tarkastukset	158	146	149	99
Yhteensä	266	269	260	202

31.3.2 Toimijoiden valvonnassa havaitut puutteet

Ruokaviraston vuoden 2020 valvontaraportin mukaan orgaanisia lannoitevalmisteita valmistaviin laitoksiin tehtiin yhteensä 42 tarkastuskäyntiä. Puutteita, joiden perusteella edellytettiin toimenpiteitä, todettiin yhteensä 89 kpl (2,1 puutetta/tarkastus). Vuonna 2019 todettiin 2,8 puutetta/tarkastus.

Tarkastuksilla ei todettu yhtään vakavia puutteita, jotka voivat estää laitoshyväksynnän myöntämisen tai edellyttää seurantatarkastusta. Selkeitä säännösten vastaisuuksia tai puutteita, joista ei kuitenkaan aiheudu välitöntä vaaraa eläinten, ihmisten tai ympäristön turvallisuudelle, todettiin 17 kappaletta. Puutteet liittyivät edellisen vuoden tapaan pääasiassa kriittisiin valvontapisteisiin, eli lannoitevalmisteen turvallisuuden kannalta olennaisten toimintojen varmentamiseen. Lievemmät puutteet liittyivät aiempien vuosien tapaan pääasiassa omavalvontasuunnitelmien sisältöön sekä kirjanpidon puutteellisuuksiin. Kirjanpitoon kiinnitettiin valvontavuonna erityistä huomiota, mikä näkyy myös tähän liittyvien puutteiden aiempaa suurempana määränä. Huomattavaa on myös että 12 tarkastuksella ei todettu lainkaan puutteita.

Osalla toimijoista tilanne on hyvä vuodesta toiseen, kun toisilla toimijoista on tiheistä tarkastuskäynneistä huolimatta toistuvasti puutteita. Toimijoilla, joilla todetaan toistuvia puutteita, ei yleensä ole henkilöä, joka ottaisi kokonaisvastuun toiminnasta eikä todettuja puutteita tästä syystä korjata annetuissa määräajoissa. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että toimijoiden osaaminen ja lainsäädännön tuntemus ovat hyvällä tasolla ja todetut puutteet korjataan pääosin nopeasti.

3.1.3.3 Lannoitevalmisteiden tuotevalvonta

Lannoitevalmisteiden tuotevalvonta sisältää kotimaisen valmistuksen, markkinavalvonnan sekä viennin ja tuonnin valvonnan. Tarkastustavoitteet määritellään erikseen kotimaisen valmistuksen valvonnalle, maahantuonnin ja sisämarkkinakaupan tuotteille sekä markkinavalvonnalle. Tuotevalvonnan kohdistamisella pyritään lyhentämään analyysitulosten valmistumisaikaa ja näin ollen saadaan parannettua tulosten hyödynnettävyyttä. Tuotevalvonnan painopisteenä vuonna 2020 olivat niin sanotut kiertotaloustuotteet eli tuotteet, jotka ovat joko sellaisenaan lannoitevalmisteena käytettäviä teollisuuden sivutuotteita tai jätteitä tai sisältävät näitä raaka-aineena tai komponenttina. Näiden tuoteryhmien osuus kaikista lannoitevalmisteista on ollut kasvussa viime vuosien aikana. Tällaisia tuoteryhmiä ovat epäorgaaniset ja orgaaniset lannoitteet, tuhkalannoitteet, kalkitusaineet, maanparannusaineet ja kasvualustat. Laadullisten ominaisuuksien lisäksi valvottiin tuotteiden hygieniaa ja haitallisten aineiden pitoisuuksia. Epäorgaanisten peltokäyttöön tarkoitettujen lannoitteiden osalta valvottiin kadmiumpitoisuutta ja pääravinnepitoisuuksia. Taulukossa 2 on esitetty tuotevalvonnan määrälliset toteumat vuosina 2016–2020.

Taulukko 2. Tuotevalvonnan määrällinen toteuma vuosilta 2015–2020.

Valvontanäytteet	2016	2017	2018	2019	2020
Markkinavalvonta	167	178	171	143	60
Sisämarkkinakaupan ja tuonnin valvonta	23	19	20	13	20
Valmistuksen valvonta	131	156	160	142	147
Näytteitä yhteensä	321	353	351	298	227

3.1.3.4 Lannoitevalmisteiden tuotevalvonnassa havaitut puutteet

Lannoitevalmisteiden tuotevalvonnassa otetuille lannoite-erien näytteille, jotka eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia, annetaan huomautus ja lisäksi puutteen vakavuuden perusteella kehotus, käytön rajoitus, määräys tai kielto. Ruokaviraston valvontaraportin mukaan vuonna 2020 kaikista tuotevalvontatapahtumista 22,2 %:lle eli 50 näytteelle annettiin joko yksi tai useampi huomautus, kehotus, määräys tai kielto. Yleisimmin huomautukset liittyivät tuoteselosteessa ilmoitettujen tietojen poikkeamiin mitatuista tuloksista. Tuoteselosteisiin tai pakkauksin liittyviä huomautuksia, kehotuksia tai määräyksiä annettiin 14 valvontatapahtuman yhteydessä eli 6,2 %:lle valvontatapahtumista.

Orgaanisissa lannoitevalmisteissa puutteita havaittiin epäorgaanisia tuotteita enemmän. Tähän vaikuttaa osaltaan materiaalien luonne. Orgaanisten raaka-aineiden ominaisuuksien vaihtelu on suurempaa kuin epäorgaanisissa materiaaleissa ja tuotteissa tapahtuu luonnollista muuttumista varastoinnin aikana. Esimerkiksi tuotteiden sisältämä typpi on helposti haihtuvaa. Orgaanisten lannoitevalmisteiden valmistus on tyypillisesti pienimuotoisempaa, eikä toiminta ole samalla tavalla vakiintunutta kuin epäorgaanisten lannoitevalmisteiden tuotanto. On huomattavaa, että lainsäädäntö ei edellytä tuotteisiin merkittävän parasta ennen päivämäärää tai valmistusajankohtaa. Lisäksi kompostointi- ja biokaasulaitosten toiminnan lähtökohtana ovat usein paikalliset jätehuollon tarpeet, eikä tuotteen lannoitekäyttö ja -ominaisuudet ole välttämättä toiminnan keskiössä.

Toimija korjaa useimmiten havaitun puutteen jo valvontaprosessin aikana, jolloin asian käsittelyssä ei käytetä kieltoja tai muita pakkokeinoja tai puute arvioidaan niin vähäiseksi, ettei kiellon tai määräyksen käytölle ole perustetta. Vuoden aikana kiellettiin viiden tuote-erän markkinoille saattaminen ja käyttö lannoitevalmisteena. Kiellot koskivat yhtä multaerää, jossa

todettiin salmonella, yhtä multaerää ja yhtä kompostierää, joissa *Escherichia coli* –bakteerien pitoisuus ylitti sallitun pitoisuuden, yhtä tuhkaerää, jossa arseenipitoisuus ylitti sallitun pitoisuuden sekä yhtä lannoite-erää, jonka ravinnepitoisuus alitti ravinteiden vähimmäisvaatimuksen.

3.1.4 Valvonnan henkilöresurssit

Lannoitealan toimijoiden ja lannoitevalmisteiden valvontaan käytetään vuosittain yhteensä noin 4,5 htv:tta. Ruokaviraston lannoitejaosto käytti lannoitevalmisteiden valvontaan ja lainsäädännön toimeenpanoon 3,8 htv:tta vuonna 2020. Ruokavirasto käyttää näytteenotossa ja tarkastusten tekemisessä apunaan valtuutettuja tarkastajia (8 henkilöä) sekä ELY-keskustarkastajia (5 henkilöä). Tarkastajien resursseja käytetään vuosittain valtuutettujen tarkastajien osalta 0,3-0,5 htv:tta. ELY-keskuksille on laskettu lannoitevalvonnan tehtäviin noin 0,3 htv:tta. Näytteet analysoidaan Ruokaviraston laboratoriossa. Laboratorio käyttää vuosittain noin 6,5 htv:tta lannoitevalmisteiden analysointiin sekä menetelmien ylläpitoon ja kehitykseen.

3.2 EU:n lainsäädäntö

EU:n lannoitevalmistemarkkinoilla on tarjolla monenlaisia lannoitevalmisteita, kuten epäorgaanisia ja orgaanisia lannoitteita, orgaanisia kivennäislannoitteita, kalkitusaineita, maanparannusaineita, kasvualustoja, kasvibiostimulantteja, inhibiittoreita sekä näiden seoksia. Osa kiinteistä ja nestemäisistä epäorgaanista lannoitteista sekä kalkitusaineista on lannoiteasetuksen piirissä. Lannoiteasetuksen soveltamisalaan kuuluvat lannoitteet ja kalkitusaineet saavat liikkua vapaasti jäsenvaltiosta toiseen. Koska lannoitemarkkinoille pääsyä koskevat edellytykset on yhdenmukaistettu EU:n tasolla vain osittain, vaikeuttaa se kaupankäyntimahdollisuuksia huomattavasti. Lannoiteasetus ei myöskään sisällä lannoitteille asetettavia haitallisten aineiden, kuten kadmiumin, raja-arvoja.

Lannoiteasetus koskee merkinnällä "EY-LANNOITE" varustettujen lannoitevalmisteiden valmistusta markkinoille saattamista varten, markkinoille saattamista ja laadunvalvontaa. Lannoiteasetuksen tarkoituksena on lannoitteiden laatua ja merkintää koskevia säännöksiä yhdenmukaistamalla edistää niiden vapaata kauppaa EU:n alueella. Lannoiteasetuksella harmonisoitiin EU:n lannoitteita koskevaa lainsäädäntöä, näytteenottomenetelmiä ja lannoitteiden analysointia koskevia säännöksiä sekä yksiravinteisia runsastyppisiä ammoniumnitraattilannoitteita ja niiden ominaisuuksien, raja-arvojen ja räjähtämättömyyden valvontamenetelmiä. Lannoiteasetus sisältää suojalausekkeen, jonka mukaan EU:n jäsenvaltio voi väliaikaisesti kieltää EY-lannoitteen markkinoille saattamisen alueellaan tai asettaa erityisehtoja, jos jäsenvaltiolla on perusteltua aihetta epäillä, että tietty EY-lannoite on vaaraksi ihmisten tai eläinten turvallisuudelle tai terveydelle taikka ympäristölle.

EY-lannoitteet on merkitty luettelossa tyyppinimellä ja niistä kuvataan valmistusmenetelmä sekä keskeiset ainesosat, ravinteiden vähimmäismäärät ja ravinteiden ilmoitustapa. Lannoiteasetukseen on rakennettu järjestelmä, jonka mukaisesti asetuksen liitteisiin voidaan lisätä tai poistaa lannoitetyyppejä. Asetuksessa säädetään lisäksi yleiset EY-lannoitteilta edellytettävät vaatimukset, jotta uusia lannoitetyyppejä voidaan lisätä asetuksen liitteisiin. Lannoite- ja kalkitusainetyyppien lisääminen asetuksen liitteeseen I on kuitenkin ollut hidasta suhteessa teollisuuden tarpeisiin. Lannoiteasetus edellyttää, että EU:n jäsenvaltion on kansallisesti säädettävä sen säädösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Lannoiteasetus antaa myös mahdollisuuden päättää kansallisesti tiettyjen merkintävaatimusten ilmoitustavasta. Muista kuin "EY-LANNOITE" -merkinnällä varustetuista lannoitevalmisteista säädetään kansallisesti lannoitevalmistelaissa.

Kansalliset lannoitevalmisteet voivat liikkua jäsenvaltiosta toiseen vastavuoroisen tunnustamisen kautta. Vastavuoroisesta tunnustamisesta säädetään toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/515, jäljempänä *asetus vastavuoroisesta tunnustamisesta*. Jäsenvaltio voi kieltää lannoitevalmisteen markkinoinnin alueellaan vain, jos valvova viranomainen voi näyttää toteen, että tuote aiheuttaa terveys- tai turvallisuusriskin ihmisille, eläimille, kasveille tai ympäristölle.

3.3 Harmaa talous

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 1 §:n mukaan selvitysyksikön tehtävänä on tuottaa ja jakaa tietoa harmaasta taloudesta sekä sen torjunnasta. Lain 6 §:n mukaan selvitysyksikön tehtävänä on lisäksi tehdä laissa mainittujen viranomaistehtävien tueksi pyynnöstä velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on antaa pääasiassa salassa pidettäviin viranomaistietoihin perustuva kokonaiskuva selvityksen kohteena olevasta organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä ja tukea sitä pyytävän viranomaisen tehtävää helpottamalla ja tehostamalla tehtävään liittyvää tiedonhankintaa ja samalla tukea harmaan talouden torjuntaa lisäämällä asiaa käsittelevän viranomaisen tietoa siitä, miten organisaatio tai siihen liittyvä organisaatiohenkilö on hoitanut lakisääteiset velvoitteensa.

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 5 §:n 4 momentin mukaan velvoitteidenhoitoselvityksessä kuvataan organisaation tai organisaatiohenkilön sekä näihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyvän organisaation ja organisaatiohenkilön toimintaa ja taloutta sekä veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on antaa sitä pyytäneelle viranomaiselle kokonaiskuva siitä, millaista taloudellista toimintaa kohde harjoittaa ja miten se on hoitanut tästä toiminnastaan aiheutuvat julkisoikeudelliset velvoitteensa. Lisäksi velvoitteidenhoitoselvityksestä selviää, mikä on kohteen kyky hoitaa velvoitteensa ja mihin muihin organisaatioihin ja organisaatiohenkilöihin kohde on vastuuaseman tai omistuksen kautta kytkeytynyt.

Velvoitteidenhoitoselvityksen tietosisältö muodostuu pääosin viranomaisrekistereissä olevasta, salassa pidettäväksi määritellystä tiedosta. Velvoitteidenhoitoselvityksen tietosisältö määräytyy Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan sen perusteella, mikä on selvitystä pyytävän viranomaisen oikeus saada salassa pidettävää tietoa kyseiseen käyttötarkoitukseen. Velvoitteidenhoitoselvitys ei siis laajenna sitä pyytävän viranomaisen tiedonsaantioikeuksia, vaan se laaditaan viranomaiselle muualla laissa määriteltyjen tehtävien ja niihin liittyvien tiedonsaantioikeuksien perusteella.

Velvoitteidenhoitoselvityksen etuna perinteiseen tapauskohtaiseen tai joukkotietoihin perustuvaan tietojenvaihtoon nähden on sen tarkasti etukäteen sovittu sisältö ja tietojen esittämistapa, ajantasaiset tiedot sekä tietojen hankkimisen nopeus. Velvoitteidenhoitoselvitys on tietotuote, joka on tarkoitettu kokonaiskuvan luomiseen organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä. Harmaan talouden selvitysyksiköllä on käytössä tietojärjestelmä (Selvitystietojärjestelmä STJ), joka mahdollistaa ajantasaisten tietojen nopean hankkimisen eri viranomaisilta. Järjestelmän avulla tietojen hankkiminen ja luovuttaminen tietoja tarvitsevalle viranomaiselle käy nopeasti ja valvotusti ja tiedot voidaan toimittaa vakioiduin sisällöin ja vakioiduissa muodoissa. Velvoitteidenhoitoselvityksen sisältö ei ole, toisin kun perinteinen tietojenvaihto, sidottu tietoja pyytävän tai luovuttavan virkamiehen tietoihin pyydettävien ja luovutettavien tietojen sisällöstä. Selvitysyksikkö tarjoaa lisäksi palvelua tietosisällön ymmärtämiseksi.

Ympäristörikollisuus on tunnistettu yhdeksi keskeisistä harmaan talouden osa-alueista. Ympäristön pilaantumista aiheuttavaan toimintaan liittyy useimmiten taloudellisen hyödyn tavoittelu ja harmaa talous. Laittoman toiminnan harjoittaja haluaa säästää esimerkiksi jätehuoltokustannuksissa tai ympäristönsuojeluun liittyvissä investoinneissa, jolloin ympäristön pilaantuminen on vain yksi toiminnan vaikutus. Lannoitealan ympäristörikollisuuteen liittyviä ilmiöitä voivat olla esimerkiksi jätehuoltoon liittyvät laiminlyönnit, rakennus- ja purkujätteen laiton hävittäminen, maatalouden lietteet ja niiden käsittely, maa-ainesten luvaton otto ja läjitys, vaarallisten jätteiden epäasiallinen varastointi ja käsittely sekä pohja- ja pintavesialueilla tapahtuva epäasiallinen toiminta. Tuoteväärennökset ovat toinen lannoitealaan liittyvä harmaan talouden muoto. Väärennetty tuote on laadultaan yleensä huono ja se voi lisäksi olla haitallinen tai vaarallinen ympäristölle, terveydelle ja turvallisuudelle.

Harmaan talouden selvitysyksikön asiakasluokittelun (A7/2022) perusteella lannoitealan toimijoiden merkittävimmät päätoimialat olivat tukku- tai vähittäiskauppa (17 %), teollisuus (16 %), energiahuolto (15 %), vesi- ja jätehuolto (10 %), rakentaminen (10 %) sekä maa-, metsä- tai kalatalous (9%). Luokittelun perusteella verovelkaa oli 11 %:lla yrityksistä, joista 87 %:lla ei ole maksusuunnitelmaa ja pidempiaikaista verovelkaa (yli 3 kk eräpäivästä) 7 %:lla yrityksistä. Lannoitealan toimijoista arvioverotus oli 1 %:lla yrityksistä. Avoimia ulosottoasioita oli 4 %:lla yrityksistä ja konkurssi- tai saneerausvaiheita 2 %:lla yrityksistä. Verovelka liittyy harmaaseen talouteen silloin, kun verovelvollisen tarkoituksena on ollut verojen välttäminen muun syyn kuin maksukyvyttömyyden takia. Yleisin syy arvioverotukseen on ilmoituslaiminlyönti, mutta siihen liittyy myös kohonnut harmaan talouden riski. Ulosottovelka liittyy harmaaseen talouteen tyypillisesti silloin, kun velkojen maksamatta jättämisen tarkoituksena on ollut verojen tai muiden julkisoikeudellisten maksujen välttäminen muun syyn kuin maksukyvyttömyyden takia. Yrityksen maksukyvyttömyyttä koskevat tiedot kertovat puolestaan yrityksen taloudellisesta luotettavuudesta. Tilastollisen tarkastelun perusteella ei voida erotella liittyvätkö puutteet rikolliseen toimintaan, mutta taustalta voi joissakin tilanteissa löytyä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta.

Petosten torjumisen tehostamiseksi on tiivistetty viranomaisten välistä yhteistyötä valvontaviranomaisten, poliisin talousrikostutkijoiden, syyttäjäviraston syyttäjien, verottajan sekä Tullin talousrikostutkijoiden kesken. Lisääntyneestä yhteistyöstä ja toimialan tuesta huolimatta rikollisuuden torjuntaan panostaminen on lähivuosien haaste koko viranomaisketjulle.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Ehdotetun lain tarve johtuu EU:n lannoitevalmisteisiin liittyvän lainsäädännön edellyttämästä täytäntöönpanosta sekä kansallisen lainsäädännön kehittämisen tarpeesta. Kansallisen lainsäädännön kehittämisen taustalla on erityisesti lainsäädännön yhdenmukaistaminen EU-lainsäädännön, tuotelainsäädännön ja elintarvikeketjun muun lainsäädännön kanssa.

Uuteen lannoitelakiin ehdotetaan lisättäväksi lannoitevalmisteasetuksen edellyttämät säännökset, jotka koskevat EU-lainsäädännön rikkomisesta aiheutuvia seuraamuksia.

Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset vastaisivat suurelta osin nykyisen lain säännöksiä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uutena pakkokeinona lannoitevalvonnan seuraamusmaksu. Rangaistusluonteisella seuraamusmaksulla pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään määräysten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään sen jatkaminen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että EU-lannoitevalmisteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia. Lannoitevalmisteasetuksen mukaan EU-lannoitevalmisteiden markkinavalvontaan ja unionin markkinoille tulevien EU-lannoitevalmisteiden tarkastuksiin sovelletaan markkinavalvonta-asetuksen markkinavalvontaa koskevista yhteisön puitteista ja yhteisön markkinoille tuleville tuotteille tehtävistä tarkastuksista annettuja säännöksiä. Markkinavalvontalaissa annetaan kansallista täydentävää sääntelyä markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi. Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpano edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään muun muassa markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista sekä talouden toimijoihin kohdistettavista seuraamuksista. Markkinavalvontalain tavoitteena on lisäksi yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla. Valvonnan yhtenäistämiseksi myös kansallisiin lannoitevalmisteisiin ehdotetaan sovellettavaksi samoja markkinavalvontaa koskevia säännöksiä.

Kansallisten vaatimusten osalta esityksessä ehdotetaan kansallisen laitoshyväksynnän poistamista sekä tyyppinimistä luopumista. Kansallinen laitoshyväksyntä koskee nykyisen lainsäädännön mukaan kasvimateriaalia ja jätevesilietepohjaisia orgaanisia lannoitevalmisteita valmistavia toimijoita. Jätevesilietteiden osalta laitoshyväksyntä ei koske sellaisia jätevedenpuhdistamoja, jotka käsittelevät lietteen itse. Laitoshyväksynnästä luopumisen tavoitteena on vähentää talouden toimijoiden hallinnollista taakkaa. Tyyppinimirakennetta on pidetty tuotekehityksen ja uudenlaisten tuotteiden markkinoille saamisen kannalta kankeana järjestelmänä.

Esityksessä ehdotetaan kansallisten lannoitevalmisteiden tuotevaatimusten osalta lannoitevalmisteasetuksen kaltaista rakennetta, jossa lannoitevalmisteen olisi täytettävä tuoteluokalle asetetut vaatimukset esimerkiksi haitallisten aineiden ja merkintöjen osalta. Toisaalta lannoitevalmisteiden ainesosien eli tuotantopanosten tulisi täyttää ainesosaluokalle asetetut vaatimukset. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi kompostoinnin vaatimukset. Ainesosaluokkien vaatimusten olisi tarkoitus varmistaa, että ainesosat eivät sisällä sellaisia ympäristölle, kasveille, eläimille tai ihmisille haitallisia aineita, joista ei lain sisältämissä tuoteluokissa säädetä. Turvalliseksi todettuja ainesosia olisi mahdollista sekoittaa toimijan parhaaksi katsomalla tavalla. Uudistamisen tavoitteena olisi helpottaa uudenlaisten lannoitevalmisteiden ja valmistusmenetelmien syntymistä, mutta samalla varmistaa käytettyjen ainesosien turvallisuus. Esityksen mukaan Ruokavirasto pitäisi luetteloa talouden toimijoiden ehdotusten pohjalta sallituista ainesosista, jotta uusien ainesosien lisääminen ainesosaluokkiin olisi mahdollisimman sujuvaa. Ehdotetun lain siirtymäsäännöksen mukaan Ruokavirasto valmistelisi sujuvan siirtymän turvaamiseksi pohjan uudelle ainesosaluettelolle nykyisen lainsäädännön perusteella turvalliseksi katsomistaan ainesosista.

Harmaan talouden torjuntaan liittyvät uudet säännökset koskisivat talouden toimijan luotettavuuden selvittämistä. Myös viranomaisen tiedonsaantioikeutta laajennettaisiin koskemaan luotettavuuden selvittämiseksi tarpeellisten tietojen hankkimista. Lisäksi valvontaviranomaiselle annettaisiin uutena pakkokeinona mahdollisuus keskeyttää tai peruuttaa talouden toimijan rekisteröinti sellaisten luonteeltaan olennaisten ja vakavien laiminlyöntien perusteella, jotka osoittavat, että toimija ei ole laissa tarkoitetulla tavalla luotettava.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset yritysten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi kansallinen laitoshyväksyntä. Hyväksynnän poistaminen helpottaa erityisesti pienten yritysten taloudellista ja hallinnollista taakkaa. Laitoshyväksynnän yrityksiin kohdistuva hallinnollinen taakka liittyy ensisijaisesti lupamenettelyihin. Tällä het-

kellä orgaanisia lannoitevalmisteita käsittelevän laitoksen, jonka käsittelykapasiteetti on enintään 2000m^3 vuodessa, hakemuksen käsittelyn ja päätöksen hinta on 619.00 euroa. Laitoksen jonka käsittelykapasiteetti on yli 2 000 m^3, mutta enintään 8 000 m3 hakemuksen käsittelyn ja päätöksen hinta on 1 327.00 euroa. Yli 8 000 m^3 käsittelykapasiteetin laitosten hyväksynnän käsittelyn ja päätöksen hinta on 2 653.00 euroa. Tämän lisäksi kustannuksia aiheutuu laitoshyväksyntään liittyvästä tarkastuksesta. Ruokaviraston rekisterissä oli vuonna 2021 kansallisen lannoitevalmistelain perusteella hyväksyttyjä laitoksia 79 kappaletta. Vuosittain uusia kansallisia hyväksyntähakemuksia tulee keskimäärin alle 10 kappaletta. Toimijoiden hallinnollista taakkaa vähentää myös se, että hyväksyttyjä laitoksia koskeva vuosittainen omavalvontaan liittyvä raportointivelvollisuus poistuu.

Ehdotettu tyyppinimihyväksynnän poistaminen helpottaa uudentyyppisten lannoitevalmisteiden kehittämistä ja niiden markkinoille saattamista ottaen samalla huomioon kasvinravitsemuksen sekä rehujen ja elintarvikkeiden turvallisuuden ja ympäristön tilan. Uudistuksen voidaan jossain määrin arvioida parantavan yritysten kasvuedellytyksiä, kun siirtyminen kansallisen lainsäädännön piiristä lannoitevalmisteasetuksen piiriin helpottuu yhdenmukaisten vaatimusten johdosta eikä toiminnan kasvaessa siirtymä asetuksen piiriin aiheuta suuria muutoksia tuotteen sisältöön, valmistusmenetelmiin tai pakkausmerkintöihin. Joustavan siirtymän mahdollistamiseksi lakiin ehdotetaan nykyiselle tyyppinimirakenteelle siirtymäaikaa vuoden 2023 loppuun asti, jonka aikana yritykset voivat valmistaa nykyisen lain mukaisia lannoitevalmisteita. Nykyisen lainsäädännön mukaisia lannoitevalmisteita saisi saattaa markkinoille vuoden 2024 loppuun asti. Siirtymäaikaa esitetään myös lannoiteasetuksen mukaisten lannoitetyyppien valmistukselle ja markkinoille saattamiselle. Tämä on yleinen käytäntö monissa Euroopan maissa ylimenokauden toiminnan turvaamiseksi ja markkinahäiriöiden ehkäisemiseksi. Lannoiteasetus sallii EY-lannoitteiden markkinoille saattamisen niin kauan kuin tavaraa on varastossa. Uusien ainesosien hakeminen Ruokaviraston ylläpitämään luetteloon olisi maksutonta ensimmäisen vuoden ajan. Kustannuksia toimijoille voisi aiheutua siinä tapauksessa, että ehdotettu ainesosa ei täytä lainsäädännön vaatimuksia turvallisuudesta ja tehokkuudesta, eikä sitä näin ollen voida lisätä ainesosaluetteloon. Tällöin toimijan on löydettävä vaihtoehtoinen ainesosa tai vaihtoehtoinen hyödyntämis- tai hävittämismenetelmä. Koska kyse on useimmiten jätteistä, joita ei ole mahdollista jalostaa lannoitevalmisteiksi, hyödyntämisestä tai loppukäsittelystä aiheutuvat kustannukset liittyvät jätelainsäädäntöön perustuviin jätteenkäsittelymaksuihin. Koska monet lannoitevalmisteiden raaka-aineista ovat jätepohjaisia, vaikutuksia toimijoille voi aiheutua myös kansallisen jätteeksi luokittelun päättymiseen liittyvän sääntelyn muuttumisesta. Näitä vaikutuksia on arvioitu ympäristöministeriön raportissa.

EU-lannoitevalmisteita valmistavien toimijoiden osalta viranomaisen valvonta kevenee. Viranomaisen valvonta kohdistuu markkinoilla olevien tuotteiden valvontaan. Tiettyjä lannoitevalmisteiden toimintaperusteisia ainesosaluokkia, kuten komposteja ja teollisuuden sivutuotteita, valvovat ilmoitetut laitokset. Kansallisia lannoitevalmisteita valvottaisiin sekä markkinavalvontana että talouden toimijoiden omavalvonnan valvontana valmistuspaikoissa. Nimeämisestä ilmoitetuksi laitokseksi ja ilmoitetun laitoksen valvonnan vaikutuksia ja kustannuksia on arvioitu hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi lannoitevalmistelain muuttamisesta (HE 3/2020 vp). Ilmoitettuja laitoksia koskevaan sääntelyyn ei ole tässä esityksessä ehdotettu muutoksia. Tällä hetkellä Suomessa ei ole yhtään lannoitevalmisteasetuksen mukaista ilmoitettua laitosta ja EU:ssa ilmoitettuja laitoksia on vain yksi. Tämä saattaa osaltaan estää tai vähintään hidastaa asetuksen piiriin siirtymisen sellaisten EU-lannoitevalmisteiden osalta, joiden valmistus edellyttää ilmoitetun laitoksen valvontaa. Palvelua ei myöskään ole tällöin välttämättä saatavilla toimijan omalla äidinkielellä.

Lain pakkokeinoihin ehdotetaan lisättäväksi lannoitevalvonnan seuraamusmaksu. Tästä 300–5000 euron suuruisesta seuraamusmaksusta aiheutuisi kustannuksia vain toimijalle, joka ei noudata lainsäädännön vaatimuksia. Seuraamusmaksu mahdollistaa puuttumisen sellaisiin vähäisempinä pidettyihin laiminlyönteihin, joiden sanktiointia muilla keinoilla ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Seuraamusmaksu olisi mahdollista määrätä esimerkiksi silloin, kun lannoitevalmisteen pakkauksessa tai siitä annettavissa merkinnöissä on puutteita. Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös silloin, kun lannoitealan toimija ei ole tehnyt lain edellyttämää ilmoittautumista lannoitevalvonnan rekisteriin tai toimija ei ole pitänyt toiminnastaan tai lannoitevalmisteiden käytöstä kirjaa lain edellyttämällä tavalla. Muilla valvonnan uudistuksilla, kuten luotettavuuden selvittämisellä, parannetaan valvonnan vaikuttavuutta ja alan toimintaedellytyksiä.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia valtiontalouteen. Lannoitevalmisteasetuksen ei arvioida vaikuttavan viranomaisten tehtävien kokonaismäärää, eikä viranomaisten väliseen toimivallanjakoon esitetä sellaisia muutoksia, joilla olisi vaikutuksia valtion talousarvioon. Tehtäviin liittyvät kustannukset voidaan hoitaa hallinnonalojen kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa. Kansallisen laitoshyväksynnän poistamisen taloudelliset vaikutukset ovat vähäisiä. Viimeisen viiden vuoden aikana laitoshyväksyntäpäätöksistä on kertynyt tuloja vuodessa keskimäärin 12 600 euroa. Kansallisia toimijoita laskutetaan lisäksi erikseen tarkastuskäynnistä ja lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuuden valvonnasta. Näistä saadut tulot säilynevät samalla tasolla kuin nyt, ellei toimijoita siirry lannoitevalmisteasetuksen ja siten ilmoitettujen laitosten valvonnan piiriin. Ruokaviraston arvion mukaan kansallisen laitoshyväksynnän poistaminen vähentäisi työmäärää vuodessa noin 14 htp:ää ja tuloja noin 10 000 euroa. Ruokavirasto toimii lannoitevalmisteasetuksen piirissä olevien toimijoiden osalta edelleen sivutuoteasetuksen ja geenitekniikkalain (377/1995) mukaisena valvontaviranomaisena. Ruokaviraston rekisterissä oli marraskuussa 2021 180 hyväksyttyä laitosta tai laitosta, jonka hyväksyntä on vireillä. Näistä 101 laitosta käsittelee eläimistä saatavia sivutuotteita ja niitä koskee jatkossakin sivutuoteasetuksen mukainen laitoshyväksyntävaatimus ja ne ovat Ruokaviraston valvonnan piirissä.

Esityksen mukaan Ruokavirasto voisi lain tullessa voimaan lisätä ainesosaluetteloon ehdotetun lain mukaisia lannoiteasetuksen lannoitetyyppien ja kumotun lain tyyppinimiluokkien pohjalta turvalliseksi arvioimiaan ainesosia. Ainesosaluettelon laatimisen arvioidaan aiheuttavan Ruokavirastolle alkuvaiheessa jonkin verran lisätyötä. Ruokavirastolla voi hyödyntää luettelon laatimisessa nykyistä tyyppinimiluetteloa, lannoiteasetuksen lannoitetyyppien luetteloa sekä lannoitevalmisteasetuksen mukaisia ainesosaluetteloita. Ainesosaluettelon laatimisella pyritään turvaamaan toimijoiden joustava siirtyminen uuden lainsäädännön piiriin ja välttämään ylimääräiset kustannukset, jotka voisivat aiheuttaa painetta nostaa lannoitevalmisteiden hintoja. Jatkossa hakemuksia arvioidaan tulevan alle 10 kappaletta vuodessa, joka vastaisi nykyisen lain mukaista tyyppinimien hakemusmäärää.

Esityksellä muutettaisiin lannoitevalmisteiden tuotesääntelyn markkinavalvontaa koskevat säännökset vastaamaan markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia. Kansallisesti markkinavalvontaa koskevat velvoitteet ovat markkinavalvontalaissa, jota jatkossa sovellettaisiin myös lannoitevalmisteasetuksen ja kansallisen lannoitelainsäädännön mukaisiin lannoitevalmisteisiin. Ehdotus selkeyttää ja yhdenmukaistaa markkinavalvontamenettelyjä ja siten helpottaa markkinavalvontaviranomaisten työtä. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2021 vp, s. 25) todetaan, että kun markkinavalvontalain soveltamisalaan tulisi uusia tuotesäädöksiä, myös markkinavalvontaviranomaisten toimivallan voidaan arvioida jossain määrin laajenevan. Vaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä, koska lähes kaikilla soveltamisalaan

lisättäväksi ehdotetuilla toimialoilla on jo entuudestaan ollut markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä. Hallituksen esityksen mukaan vaikutusten voidaan arvioida olevan kokonaisuudessaan positiivisia markkinavalvontamenettelyjen yhdenmukaistamisesta aiheutuvien tehokkuusetujen, yleisten etujen suojaamisen, sekä käytännön työn helpottumisen ja eri markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistumisen vuoksi.

Viranomaisten toimintaan vaikuttavat myös viranomaisille markkinavalvonta-asetuksesta tulevat uudet markkinavalvonnan keinot. Näistä keinoista, oikeudesta hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen, mahdollisuudesta määrätä korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuotteita koskevien menettelyjen saattamiseksi vaatimustenmukaiseksi, sekä verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvistä toimivaltuuksista, säädetään markkinavalvontalaissa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi todetaan, että uudet toimivaltuudet helpottavat valvontaviranomaisten työtä sekä antavat tarkoituksenmukaisemmat ja laajemmat keinot vaatimustenvastaisuustilanteisiin puuttumiseen myös verkossa tapahtuvassa myynnissä. Uusien toimivaltuuksien käyttöönoton ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä lisävoimavaratarpeita.

Ehdotetun toimijan luotettavuuden selvittämistä koskevat tehtävät eivät lisäisi merkittävässä määrin Ruokaviraston työmäärää. Lisää tehtäviä aiheutuisi muun muassa velvoitteidenhoitoselvitysten analysoinnista ja niistä aiheutuvista toimenpiteistä. Itse velvoitteidenhoitoselvitykset laatisi Harmaan talouden selvitysyksikkö, joka myös antaisi asiantuntija-apua niiden analysoinnissa.

Ehdotetun uuden pakkokeinon, lannoitevalvonnan seuraamusmaksun, määräisi Ruokavirasto. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus. Lain soveltamisen alkuvaiheessa painottuu neuvonta ja toimijoiden ohjeistaminen, jolloin käytännössä seuraamusmaksuja ei juurikaan määrättäisi. Alkuvaiheen jälkeen on arvioitu, että seuraamusmaksuja määrättäisiin vuositasolla alle kymmenen. Niissä tapauksissa, joissa seuraamusmaksuja tulisi määrättäväksi, niiden manuaalisesta perinnästä arvioidaan aiheutuvan Oikeusrekisterikeskukselle lisätyötä vähäisissä määrin. Koska esitetyt arviot seuraamusmaksujen määrästä perustuvat arvioihin, mahdollinen lisäresurssoinnin tarve tulee täsmentymään vasta myöhemmin. Mahdolliset lisämäärärahatarpeet käsitellään normaalissa budjetti- ja lisäbudjettimenettelyssä.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä olisi sekä suoria että välillisiä positiivisia vaikutuksia ympäristöön. Ehdotetussa lannoitelaissa on jo sellaisenaan tavoitteena varmistaa, että markkinoilla olevat lannoitevalmisteet ovat turvallisia, eivätkä aiheuta vaaraa kasveille, eläimille tai heikennä ympäristön ja vesien tilaa. Esityksellä ei nähdä olevan suoria ilmastovaikutuksia. Ehdotettu lannoitevalmisteiden ja erityisesti fosforin käytön sääntely tukee hallitusohjelman kirjausta vesienhoidon tehostamisohjelmasta, jossa pyritään vähentämään maatalouden ravinteiden päätymistä vesistöön vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Valmistuksen ja käytön valvonnalla sekä markkinavalvonnalla voidaan varmistaa, että lannoitevalmisteiden valmistus, käyttö sekä markkinoilla olevat tuotteet ovat niille asetettujen vaatimusten mukaisia, eivätkä aiheuta haittaa tai vaaraa ihmisten terveydelle, turvallisuudelle taikka ympäristölle. Tuotteiden vaatimustenmukaisuus voi tarkoittaa myös ympäristöystävällisempien raaka-aineiden käyttöä ja turvallisen kierrätyksen lisääntymistä. Ehdotetuilla lainsäädännön muutoksilla turvattaisiin myös viranomaisten edellytyksiä ylläpitää laadukasta valvontaa parantamalla toimintaedellytyksiä ja välttämätöntä tiedonvaihtoa ympäristöhaittojen estämiseksi.

Kansallisen laitoshyväksynnän poistamisella ei nähdä olevan ympäristövaikutuksia. Kansallinen laitoshyväksyntä on kohdistunut lannoitevalmisteen käsittelyyn ja lannoitevalmisteen laatuun. Lannoitevalmisteen valmistusprosesseja ja laatua voidaan jatkossa valvoa paikan päällä tehtävien tarkastusten avulla. Ruokavirastolla olisi ehdotuksen mukaan myös mahdollisuus ilmoittaa tarkastuksella tehdyistä ympäristönsuojelua koskevista havainnoista, kuten ympäristöluvan vastaisesta toiminnasta, ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Tyyppinimirakenteen poistamisella pyritään vähentämään lannoitevalmisteiden käytöstä aiheutuvia ympäristöhaittoja sekä ehkäisemään haitallisten aineiden päätymistä rehu- ja elintarvikeketjuun. Ainesosaluettelon avulla Ruokavirasto voi arvioida aiempaa tarkemmin erilaisten jätepohjaisten materiaalien mahdollisia haitallisia vaikutuksia ja niiden sisältämiä mahdollisia epäpuhtauksia ja haitallisia aineita. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi ympäristö-, rehu- tai elintarvikelainsäädännön raja-arvoja, jos raja-arvoista ei ole säädetty lannoitelainsäädännössä.

Esityksessä määriteltäisiin myös ne olosuhteet, kuten tilat, laitteet ja kalusto, joissa lannoitevalmisteet olisi valmistettava, varastoitava ja kuljettava. Samoin annettaisiin ne yleisperiaatteet, joiden mukaan lannoitevalmisteita olisi käsiteltävä, käytettävä, kuljetettava ja varastoitava siten, että ne eivät aiheuttaisi terveys-, turvallisuus- tai ympäristöhaittaa.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Hallitusohjelmassa lainsäädännön kehittämisen tavoitteeksi asetettiin sääntelyn ja valvonnan sujuvoittaminen. Lisäksi harmaan talouden torjunta oli hallitusohjelman keskeinen elementti. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään toteuttamaan hallitusohjelmaa luomalla positiivisia vaikutuksia sekä alan toimijoihin, että viranomaisiin. Harmaan talouden torjuntaan liittyvillä keinoilla pyritään takaamaan turvallisuutta, toimintaedellytyksiä ja alan reilua kilpailua. Viranomaisten velvollisuus on omilla toimillaan varmistaa, että toimijat täyttävät heitä koskevat velvoitteet. Elinkeinoharjoittajien etu on saada lainsäädännön vastaisesti toimivat toimijat kuriin.

Esityksellä pyritään sujuvoittamaan sääntelyä parantamalla lain käytettävyyttä ja päivittämään laki vastaamaan EU-lainsäädännön nykytilaa. Lainsäädännön yhdenmukaistamisella ja kehittämisellä varmistetaan lisäksi tuotteiden turvallisuus. Selkeä lainsäädäntö lisää yrittäjien toimintavarmuutta sekä ehkäisee myös epätervettä kilpailua. Lain selkeyttämisellä parannettaisiin myös toimijoiden toimintaedellytyksiä. Valvonnan kehittäminen ja tehostaminen edesauttavat riskienhallintaa, reilua kilpailua sekä ennakollista puuttumista mahdollisiin vaatimustenvastaisuustapauksiin. Esityksen tavoitteena on varmistaa sujuva siirtymä uuden lainsäädännön piiriin ilman toimijoille aiheutuvia lisäkustannuksia muun muassa varmistamalla riittävät siirtymäajat. Uusi nopea pakkokeino, lannoitevalvonnan seuraamusmaksu edesauttaisi tämän tavoitteen saavuttamista. Ehdotettujen muutosten myötä voidaan entistä paremmin ehkäistä ihmisen henkeä ja terveyttä, yleistä turvallisuutta, kuluttajansuojaa tai ympäristöä vaarantavien tuotteiden tarjontaa markkinoilla.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Johdanto

Esitystä valmisteltaessa on selvitetty kansallisen lainsäädännön tarpeita ja tarkasteltu mahdollisia toteuttamisvaihtoehtoja.

5.1.2 Laitoshyväksyntä

Kansallisen laitoshyväksynnän osalta esillä oli kolme erilaista vaihtoehtoa. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan säilytettäisiin nykytila ja laitoshyväksyntää edellytettäisiin edelleen toimijoilta, jotka toiminnassaan käsittelevät kasviperäisiä materiaaleja tai jätevesilietteitä. Ruokavirasto tarkastaa laitoksen joko fyysisesti tai asiakirjojen perusteella ennen hyväksynnän antamista. Ennen hyväksymisen saamista laitos voi poikkeustapauksissa saattaa tuotteita markkinoille Ruokaviraston myöntämän eräkohtaisen luvan perusteella, jos markkinoille saatettava lannoitevalmiste täyttää lainsäädännön vaatimukset. Ongelmana nykyisessä laitoshyväksynnässä on pidetty muun muassa sitä, että se ei koske muualla kuin Suomessa toimivia toimijoita, jolloin se asettaa Suomessa ja muualla vastaavia tuotteita valmistavat toimijat eriarvoiseen asemaan. Laitoshyväksynnän ei myöskään ole nähty tuovan lisäarvoa suhteessa muuhun toimijoihin kohdistuvaan tarkastustoimintaan ja valvontaviranomaisen mahdollisuuteen tarkastaa laitos ennen toiminnan aloittamista.

Toisen vaihtoehdon mukaan laitoshyväksyntä koskisi toimijoita, jotka käsittelevät jätteitä, joihin voidaan katsoa liittyvä suurempi riski niiden alkuperästä johtuen. Tässä nähtiin kuitenkin päällekkäistä sääntelyä jätelain ja ympäristönsuojelulain (527/2014) vaatimusten kanssa. Jätelain tarkoituksena on ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle. Ympäristönsuojelulaki edellyttää ympäristölupaa jätteiden ammattimaiselta tai laitosmaiselta käsittelyltä sekä jätevesien käsittelyltä. Jäte voi lakata olemasta jätettä niin sanotussa end of waste (EoW, jätteeksi luokittelun päättyminen) –menettelyssä. Jätelainsäädäntö sisältää myös muita menettelyjä jätteiden hyödyntämisen osalta, kuten mahdollisuus hyödyntää tiettyjä jätteitä maanrakentamisessa ilmoitusmenettelyn kautta. Laitoshyväksyntävaatimuksen säätäminen jätteenkäsittelijöille loisi tässä suhteessa osittain päällekkäisiä menettelyjä ja lisäisi tarpeettomasti toimijoiden hallinnollista ja taloudellista taakkaa.

Kolmantena vaihtoehtona tarkasteltiin esityksen mukaista ratkaisua, jossa kansallisesta laitoshyväksynnästä luovuttaisiin. Nykyisen lain sekä esityksen mukaan valmistajan on varattava Ruokavirastolle mahdollisuus tarkastaa toiminta ennen sen aloittamista ja näin voidaan varmistaa, että toiminta ja markkinoille saatettavat lannoitevalmisteet täyttävät lainsäädännön vaatimukset. Hyväksynnästä luopuminen vähentäisi erityisesti pienten yritysten hallinnollista ja taloudellista taakka, mutta ei kuitenkaan vähentäisi merkittävästi valvontaviranomaisen tuloja.

5.1.3 Lannoitevalmisteiden tyyppinimet

Tyyppinimien osalta esillä oli kolme erilaista toteuttamisvaihtoehtoa. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan säilytettäisiin kansalliset tyyppinimet. Tyyppinimiä jouduttaisiin lisäämään kansalliseen luetteloon lannoiteasetuksen EY-lannoitetyyppien poistumisen johdosta. Tyyppinimijärjestelmä on katsottu olevan rakenteeltaan kankea ja uusien tuotteiden markkinoille saaminen on hidasta. Tyyppinimijärjestelmä ei myöskään sisällä aineosien käsittely- tai turvallisuuskriteerejä.

Toisen vaihtoehdon mukaan luovuttaisiin kokonaan aineosiin liittyvistä rajauksista ja vaatimuksista ja määritettäisiin vaatimukset pelkästään lopputuotteille. Useat lannoitevalmisteet sisältävät aineosina erilaisia jätemateriaaleja sekä teollisuuden sivutuotteita erilaisista tuotantoprosesseista. Useiden kymmenien epäorgaanisten ja orgaanisten haitta-aineiden raja-arvojen sisällyttäminen lainsäädäntöön tarkoittaisi merkittäviä analysointikustannuksia niin valvontaviranomaisille kuin toimijoille. Monien haitta-aineiden osalta ei tällä hetkellä ole mahdollista asettaa raja-arvoa, jonka voidaan osoittaa olevan lannoitevalmisteiden käytön kannalta turvallinen. Toisaalta myöskään kaikkien haitta-aineiden analysointiin ei ole olemassa analysointimenetelmiä

tai analysointitarkkuus ei ole riittävällä tasolla, jotta haitalliset pitoisuudet olisi mahdollista analysoida lannoitevalmisteiden kaltaisista materiaaleista. Valvovan viranomaisen olisi myös erittäin vaikeaa arvioida mitkä analyysit olisivat tarpeellisia tuotteiden valvonnassa.

Kolmantena vaihtoehtona tarkasteltiin esityksen mukaista ratkaisua. Ainesosaluokkien käsittely- ja turvallisuuskriteerien luominen lisää turvallisten lannoitevalmisteiden markkinoita ja luottamusta kierrätyslannoitemarkkinoille. Yhdenmukainen lainsäädäntö helpottaa toimintaa ja mahdollistaa sujuvan siirtymän EU-lainsäädännön piiristä kansallisen lainsäädännön piiriin ja päinvastoin. Tämä mahdollistaa myös pakkausten ja pakkausmerkintöjen yhtenäistämisen, joka palvelee lannoitevalmisteiden ostajia ja käyttäjiä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Ruotsi

Ruotsin lannoitevalmisteita koskeva lainsäädäntö ei ole täysin vertailukelpoinen Suomen nykyisen lannoitelainsäädännön kanssa. Ruotsissa ei ole vastaavanlaista lannoitevalmistelakia kuin Suomessa. Keskeistä järjestelmässä on, että Ruotsissa on voimassa ainoastaan EU:n lannoitteita koskeva lainsäädäntö eikä Ruotsi ole asettanut varsinaisesti mitään erityisiä vaatimuksia kansallisille lannoitevalmisteille, lukuun ottamatta mineraalilannoitteiden kadmiumraja-arvoa. Kansallisesti lannoitevalmisteista säädetään ympäristönsuojelulainsäädännön avulla ja tämä lainsäädäntö koskee lannoitevalmisteiden levitystä, käyttöä sekä varastointia. Lannoitevalmisteiden levitystä, käyttöä ja varastointia koskevat asetus maatalouden ympäristönsuojelun huomioonottamisesta (1998:915 Förordningen om miljöhänsyn i jordbruket) sekä asetus maatalouden ympäristönsuojelun huomioimisesta lannoituksessa (2004:62 Jordbruksverkets förordning om miljöhänsyn I jordbruk vad avser växtnäring). Suomessa vastaavista asioista säädetään eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1250/2014), jäljempänä *nitraattiasetus*, ja maatalouden ympäristötukia koskevassa lainsäädännössä. Kansallisena valvontaviranomaisena toimii Jordbruksverket, joka antaa tarvittaessa säädöksistä tarkempia ohjeita.

5.2.2 Tanska

Tanskan laki lannoitteista ja maaparannusaineista (LBK nr 194 af 12/03/2009 Bekendgørelse af lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v.) alemman asteisine säädöksineen on yhteneväinen Suomen nykyisen lannoitevalmistelain kanssa. Lannoitevalmisteita Tanskassa valvoo Landbrugsstyrelsen (Maatalousvirasto) kansallisena valvontaviranomaisena. Lainsäädäntö edellyttää, että toimija rekisteröityy ja ilmoittaa markkinoille saattamansa lannoitevalmisteet sekä niistä vaaditut tiedot, kuten lannoitevalmisteen tyypin, määrän ja typpipitoisuuden. Valvontaviranomainen ylläpitää lannoitevalmisteluetteloa markkinoille saatetuista lannoitevalmisteista. Lannoitevalmisteiden hyväksynnän lisäksi kansallinen valvontaviranomainen suorittaa markkinavalvontaa. Toimijoiden on vuosittain ilmoitettava kirjallisesti markkinoille toimittamiensa hyväksyttyjen lannoitevalmisteiden määrät, joiden perusteella kansallinen valvontaviranomainen määrittää toimijoiden valvontamaksut. Lakia rikkoneille toimijoille voidaan määrätä sakkoja.

5.2.3 Viro

Viron lannoitelainsäädäntö (Väetiseseadus, RT I 2003, 51, 352) sisältää vaatimukset lannoitevalmisteiden laadulle ja käsittelylle. Lainsäädäntö on vastaavanlainen kuin Suomessa, mutta soveltamisalaltaan hieman suppeampi. Laki ei koske käsittelemättömiä orgaanisia lannoitteita, käsittelemättömiä luonnonlannoitteita, jätevesilietettä ja siitä valmistettua kompostia tai vientiin

valmistettuja lannoitevalmisteita. Lannoitevalmisteiden valvonnasta vastaa vuonna 2020 perustettu virasto, Põllumajandus- ja Toiduamet (Maatalous- ja elintarvikevirasto). Lainsäädäntö edellyttää valmistajilta ja lannoitevalmisteiden pakkaajilta omavalvontajärjestelmää ja kirjanpitoa. Lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuus on varmistettava vähintään kuuden kuukauden välein. Lannoitevalmisteiden maahantuojien on rekisteröitävä lannoitevalmisteet, lukuun ottamatta lannoiteasetuksen mukaisia EY-lannoitteita. Toiminnalle tai lannoitevalmisteille, jotka eivät täytä vaatimuksia, voidaan asettaa rikkomuksen laadun perusteella enintään 3200 euron suuruinen sakko.

6 Lausuntopalaute

Esitys oli lausuntokierroksella 30.11.2021—21.1.2022 välisen ajan. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: maa- ja metsätalousministeriö luonnonvaraosasto, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Ålands landskapsregering, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset), Oikeusrekisterikeskus, Ruokavirasto, Tulli, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), Verohallinto―Harmaan talouden selvitysyksikkö, Luonnonvarakeskus, Suomen ympäristökeskus, Bioenergia ry, Kauppapuutarhaliitto, Kemianteollisuus ry/lannoite- ja kalkitustyöryhmä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Metsäteollisuus ry, ProAgria Keskusten Liitto, Puutarhaliitto, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Suomen Kiertovoima ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Viherympäristöliitto ry ja Ympäristöteollisuus ja palvelut YTP ry. Lausuntoja saatiin 40 kappaletta, joista 9 oli MTK:n paikallisyhdistysten lausuntoja ja kaksi yksityishenkilöiden lähettämää lausuntoa.

Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota seuraamusmaksuun ja todennut, että seuraamusääntelyn tarkkuuteen ja sen johdonmukaisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Henkilötietojen suojaan liittyen oikeusministeriö kaipasi tarkempaa selvitystä kansallisen sääntelyliikkumavaran käytöstä suhteessa tietosuoja-asetukseen. Rangaistusäännöksen osalta oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, vastaako ehdotettu rangaistussäännös asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä ja että olisi hyvä tuoda esiin mitä viitattujen lainkohtien muutoksista seuraa. Lisäksi kiellon osalta oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota tahallisuusarviointiin, koska kiellon yhteydessä ei perinteisesti ole arvioitu tahallisuutta. Ministeriö kiinnitti huomiota myös vaatimuksen talouden toimijan luotettavuudesta ja rekisteröinnin peruuttamista koskevien säännöksien osalta ja esitti esitystä täydennettäväksi. Edelleen oikeusministeriö esitti lisättäväksi tarkennuksia ja tekemään teknisiä korjauksia koskien muun muassa valtuutettujen tarkastajien ja ulkopuolisten asiantuntijoiden asemaa, ainesosaluetteloa, oikeutta oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja ja asetuksenantovaltuuksia.

Valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Tulli, Tukes, Biolan Oy, Novarbo Oy, Kekkilä BVB, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry ja Vesilaitosyhdistys pitivät esitystä yleisesti kannatettavana. Lainsäädännön yhtenäistäminen vastaamaan EU:n lannoitevalmisteasetuksen kaltaista rakennetta nähtiin yleisesti hyvänä ja toimintaa helpottavana asiana. Työ- ja elinkeinoministeriöllä oli lisäksi eräitä yksityiskohtaisia huomioita esitykseen, kuten että lakiehdotuksen suhdetta markkinavalvontalakiin olisi hyvä selkeyttää. Lisäksi ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Metsäteollisuus ry, Tukes ja Yara Suomi Oy ovat esittäneet joitakin teknisiä huomautuksia ja tarkennuksia esitykseen.

Seuraamusmaksun liittyen Oikeusrekisterikeskus on todennut, että ehdotettu säännös olisi uusi ja vastaisi muun muassa kasvinterveys- ja rehulaeissa säädettyä. Päivittäistavarakauppa PTY ry piti seuraamusmaksua liian korkeana. PTY huomauttaa lisäksi, että on tärkeää, että toimivallan

käytössä ja seuraamusten määräämisessä seurataan tiukasti suhteellisuusperiaatetta ja huolehditaan toimijoiden oikeuksista ja oikeusturvasta tilanteissa, joissa viranomainen epäilee tai toteaa yrityksen toimineen säännösten vastaisesti.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö piti hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuja luotettavuussääntelyä, siihen liittyvää tiedonsaantioikeutta sekä valvontaviranomaisen mahdollisuutta käyttää selvitysyksikön tuottamia velvoitteidenhoitoselvityksiä tiedonsaantioikeutensa toteuttamisessa kannatettavina. Se esitti kuitenkin luotettavuussäännöksen ja toiminnan rekisteröinnin keskeyttämisestä ja peruuttamista koskevan säännöksen välistä suhdetta selkeytettäväksi. YTP kannatti esitettyjä harmaan talouden torjuntaan liittyviä uusia säännöksiä, jotka koskisivat talouden toimijan luotettavuuden selvittämistä.

Määritelmiä koskevia kysymyksiä tai tarkennuksia esittivät Bioenergia ry, Kekkilä-BVB, Biolan Oy, Novarbo Oy, Yara Suomi Oy, Viherympäristöliitto VYL, Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto ja ympäristöministeriö.

Fosforin käyttöä koskevia lausuntoja antoivat ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus, MTK ja sen paikallisyhdistykset, Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset, Bioenergia ry, ProAgria, SLC, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Siipikarjaliitto, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry FIFUR, Vesilaitosyhdistys, Viherympäristöliitto ry, Ympäristöteollisuus ja palvelut YTP ry, Kekkilä-BVB, Humuspehtoori Oy ja Yara Suomi Oy. Yleisesti tunnistettiin tarve laintasoiselle fosforin käytön sääntelylle niin maa- ja puutarhataloudessa kuin viher- ja ympäristörakentamisessa vesiensuojelutavoitteiden saavuttamiseksi. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen huomioida sääntelyssä erikseen kierrätysravinteet, erityisesti fosforin käyttökelpoisuuden ja lannoitevalmisteiden käyttötarkoituksen osalta. Monissa lausunnoissa tuotiin myös esille, että nykyisten ympäristökorvauksen ehtojen siirtäminen sellaisenaan ei ole toimiva ratkaisu ja se nähtiin liian rajoittavana. Lisäksi lausunnoissa tuotiin esille, että fosforin käytön sääntely ei saa vaarantaa hyvien satotasojen tavoittelua tai heikentää liikaa peltojen kasvukuntoa.

Vahingonkorvausvelvollisuudesta lausuivat MTK, Bioenergia ry, Biolan Oy, Novarbo Oy ja Kekkilä-BVB. Bioenergia ry:n, Biolan Oy:n, Novarbo Oy:n ja Kekkilä-BVB:n lausunnoissa nähtiin ehdotetun niin sanotun ankaran vastuun periaatteen soveltamisen haittaavan kilpailua sekä EU:ssa asetettuja kiertotaloustavoitteita. Lausunnoissa huomautettiin, että EU-säädökset eivät edellytä ankaraa vastuuta, vaan kyse on kansallisen lainsäätäjän valinnasta. Tämän nähtiin vääristävän kilpailua ja asettavan suomalaiset valmistajat eriarvoiseen asemaan. Vahingonkorvausvelvollisuuden nähtiin olevan kohtuuton erityisesti kasvualustojen valmistuksessa ja ammattikäytössä. Lisäksi todettiin, että kiristyvien ympäristö- ja kierrätystavoitteiden myötä on tarpeen ottaa käyttöön enenevässä määrin kierrätysraaka-aineita sekä uusia innovatiivisia raaka-aineita. Riskinä nähtiin, ettei uusia materiaaleja voida ottaa laajemmin käyttöön ankaran vastuun aiheuttaman riskin takia ja se voi hidastaa tai muodostaa esteen EU:n kiertotalouspaketin asettamille tavoitteille. MTK puolestaan pitää tärkeänä ja välttämättömänä, että nykyisen kaltainen ankaran vastuun mukainen vahingonkorvausperiaate säilyy. MTK näkee, että tarve korostuu jatkossa, koska markkinoille saatetaan entistä enemmän erilaisista kierrätysmateriaaleista tehtyjä lannoitevalmisteita, joiden käyttöön liittyvät riskit voivat olla perinteisiä epäorgaanisia lannoitteita suuremmat. Valmistajalla on hallussaan lannoitevalmisteiden omavalvonta- ja laadunvalvonta-asiakirjat, joilla valmistaja voi tarvittaessa todentaa lannoitevalmisteen vaatimustenmukaisuuden, mutta ammattikäyttäjällä ei ole vastaavanlaisia keinoja todistaa puutteita lannoitevalmisteen määräystenvastaisuudesta, vaan valmiste on jo levitetty esimerkiksi peltoon ja mahdolliset haitalliset vaikutukset kasvustoon ilmenevät vasta viiveellä.

Oikeusministeriön lausunnon perusteella henkilötietojen suojaa ja rangaistussäännöksiä on tarkennettu ja teknisiä korjauksia on tehty. Lisäksi kiellon tahallisuusarviointia koskeva kohta päätettiin poistaa esityksestä. Lakiehdotuksen suhdetta markkinavalvontalakiin on selkeytetty. Myös luotettavuusarviointia koskevaa kohtia on täydennetty ja tarkennettu. Lisäksi esitystä tarkennettiin ja teknisiä korjauksia tehtiin esitettyjen huomioiden johdosta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Lannoitelaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Tavoite*. Ehdotetun lain yleisenä tavoitteena olisi, että Suomessa valmistetut ja markkinoille saatettavat lannoitevalmisteet olisivat laadukkaita ja kasvintuotantoon sopivia. Lannoitevalmisteiden käytöstä ei myöskään saisi aiheutua vaaraa kasvien tai eläinten terveydelle eikä niiden käyttö saisi heikentää ympäristön ja vesien tilaa. Lannoitevalmisteiden ja lannan asianmukaisen käytön tulisi olla linjassa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 21 §:n mukaisten vesienhoidon ympäristötavoitteiden kanssa, joiden mukaan pinta- ja pohjavesimuodostumien tila ei heikkene ja niiden tila on vähintään hyvä.

Osana elintarvikeketjua pyritään välillisesti turvaamaan myös, että lannoitevalmisteiden käyttö ei aiheuta vaaraa ihmisten terveydelle elintarvikkeiden välityksellä. Riittävien ja totuudenmukaisten tietojen antaminen tuotteista varmistaisi niiden oikean ja turvallisen käytön niin ympäristön kuin elintarvikkeiden laadun kannalta.

2 §. *Soveltamisala*. Lakia sovellettaisiin lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien valmistukseen, markkinoille saattamiseen, käyttöön, varastointiin, kuljettamiseen, vientiin sekä tuontiin. Lannoitevalmisteiden viennin osalta tuotteita koskevat yleensä kohdemaan lainsäädäntö ja laatuvaatimukset, jotka voivat poiketa Suomen ja EU:n vaatimuksista. Vientiin valmistettavien tuotteiden osalta olisi mahdollista valmistaa tuotteita, jotka täyttävät kohdemaan vaatimukset kansallisten säännösten sijaan, mutta laki mahdollistaisi esimerkiksi vaarallisten tuotteiden viennin kieltämisen. Lakia sovellettaisiin lannoitevalmisteiden käytön lisäksi lannan käyttöön.

Pykälän *2 momentin* mukaan lannoitelakia sovellettaisiin myös lannoitevalmisteasetuksen täytäntöönpanoon. Lannoitelaissa säädettäisiin muun muassa ilmoittamisesta vastaavan viranomaisen nimeämisestä, vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen hyväksymisestä ja nimeämisestä ilmoitetuksi laitokseksi sekä asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Lannoitevalmisteasetuksella ei estetä jäsenvaltioita ylläpitämästä tai hyväksymästä käyttöä koskevia säännöksiä, joten lannoitelaissa voitaisiin tarvittaessa antaa säännöksiä myös EU-lannoitevalmisteiden sisältämien ravinteiden ja haitallisten aineiden enimmäiskäyttömääristä sekä käyttökohteista.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin pykälän *3 momentin* mukaan tutkimuslaitoksissa suoritettavat tieteelliset ja tuotekehitykselliset kokeet. Muissa kuin tutkimuslaitoksissa suoritettaviin kokeisiin olisi mahdollista hakea lupaa Ruokavirastolta 19 §:n mukaisesti. Lisäksi lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisi edelleen lannoitevalmisteiden kauttakulkuliikenne, jossa lannoitevalmisteita kuljetetaan Suomen kautta tullaamatta.

3 §. *Suhde eräisiin säädöksiin*. Markkinavalvonnasta, markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, markkinavalvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädettäisiin markkinavalvontalaissa. Horisontaalinen markkinavalvontalaki täydentää markki-

navalvonta-asetusta. Markkinavalvontalaissa Ruokavirasto olisi lannoitevalmisteiden osalta toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen ja Tulli laissa tarkoitettu ulkorajavalvontaviranomainen. Laki sisältää yleiset säännökset viranomaisten toimivaltuuksista ja markkinavalvontaviranomaisen valvontakeinoista tuotteiden vaatimustenvastaisuustilanteissa. Lisäksi laissa on säännökset muutoksenhausta viranomaisen markkinavalvontapäätökseen.

Lannoitevalmisteiden markkinoille saattamiseen Suomessa sovelletaan myös toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/515. Vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen mukaan jäsenvaltiot eivät voi kieltää toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden myyntiä alueellaan, vaikka kyseiset tavarat olisi tuotettu noudattaen toisenlaisia teknisiä määräyksiä. Lisäksi tuotteita, joita pidetään laillisesti kaupan ETA-sopimuksen osapuolena olevissa valtioissa tai Turkissa, sovelletaan samoja periaatteita. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin rajoittaa toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden kaupan pitämistä, jos tällaisia rajoituksia perustellaan Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 36 artiklassa määrätyillä syillä, kuten tuotteiden turvallisuus, tai muilla Euroopan unionin tuomioistuimen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevassa oikeuskäytännössä tunnustetuilla yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä. Rajoitusten on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.

Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista säädetään kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*. Kemikaalien luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta säädetään aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008). Kemikaalilaissa (599/2013) säädetään Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön täytäntöönpanosta sekä eräistä kemikaaleja koskevista kansallisista velvoitteista. Useat lannoitevalmisteet koostuvat tai sisältävät kemikaaleja ja niiden osalta on noudatettava myös kemikaalilainsäädännön vaatimuksia.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistuksesta, käsittelystä, käytöstä ja säilytyksestä säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005). Vaarallisten aineiden kuljetuksesta säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994). Räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä annetussa laissa (73/2021) säädetään räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä sekä asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, täydentävistä säännöksistä. Lähtöaineasetus kieltää ammoniumnitraattia sisältävien seosten myynnin kuluttajille, jos sen liitteessä asetettu raja-arvo ylittyy. Ammoniumnitraattilannoitteiden vaatimuksista säädetään REACH-asetuksen liitteessä XVII, joka koskee tiettyjen vaarallisten aineiden, seosten ja esineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia. REACH-asetuksen mukaan markkinoille saatettavien yksi- tai moniravinteisten ammoniumnitraattia yli 28 painoprosenttia sisältävien lannoitteiden on täytettävä tekniset säännökset, joista on nykyisin säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2003/2003 liitteessä III.

Terveydensuojelulaissa (763/1994) on säädetty lannoitevalmisteiden ainesosina käytettävien jätteiden säilyttämisestä, keräämisestä, kuljettamisesta, käsittelystä ja hyödyntämisestä sekä jäteveden johtamisesta ja puhdistamisesta siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Lain mukaan elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Ympäristönsuojelulaki ja ympäristönsuojeluasetus (169/2000) ovat ympäristön pilaantumisen torjunnan säädöksiä, jotka sisältävät yhtenäiset säännökset maaperän, vesien ja ilman suojelusta. Ympäristönsuojelulakia sovelletaan toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lisäksi lakia sovelletaan toimintaan, jossa syntyy jätettä sekä jätteen hyödyntämiseen tai käsittelyyn. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalle toiminnalle tarvitaan useimmiten ympäristönsuojelulain mukainen lupa. Ympäristöluvassa voidaan antaa muun muassa määräyksiä toiminnan laajuudesta, päästöistä ja niiden vähentämisestä. Luvan myöntämisen edellytyksenä on muuan muassa, että toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Maa-ainesten ottamisesta säädetään maa-aineslaissa (555/1981). Maa-aineslakia sovelletaan kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen pois kuljetettavaksi taikka paikalla varastoitavaksi tai jalostettavaksi. Maa-aineksia voidaan käyttää lannoitevalmisteiden ainesosina.

Lannoitevalmisteista, jotka ovat sivutuotteita tai sisältävät jätemateriaaleja, säädetään lisäksi jätelaissa (646/2011). Jätelain tavoitteena on muun muassa edistää kiertotaloutta ja luonnonvarojen käytön kestävyyttä sekä ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle. Lakia sovelletaan jätteeseen, jätehuoltoon ja roskaantumiseen sekä tuotteisiin ja toimintaan, joista syntyy jätettä.

Jätteeksi luokittelu voi päättyä ja jäte lakata olemasta jätettä, jos jätelain mukaiset edellytykset täyttyvät. Lannoitevalmisteasetuksessa on vahvistettu kriteerit, joiden mukaisesti jätedirektiivissä määritellyn jätteen muodostava materiaali voi lakata olemasta jätettä, jos se sisältyy vaatimustenmukaiseen EU-lannoitevalmisteeseen. Jätteeksi luokittelu voi myös päättyä, jos toimivaltainen ympäristöviranomainen on todennut, että aine tai esine on hyödyntämistoimen seurauksena lakannut olemasta jätettä. Lannoitevalmisteiden viennissä on kuitenkin huomioitava, että EU:n jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat kriteerit ovat voimassa vain EU:n alueella ja kansalliset luokittelua koskevat päätökset vain siinä maassa, jossa ne on tehty. Toimijan on varmistettava kaikkien asianosaisten maiden viranomaisten kanta jätteeksi luokittelun päättymiseen ja huomioitava mitä jätteiden siirrosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006 säädetään.

Kasvimateriaalia sisältävistä lannoitevalmisteista ja niiden ainesosista säädetään lisäksi kasvinterveysriskien hallitsemiseksi ja kasvintuhoojien leviämisen estämiseksi kasvinterveyslaissa (1110/2019) sekä vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa (1709/2015). Lannoitevalmisteiden käytöstä ei saa aiheutua kasvintuhoojien tai vieraslajien leviämisen vaaraa.

Eläimistä saatavia sivutuotteita sisältäviä lannoitevalmisteita ja niiden ainesosia koskevia määräyksiä voidaan antaa myös muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009, jäljempänä *sivutuoteasetus* sekä eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), eläintautilaissa (76/2021) ja eläinten sekä maahantuonnin osalta eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019). Lannoitevalmisteiden käytöstä ei saa aiheutua eläintautien leviämisen vaaraa.

Geenitekniikkalain vaatimukset on otettava huomioon silloin, kun lannoitevalmisteet sisältävät muuntogeenisia organismeja. Geenitekniikkalaki koskee muuntogeenisten organismien käyttöä suljetussa tilassa ja niiden tarkoituksellista levittämistä ympäristöön. Lakia sovelletaan myös muuntogeenisten organismien käsittelyyn tarkoitetun laitoksen tai toimitilan käyttöönottoon ja toimintaan. Ruokavirasto on lain mukainen valvontaviranomainen.

4 §. *Määritelmät*. Pykälässä esitetään määriteltäviksi lakiehdotuksen keskeisimmät käsitteet. Esityksessä käsitteitä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi lannoitevalmisteasetuksen, markkinavalvonta-asetuksen, sivutuoteasetuksen ja jätelainsäädännön määritelmien kanssa. EU-lainsäädännössä oleviin määritelmiin on kuvattu viittaamalla kyseessä olevan EU-säädöksen säännöksiin, joissa määritelmät ovat. Monet keskeisistä määritelmistä ovat EU-säädöksissä. Tämän lisäksi olisi joitain puhtaasti kansallisia määritelmiä, jotka on kuvattu alla.

Kohdan 1 lannoitevalmiste määriteltäisiin voimassa olevan lain tapaan yleiskäsitteeksi, jolla tarkoitetaan kaikkia lain soveltamisalaan kuuluvia valmisteita eli lannoitteita, kalkitusaineita, maanparannusaineita, kasvualustoja, biostimulantteja sekä niiden seoksia.

Kohdan 3 mukaan lannoitteella tarkoitettaisiin aineita ja valmisteita, jotka on tarkoitettu edistämään kasvien kasvua tai parantamaan sadon laatua ja joiden vaikutus perustuu pääasiassa kasvinravinteisiin. Aiemmasta laista poiketen lannoitteet, joiden vaikutus perustuu muihin kuin kasvinravinteisiin, sisältyisivät ehdotuksen mukaan jatkossa muihin lannoitevalmisteluokkiin, kuten maanparannusaineisiin tai biostimulantteihin, niiden vaikutusmekanismin perusteella.

Kohdan 4 kalkitusaine määriteltäisiin voimassa olevan lain tapaan aineeksi tai valmisteeksi, joka sisältää kalsiumin tai magnesiumin oksideja, hydroksideja, karbonaatteja tai silikaatteja. Kalkitusaineita käytetään korjaamaan maan happamuutta. Maaperän happamuutta korjaamalla luodaan optimaaliset olosuhteet kasvien kasvulle ja parannetaan ravinteiden käyttökelpoisuutta. Samalla monien haitallisten metallien liukoisuus vähenee. Määritelmä vastaisi lannoitevalmisteasetuksen kuvausta.

Kohdan 5 maanparannusaineella tarkoitettaisiin ainetta tai valmistetta, jonka tarkoituksena on ylläpitää tai parantaa maaperän ominaisuuksia, rakennetta tai biologista aktiivisuutta. Määritelmä vastaisi nykyisen lain ja lannoitevalmisteasetuksen kuvausta.

Kohdan 6 kasvualustalla tarkoitettaisiin kasvien ja sienten kasvatukseen tarkoitettua ainetta tai valmistetta, johon voi olla lisätty muita lannoitevalmisteita, kuten lannoitteita tai kalkitusainetta, ja joka on muu kuin paikan päällä oleva maa-aines. Voimassa olevaan lakiin verrattuna kasvualustan määritelmän ulkopuolelle rajattaisiin selkeämmin paikan päällä oleva maa-aines. Esityksen mukaan paikan päällä olevan maa-aineksen ominaisuuksia voitaisiin parantaa muun muassa sekoittamalla siihen muita maa-aineksia, seulomalla tai lisäämällä lannoitevalmisteita, ilman, että toimijasta tulisi tämän lain tarkoittama talouden toimija. Määritelmä vastaisi lannoitevalmisteasetuksen kuvausta.

Kohdan 7 mukaisella biostimulantilla tarkoitettaisiin valmistetta, jonka toiminto olisi kiihdyttää kasvin ravinteidenottoa riippumatta tuotteen ravinnesisällöstä. Biostimulanttien olisi kuitenkin aina parannettava yhtä tai useampaa seuraavista kasvin tai kasvin ritsosfäärin eli kasvin juurten vaikutusalueen ominaisuuksista: ravinteiden hyväksikäytön tehokkuus, abioottisen stressin kestävyys, laatuominaisuudet, tai maaperään tai ritsosfääriin sitoutuneiden ravinteiden saatavuus. Nykyisessä laissa biostimulantit sisältyvät joko lannoitteisiin, mikrobivalmisteisiin tai maanparannusaineisiin. Määritelmä olisi uusi ja vastaisi lannoitevalmisteasetuksen kuvausta. Abioottinen stressin kestävyys tarkoittaa muiden kuin biologista alkuperää olevien, kuten kemiallisten tai fysikaalisten, tekijöiden stressin kestävyyttä.

Kohdan 8 lannoitevalmisteiden seoksella tarkoitettaisiin valmistetta, joka koostuu kahdesta tai useammasta lannoitevalmisteesta, ja jonka jokainen seoksen osana oleva lannoitevalmiste täyttää kyseiselle tuoteluokalle asetetut vaatimukset. Määritelmä olisi uusi ja vastaisi lannoitevalmisteasetuksen kuvausta.

Kohdan 13 mukaisella haitallisella aineella, yhdisteellä ja eliöllä tarkoitettaisiin sellaisia lannoitevalmisteissa tai niiden ainesosissa esiintyviä aineita, yhdisteitä tai eliöitä, jotka voivat aiheuttaa terveydellistä tai muuta haittaa tai vaaraa ihmisille, eläimille, kasveille, maaperälle taikka muulle ympäristölle. Tällaisia ovat esimerkiksi arseeni, elohopea, kadmium, kupari, kromi, lyijy, nikkeli, sinkki ja vanadiini. Haitallisia aineita ovat lisäksi muun muassa erilaiset lääkeaineet, pysyvät orgaaniset yhdisteet (POP-yhdisteet), mutta myös lannoitevalmisteiden sisältämät epäpuhtaudet, kuten muovi, lasi ja metalli. Haitallisia eliöitä voivat olla ihmisiin ja eläimiin tarttuvat taudinaiheuttajat, kuten salmonella sekä kasvitauteja aiheuttavat virukset, bakteerit ja sienet. Määritelmä vastaisi nykyisen lain kuvausta.

Kohdan 14 asettamisella saataville markkinoilla tarkoitettaisiin lannoitevalmisteen toimittamista Euroopan unionin markkinoille liiketoiminnan yhteydessä jakelua tai käyttöä varten joko maksua vastaan tai maksutta.

Kohdan 15 markkinoille saattamisella tarkoitettaisiin lannoitevalmisteen asettamista ensimmäistä kertaa saataville Euroopan unionin markkinoilla.

Kohdan 16 tuonnilla tarkoitettaisiin tuontia muusta kuin Euroopan unionin jäsenvaltiosta ja kohdan 17 viennillä tarkoitettaisiin vientiä muuhun kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Kohdan 18 valmistajalla tarkoitettaisiin luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa taikka suunnitteluttaa tai valmistuttaa lannoitevalmistetta ja pitää kyseistä lannoitevalmistetta kaupan omalla nimellään tai tavaramerkillään.

Kohdan 19 talouden toimijoilla tarkoitettaisiin valmistajaa, valtuutettua edustajaa, tuojaa ja jakelijaa.

Kohdan 20 jakelijalla tarkoitettaisiin muuta toimitusketjuun kuuluvaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä kuin valmistajaa tai tuojaa, joka asettaa lannoitevalmisteen saataville markkinoilla.

Kohdan 21 mukaisella maa- ja puutarhataloudella tarkoitettaisiin maatalous-, puutarha- ja peltoenergiakasvien viljelyä sekä pellon muuta maatalouskäyttöä.

Kohdan 22 mukaisella viher- ja ympäristörakentamisella tarkoitettaisiin julkisten ja yksityisten ulkoalueiden rakentamista. Julkisten ja yksityisten ulkoalueiden rakentaminen käsittää lisäksi kalusteet, varusteet, kasvillisuuden ja päällysteet sekä niihin liittyvien pohjatöiden tekemisen.

Kohdan 23 mukaisella viheralueiden kunnossapidolla tarkoitettaisiin viheralueiden korjaus-, hoito- ja käyttötehtäviä. Viheralueiden hoitoon sisältyvät talvihoito, puhtaanapito sekä rakenteiden, varusteiden ja kalusteiden hoito, kasvillisuuden hoito ja muut erityiset hoitotehtävät sekä hoitotöiden yhteydessä tehtävät pienimuotoiset korjaus- ja huoltotyöt.

Yleisen periaatteen mukaan mitä tässä laissa säädetään Euroopan unionista tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskisi myös Euroopan talousaluetta ja siihen kuuluvia valtioita eli Islantia, Norjaa ja Liechtensteinia.

2 luku Lannoitevalmisteita koskevat säännökset

5 §. *Lannoitevalmisteiden yleiset vaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin yleisistä lannoitevalmisteiden laatua koskevista vaatimuksista. Lannoitevalmisteiden tulisi olla joko lannoitevalmisteasetuksen tai kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Lisäksi lannoitevalmisteita voidaan asettaa Suomessa markkinoille vastavuoroisen tunnustamisen perusteella, joka edellyttäisi Ruokaviraston myöntämää ennakkolupaa. Ennakkoluvasta ja luvan myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin 15 §:ssä.

Pykälän *2 momentin* mukaan lannoitevalmiste tai sen ainesosa ei saisi sisältää sellaisia määriä haitallisia aineita, yhdisteitä tai eliöitä, että sen käytöstä voisi aiheutua varaa ihmisten tai eläinten terveydelle tai turvallisuudelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle. Haittaa aiheuttavia aineita voivat olla esimerkiksi haitalliset metallit, pysyvät orgaaniset yhdisteet, torjunta-ainejäämät sekä lääkeaineet. Lisäksi haittaa voivat aiheuttaa ihmisten ja eläinten taudinaiheuttajat, kuten salmonella sekä kasvitautien aiheuttajat. Myös esimerkiksi lannoitevalmisteen liian korkea johtokyky voi olla vaaraksi kasvin terveydelle. Lannoitevalmiste ei saa sisältää säädettyjen raja-arvojen ylittäviä pitoisuuksia haitallisia aineita tai eliöitä. Jos haitalliselle aineelle ei ole asetettu raja-arvoa ja siitä todetaan aiheutuvan vaaraa taikka lannoitevalmisteen käytöstä todetaan aiheutuvan vaaraa raja-arvon alittavilla pitoisuuksilla, lannoitevalmistetta ei saa saattaa markkinoille ja sen markkinoille saattaminen ja käyttö lannoitevalmisteena voidaan kieltää.

6 §. *Fosforin käyttö*. Pykälässä säädettäisiin lannoitevalmisteiden sekä lannan sisältämän fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa. Pykälän *1 momentin* mukaan lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytön olisi perustuttava kasvin tarpeeseen, huomioiden maa- ja puutarhataloudessa maan fosforiluokan. Peltojen fosforinkäyttöä rajoitetaan tällä hetkellä pääasiassa ympäristökorvauksen ehtojen mukaisesti. Suomen peltoalasta noin 90 prosenttia on kuulunut ympäristökorvauksen piiriin. Nykyinen lakisääteinen maa- ja puutarhatalouden fosforinkäytön yläraja on korkea, joten se ei käytännössä ole rajoittanut peltojen lannoittamista. Viher- ja ympäristörakentamiselle ei ole lainkaan asetettu raja-arvoja. Euroopan unionin komissio on todennut Suomen fosforisääntelyn olevan puutteellista. Nykyistä ympäristökorvauksen mukaista fosforisääntelyä on pidetty toimivana. Fosforinkäytön ympäristökorvauksen mukaisten rajoitusten siirtäminen tämän lain nojalla annettavaan asetukseen laajentaisi nämä rajoitukset koskemaan kaikkia viljelijöitä. Fosforisääntelyn tavoitteena olisi kasvintarpeen mukainen fosforin käyttö, vesiensuojelun edistäminen, luonnonvarojen riittävyys sekä lannoitevalmisteiden turvallinen käyttö.

Pykälän *2 momentissa* edellytettäisiin toimijan, joka elinkeinotoimintaansa liittyen käyttää maa- ja puutarhataloudessa tai viher- ja ympäristörakentamisessa lannoitevalmisteita tai lantaa, pitämään lannoituksesta tiedostoa ja pyydettäessä toimittamaan tiedot valvontaviranomaiselle. Tiedostoon olisi merkittävä paikat, joihin lannoitevalmisteita tai lantaa on levitetty, lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän kokonaisfosforin määrät sekä ajankohta, jolloin lannoitevalmisteita tai lantaa on levitetty. Tiedoston olisi oltava valvontaviranomaisen tarkistettavissa viiden vuoden ajan sen vuoden lopusta, kun lannoitevalmiste on levitetty. Tiedoston ei tarvitse olla sähköisessä muodossa. Kyseisiä tietoja ei välttämättä ole selvitettävissä toimijan kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesta kirjanpidosta.

Pykälän *3 momentin* mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa ja tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

Lisäksi lannan ja lannoitevalmisteiden käytöstä maa- ja puutarhataloudessa säädetään nitraattiasetuksessa.

7 §. *Lannoitevalmisteiden tuotevaatimukset*. Esityksen mukaan lannoitevalmisteen olisi koostuttava yksinomaan sellaisista ainesosista, jotka täyttävät kansallisen lainsäädännön mukaisen ainesosaluokan tai lannoitevalmisteasetuksen liitteessä I luetellun ainesosaluokan (CMC) vaatimukset. Erilaiset ainesosat edellyttävät erilaisia käsittelyvaatimuksia, jotka vaihtelevat ainesosien erilaisen potentiaalisen haitallisuuden ja vaihtelevuuden mukaan. Ainesosat olisi sen vuoksi jaettava eri luokkiin, joista jokaisella olisi omat käsittelyvaatimuksensa. Lannoitevalmisteen, joka koostuu eri ainesosaluokkiin kuuluvista ainesosista, jokaisen ainesosan olisi täytettävä sen luokan vaatimukset, johon se kuuluu.

Pykälän *2 momentin* mukaan lannoitevalmisteen olisi lisäksi täytettävä kyseiselle lannoitevalmisteiden tuoteluokalle tai, mikäli kyseessä on lannoitevalmisteiden seos, lannoitevalmisteiden tuoteluokille asetetut vaatimukset. Lannoitevalmisteiden seos voi sisältää lannoitevalmisteasetuksen liitteen I tuoteluokkien vaatimukset täyttäviä lannoitevalmisteita tai kansallisten tuoteluokkien mukaisia lannoitevalmisteita taikka molempia. Lannoitevalmiste voi ominaisuuksiensa puolesta sopia useampaan tuoteluokkaan, jolloin talouden toimija voi valita millä väittämillä saattaa lannoitevalmisteen markkinoille. Kansallisia tuoteluokkia olisivat orgaaniset lannoitteet, epäorgaaniset lannoitteet, orgaaniset kivennäislannoitteet, kalkitusaineet, orgaaniset maanparannusaineet, epäorgaaniset maanparannusaineet, kasvualustat, biostimulantit ja lannoitevalmisteiden seokset.

Pykälän *3 momentin* mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset kansallisten tuoteluokkien laatuvaatimuksista, ainesosaluokista sekä niiden laatu- ja käsittelyvaatimuksista ja lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä. Lannoitevalmisteiden ja lannan käyttö sisältäisi tarvittaessa säännöksiä sallituista käyttökohteista, käyttömääristä sekä käytön jälkeisistä varoajoista.

Pykälä olisi uusi.

8 §. *Ainesosaluettelo.* Esityksen mukaan Ruokavirasto päättää ainesosien sisällyttämisestä ainesosaluetteloon. Ainesosalla tarkoitettaisiin kaikkia aineita, joita käytetään lannoitevalmisteen valmistukseen, lisätään lannoitevalmisteeseen tai muodostuu lannoitevalmisteen valmistuksen yhteydessä. Epäpuhtauksia ei pidetä ainesosana. Luettelo sisältäisi tiedot ainesosasta sekä sen alkuperästä, ominaisuuksista ja tuotantoprosessista tai käsittelymenetelmästä, jossa se muodostuu. Ainesosa sekä siitä annettujen tietojen tulee olla sellaisia, että ne eivät voi johtaa käyttäjää harhaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan uuden ainesosan sisällyttämistä luetteloon haettaisiin Ruokavirastolta. Hakemuksen olisi sisällettävä tiedot lisättävästä ainesosasta ja selvitys 3 momentin edellytysten täyttymisestä. Lisäksi hakemukseen olisi lisättävä tiedot ainesosan alkuperästä sekä selvitys tuotantoprosessista tai käsittelymenetelmästä. Tuotantoprosessikuvauksen olisi sisällettävä tiedot muun muassa prosessissa käytetyistä aineista ja yhdisteistä sekä niiden alkuperästä. Hakemukseen olisi liitettävä myös selvitys ainesosan kemiallisista, biologisista sekä fysikaalisista ominaisuuksista ja soveltuvat näytteenotto- ja analyysimenetelmät keskeisten ominaisuuksien mittaamiseksi. Hakemuksessa olisi myös ilmoitettava tiedot hakijan yksilöimiseksi.

Pykälän *3 momentissa* kuvataan ne edellytykset, joiden täyttyessä voitaisiin lisätä uusia ainesosia lannoitevalmisteiden ainesosaluokkaan. Ainesosat eivät saisi sisältää haitallisia aineita siinä määrin, että niistä valmistetun lannoitevalmisteen käytöstä aiheutuu riskejä ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle, turvallisuudelle taikka ympäristölle. Ainesosien olisi lisäksi parannettava kasvien kasvua tai kasvien kasvuolosuhteita taikka lannoitevalmisteen käytettävyyttä eli teknisiä ominaisuuksia.

Pykälän *4 momentin* mukaan Ruokavirasto päättäisi ainesosan poistamisesta ainesosaluettelosta, jos ainesosa ei täytä EU-lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön tai 3 momentissa asetettuja vaatimuksia ainesosan turvallisuudesta tai tehokkuudesta taikka ilmenisi, että hakemuksessa annetut tiedot ovat olleet virheellisiä tai puutteellisia. Esityksen mukaan Ruokavirasto voisi poistamisen sijaan ensisijaisesti muuttaa ainesosaluetteloa, jos hakemuksessa annetut tiedot ovat olleet virheellisiä tai puutteellisia ja virhe tai puute on mahdollista korjata.

Pykälän *5 momentin* mukaan hakemusmenettelystä ja ainesosaluettelon sisällöstä voitaisiin säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Pykälä olisi uusi.

9 §. *Merkintävaatimukset*. Lannoitevalmisteen tuoteselosteessa olisi annettava kirjallisesti tiedot lannoitevalmisteen tuoteluokasta, määrästä, ominaisuuksista, käyttöohjeesta, varastointiohjeesta, ainesosista, erätunnisteesta sekä valmistajasta tai tuojasta. Lannoitevalmisteiden seoksen osalta tiedot on annettava kaikista sen sisältämistä tuoteluokista. Pakatuissa lannoitevalmisteissa tiedot olisi painettava tai kiinnitettävä lannoitevalmistepakkaukseen. Irtotavarassa tiedot voitaisiin toimittaa mukana seuraavien asiakirjojen yhteydessä. Tuoteselostetiedot olisi annettava erillään muista lannoitevalmisteesta annettavista tiedoista. Lannoitevalmisteesta ei saisi kuitenkaan ilmoittaa sellaisia tietoja, jotka alittavat lainsäädännössä säädetyt minimivaatimukset. Minimivaatimuksia pienempien ravinnemäärien ilmoittaminen voidaan katsoa käyttäjän harhaanjohtamiseksi, vaikka pitoisuus olisi mitattavissa ja siten täyttäisi ilmoittamista koskevat yleiset vaatimukset. Typen ja fosforin osalta ravinteiden ilmoittamisesta alle minimivaatimusten säädettäisiin erikseen. Typen ja fosforin pitoisuuksia tarvitaan ravinteiden käytön seurantaa varten.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin pakkauksissa, saateasiakirjoissa ja etämyynnin yhteydessä käytettävästä kielestä. Pääsäännön mukaisesti kaikissa loppukäyttäjille suoraan tai välillisesti tarkoitetuissa lannoitevalmisteissa tulisi olla sekä suomen- että ruotsinkieliset merkinnät riippumatta siitä, missä maassa lannoitevalmiste on valmistettu. Loppukäyttäjällä tarkoitettaisiin esimerkiksi viljelijää tai kuluttajaa, joka levittää lannoitevalmisteen kasvualustaan. Pääsääntöön olisi kuitenkin kaksi poikkeusta. Ensimmäisen mukaisesti lannoitevalmisteissa, joita myydään vain yksikielisissä kunnissa, voitaisiin käyttää näiden kuntien kielellä olevia yksikielisiä merkintöjä. Tämä poikkeus noudattaisi kielilain (423/2003) 34 §:n säännöksiä. Toisen poikkeuksen mukaisesti irtotavarana toimitettavan lannoitevalmisteen saateasiakirjaan voitaisiin tehdä merkinnät kyseisen loppukäyttäjän äidinkielellä tilanteessa, missä valmistaja toimittaa lannoitevalmisteen suoraan loppukäyttäjälle. Äidinkielellä tarkoitettaisiin suomen tai ruotsin kieltä. Asiakassuhteet valmistajan ja ostajan välillä ovat usein vakiintuneita, jolloin asiakkaan äidinkieli on myyjän tiedossa. Edellä mainituista syistä johtuen olisi tarpeen poiketa kielilaissa säädetystä yleisestä kaksikielisyysvaatimuksesta. Muissa kuin edellä tarkoitetussa toimijoiden välisissä liiketoiminnoissa merkinnät olisi tehtävä suomen tai ruotsin kielellä. Elinkeinonharjoittajien välisessä liiketoiminnassa lannoitevalmistetta ei pidetä kielilain 34 §:n tarkoittamana kulutushyödykkeenä.

Pykälän *3 momentin* mukaan markkinoille saatettavien lannoitevalmisteiden fosfori-, kalium-, kalsium-, natrium-, magnesium- ja rikkipitoisuus olisi ilmoitettava tuoteselosteessa alkuaineina, mutta ne voidaan lisäksi ilmoittaa oksideina lannoitevalmisteasetuksen liitteessä III tarkoitetulla tavalla. Lannoitevalmisteiden merkintävaatimuksissa on noudatettava lannoitevalmisteasetuksen ja sivutuoteasetuksen vaatimuksia.

Pykälän *4 momentin* mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tuoteselosteessa annettavien tietojen sisällöstä ja ravinteiden tai muiden ilmoitettujen ominaisuuksien sallituista poikkeamista.

10 §. *Lannoitevalmisteista annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset*. Pykälässä säädettäisiin yleisistä vaatimuksista koskien kansallisista lannoitevalmisteista annettavia tietoja. Säännös koskisi markkinoinnin yhteydessä, kuten pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai sähköisesti, esimerkiksi internetissä, annettavia tietoja. Lannoitevalmisteista annettavat tiedot eivät saisi olla harhaanjohtavia. Myös sinänsä totuudenmukaisten tietojen antaminen voi olla harhaanjohtavaa, jos esimerkiksi jokin olennainen seikka jätetään mainitsematta. Tietojen olisi myös aina oltava tarkistettavissa tai mitattavissa. Lannoitevalmisteista ei saisi esittää väitteitä, joiden osalta ei viitata esimerkiksi lainsäädäntöön tai selkeästi yksilöityihin standardeihin tai järjestelmiin, jonka vaatimukset lannoitevalmiste täyttää. Tällaisia väitteitä ovat esimerkiksi ”kestävä” tai ”ympäristöystävällinen”. Lannoitevalmisteesta annettaviin tietoihin on mahdollista kiinnittää esimerkiksi ympäristömerkki, silloin kun se täyttää kyseisen merkin vaatimukset. Lannoitevalmisteista ei myöskään saisi esittää mainintoina tai erilaisin visuaalisin keinoin, että lannoitevalmiste ehkäisee tai hoitaa kasvitauteja tai suojelee kasveja haitallisilta organismeilta. Tällöin kyse on kasvinsuojeluaineesta ja se kuuluu kasvinsuojeluaineasetuksen piiriin.

Pykälä olisi uusi.

11 §. *Pakkausvaatimukset*. Pykälän mukaan lannoitevalmiste voitaisiin saattaa markkinoille joko pakattuna tai irtotavarana. Pakattujen lannoitevalmisteen pakkaus olisi suljettava tiiviisti ja sellaisella tavalla tai välineellä, että pakkausta avattaessa joko kiinnitys, kiinnityssulkija tai itse pakkaus vaurioituu korjauskelvottomaksi. Venttiilisäkkien käyttö olisi sallittua. Nykyisen lain pakkauksen enimmäiskoko 1000 kilogrammaa poistettaisiin. Toimija voisi jatkossa itse päättää pakkauksen enimmäiskoon. Pakkausvaatimusten osalta on myös otettava huomioon lannoitevalmisteasetuksen ja sivutuoteasetuksen vaatimukset.

3 luku Toiminnan harjoittaminen

12 §. *Talouden toimijan luotettavuus*. Uutena lannoitelakiin esitetään lisättäväksi vaatimus talouden toimijan luotettavuudesta. Valvontaviranomaisilla ei voimassaolevan lain nojalla ole valvontaa tehdessään laillista perustetta selvittää, onko talouden toimija toimintansa aikana pitänyt huolta julkisoikeudellisten velvoitteittensa hoitamisesta. Julkisten velvoitteiden hoidon laiminlyönti ei myöskään ole vaikuttanut mahdollisuuteen toimia alalla. Ongelmat julkisten velvoitteiden hoidossa voivat kuitenkin ilmentää harmaan talouden riskiä. On myös mahdollista, että julkisoikeudellisia velvoitteita laiminlyövä taho saattaa laiminlyödä myös muita toimintaa koskevia säännöksiä, kuten lannoitevalmisteiden turvallisuuden varmistamiseksi säädettyjä vaatimuksia. Luotettavuusselvitystä olisi siten mahdollista hyödyntää myös valvonnan riskiperusteisessa kohdentamisessa. Harmaata taloutta torjumalla edistettäisiin ja tuettaisiin oikeudenmukaisia käytäntöjä alalla ja ehkäistäisiin vilpillisiä menettelyjä. Samalla parannettaisiin oikein toimivien ja velvoitteensa täyttävien toimijoiden toimintaedellytyksiä ja edistettäisiin rehellistä kilpailua.

Alan tasapuolisen kilpailun sekä harmaan talouden torjunnan kannalta on tärkeää, että alalla toimivat yritykset hoitavat sekä velvoitteensa kuluttajia ja muita toimijoita kohtaan, että myös lakisääteiset velvoitteensa. Veroihin, sosiaalivakuutusmaksuihin sekä Tullin perimiin maksuihin liittyvät laissa säädetyt velvollisuudet ovat erilaisia rekisteröintiä, ilmoittamista sekä suoritteiden maksamista koskevia velvoitteita. Näiden hoitamattomuus voi kuvastaa toimijan taloudellista epäluotettavuutta. Velvoitteitaan laiminlyövä toimija saa muihin verrattuna perusteettomasti etua välttämällä julkisoikeudellisia maksuja ja haittaa toiminnallaan tasapuolista kilpailua

esimerkiksi myymällä tuotteitaan muita halvemmalla. Toimijan maksukyvyttömyys lisää myös riskiä väärinkäytöksiin ja velvollisuuksien laiminlyönteihin ja on näin ollen taloudelliseen luotettavuuteen ratkaisevasti vaikuttava seikka.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön toiminnasta säädetään Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetulla lailla (1207/2010). Ruokavirasto voisi toimijan luotettavuuden selvittämiseksi pyytää Harmaan talouden selvitysyksiköltä mainitun lain 5 §:ssä tarkoitettuja velvoitteidenhoitoselvityksiä toimijoista.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että talouden toimijan tulee olla luotettava. Toimijaa ei pidettäisi luotettavana, jos hän on kuluvan tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta lannoitevalmistesäännösten noudattamista tai lannoitevalmisteiden turvallisuuden varmistamista kohtaan tai jos hän on kuluvan tai kolmen arviota edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen tai jos toimijalla on maksukyyn nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, keitä 1 momentissa tarkoitettu vaatimus luotettavuudesta koskee silloin, kun ilmoituksen tekijänä on oikeushenkilö. Jotta vaatimus luotettavuudesta oikeushenkilön kohdalla täyttyisi, kaikkien säännöksessä lueteltujen tahojen on oltava luotettavia. Ehdotuksen mukaan vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös henkilöä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta tai vastaava omistus- tai määräämisvalta, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin mahdollisuudesta ottaa luotettavuuden arvioinnissa huomioon myös toimijaan ja sen vastuuhenkilöihin välittömästi tai välillisesti kytköksissä olevien yritysten ja yhteisöjen velvoitteidenhoito. Momentti sisältää viittauksen yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ään, jossa luetellaan kyseisen lain mukaisesti rekisteröitävät yritykset ja yhteisöt. Yritykseen ja yhteisöön välittömästi kytkeytyvällä yrityksellä tai yhteisöllä tarkoitetaan esimerkiksi yrityksen tai yhteisön osittain tai kokonaan omistavaa osakeyhtiötä tai avoimen yhtiön yhtiömiehenä olevaa osakeyhtiötä. Yritykseen tai yhteisöön välillisesti kytkeytyvällä yrityksellä tai yhteisöllä puolestaan tarkoitetaan esimerkiksi yritykseen tai yhteisöön sen vastuuhenkilön taikka toisen yrityksen tai yhteisön kautta kytkeytyviä yrityksiä ja yhteisöjä. Osakeyhtiöön välillisesti kytkeytyvä yritys tai yhteisö on esimerkiksi sen hallituksen jäsenen yksin omistama toinen osakeyhtiö tai emoyhtiön omistama sisaryhtiö. Luonnolliseen henkilöön välittömästi kytkeytyvällä yrityksellä tai yhteisöllä tarkoitetaan yritystä tai yhteisöä, jossa hän toimii tai on toiminut vastuuhenkilönä. Luonnolliseen henkilöön välillisesti kytkeytyvällä yrityksellä tai yhteisöllä tarkoitettaisiin henkilön välittömään yritys- tai yhteisökytkentään välittömästi tai välillisesti kytkeytyviä yrityksiä tai yhteisöjä, kuten emoyhtiötä, jonka tytäryhtiön hallitukseen henkilö kuuluu. Tältä osin valvontaviranomainen voisi tehdä luotettavuuden arviointia kuluvalta ja sitä edeltävältä kolmelta vuodelta. Tätä vanhempien kytkösten selvittäminen ei siis olisi tarpeen.

Toimijan luotettavuutta arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota laiminlyönnin toistuvuuteen ja euromääräiseen suuruuteen, mikäli tämä on mitattavissa. Esimerkiksi yksittäiset, unohdukseen tai huolimattomuuteen rinnastuvat ilmoituslaiminlyönnit tai rahamäärältään pienet maksulai-

minlyönnit eivät yleensä osoittaisi toimijaa epäluotettavaksi. Toimijaa ei tulisi pitää epäluotettavana myöskään, jos esimerkiksi verovelasta on tehty maksusuunnitelma ja sen ehtoja noudatetaan.

Luotettavuuden selvittäminen toimijan tai toimijana olevan oikeushenkilön vastuuhenkilöiden muun yritystoiminnan osalta olisi tarpeen erityisesti silloin, kun pelkästään toimijan taikka tämän vastuuhenkilöiden tietojen perusteella ei olisi mahdollista muodostaa riittävää kuvaa luotettavuuden arvioimiseksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija on vasta perustettu osakeyhtiö tai yrityksen vastuuhenkilöissä on tapahtunut huomattavia muutoksia, voisi luotettavuuden arvioimiseksi olla tarpeen selvittää sen vastuuhenkilöiden ja omistajien muu tai aikaisempi yritystoiminta. Mikäli toimijan taikka tämän vastuuhenkilön yritystoiminnassa on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyöty 1 momentissa tarkoitettuja velvoitteita, toimijaa tai tämän vastuuhenkilöä ei voitaisi pitää säännöksessä tarkoitetulla tavalla luotettavana. Luotettavuuden selvittäminen 3 momentissa kuvatulla tavalla ei yleensä olisi tarpeen, jos talouden toimijan ja sen vastuuhenkilöiden toiminta on ollut usean vuoden ajan vakiintunutta eikä ole muutoinkaan herännyt syytä epäillä näiden luotettavuutta.

13 §. *Toiminnan järjestäminen*. Pykälässä säädettäisiin toimijoiden yleisestä velvollisuudesta järjestää toimintansa siten, että toiminnalle ja lannoitevalmisteille ehdotetussa laissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä asetetut vaatimukset täyttyvät. Säännöksellä halutaan korostaa sitä, että ensisijainen vastuu lannoitevalmisteiden määräysten mukaisuudesta ja turvallisuudesta olisi toimijalla. Toimijoiden vastuusta EU-lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuudesta, turvallisuudesta sekä vaatimusten vastaisten tuotteiden markkinoilta poistamisesta säädetään lannoitevalmisteasetuksessa.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin ne olosuhteet, kuten tilat, laitteet ja kalusto, joissa lannoitevalmisteet olisi valmistettava, varastoitava ja kuljettava. Samoin momentissa annettaisiin ne yleisperiaatteet, joiden mukaan lannoitevalmisteita olisi käsiteltävä, käytettävä, kuljetettava ja varastoitava, jotta ne eivät aiheuttaisi terveys-, turvallisuus- tai ympäristöhaittaa.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

14 §. *Ilmoitusvelvollisuus*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin talouden toimijoiden ilmoitusvelvollisuudesta rekisteröintiä varten. Talouden toimijoiden tulisi ilmoittaa toiminnastaan ja sen merkittävistä muutoksista Ruokavirastolle kirjallisesti. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös lannoitevalmisteasetuksen mukaisia talouden toimijoita. Päästölaskelmia, ravinteiden käytön tilastointia sekä ravinteiden kierrätyksen tilastointia ja seurantaa varten olisi välttämätöntä, että viranomainen saa tiedon kaikista talouden toimijoista ja kaikista markkinoille saatettavista lannoitevalmisteista sekä niiden sisältämistä ravinnemääristä ja tarvittaessa haitallisten aineiden pitoisuuksista. Saatujen tietojen pohjalta Luonnonvarakeskus (Luke) laskee vuosittain viranomaistyönä maatalouden ja maankäytön kasvihuonekaasupäästöt YK:n ilmastosopimuksen ja Kioton pöytäkirjan mukaiseen kansalliseen kasvihuonekaasuinventaarioon. Luken laskemaa tietoa käytetään myös Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) vastuulla olevassa YK:n Euroopan talouskomission kaukokulkeumasopimuksen mukaisessa ammoniakin päästöinventaariossa. Luke käyttää vuosi-ilmoitusten tietoja lisäksi typpi- ja fosforitase-indikaattorin laskennassa, joka pohjautuu lannoitteissa myytyjen ravinnemäärien laskentaan. Tietoja voidaan hyödyntää myös ympäristön, erityisesti maaperän, suojelusta käytettäessä puhdistamolietettä maanviljelyssä annetun neuvoston direktiivin (86/278/ETY) edellyttämien komissiolle toimitettavien tietojen kokoamisessa. Lisäksi lannoitetoimijoiden ilmoittamia tietoja luovutetaan säännöllisesti erilaisten tutkimushankkeiden ja selvitysten tekemiseen tutkimuslaitoksille ja muille organisaatioille salassapitosäännökset huomioiden.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että talouden toimijan olisi ilmoitettava tarvittavat yhteystiedot. Talouden toimijan tulisi ilmoittaa yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus taikka tilatunnus, tiedot toiminnan luonteesta tai sen olennaisesta muuttamisesta sekä tiedot valmistettavista, tuotavista tai markkinoille asetettavista lannoitevalmisteiden tuoteluokista.

Pykälän *3 momentin* mukaan ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi talouden toimijoita niiltä osin kuin ne harjoittavat tukku- tai vähittäiskauppatoimintaa.

Pykälän *4 momentissa* edellytettäisiin talouden toimijalta, joka valmistaa tämän lain mukaisia lannoitevalmisteita, varaavan toimivaltaiselle viranomaiselle tilaisuuden tarkastaa talouden toimijan tilat, laitteet ja kalusto tai tuotantolaitos ennen toiminnan aloittamista. Tällöin valvontaviranomainen tarkastaisi tuotantolaitoksella tapahtuvaa valmistusta, tuotteiden varastointia sekä talouden toimijan laatujärjestelmää varmistaakseen täyttääkö toiminta lannoitelain vaatimukset.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin siitä, mitä tietoja talouden toimijan tulee vuosittain Ruokavirastolle ilmoittaa valvontaa ja tilastointia varten Ruokaviraston pyytämällä tavalla. Ilmoitusvelvollisuus koskisi sekä valmistukseen käytettäviä, että valmistettuja lannoitevalmisteita ja sen tulisi sisältää edellä mainittujen määrät sekä tiedot tuotujen lannoitevalmisteiden alkuperästä, jolla tarkoitettaisiin maata, josta lannoitevalmiste on Suomeen tuotu ja tarpeen mukaan myös alkuperämaata.

Pykälän *6 momentin* mukaan maa ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä rekisteröintiä varten tehtävän ilmoituksen sisällöstä toiminnan luonteeseen liittyen sekä ilmoitusmenettelystä.

15 §. *Ennakkolupaa koskeva hakemus*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin toimijoiden velvollisuudesta hakea ennakkolupa lannoitevalmisteelle, joka asetetaan saataville markkinoilla vastavuoroisen tunnustamisen perusteella. Ennakkoluvalla tarkoitetaan vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen mukaan lainsäädännön mukaista hallintomenettelyä, jota noudattaen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen edellytetään talouden toimijan hakemuksen perusteella antavan virallisen hyväksynnän, ennen kuin tavarat saa asettaa saataville jäsenvaltion markkinoilla.

Pykälän *2 momentissa* kuvattaisiin hakemuksessa vaadittavat tiedot. Hakemuksessa olisi ilmoitettava tiedot tuojan yksilöimiseksi sekä tiedot, joiden perusteella voidaan osoittaa, että tuote on laillisesti markkinoilla vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen mukaisesti eli toisessa jäsenvaltiossa, ETA-maassa tai Turkissa sekä tuotteeseen liittyvät mahdolliset tekniset määräykset kuten lainsäädäntö, jonka mukainen tuote on. Lannoitevalmisteesta olisi lisäksi ilmoitettava sen valmistuksessa käytetyt ainesosat. Hakemukseen olisi liitettävä lannoitevalmisteiden analysointiin akkreditoidun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen myöntämä testausseloste tai sertifikaatti. Ainesosatietojen perusteella Ruokavirasto voisi arvioida sisältääkö tuote jätepohjaisia tai muita riskiä lisääviä materiaaleja. Jätteeksi luokittelun päättymisen osalta huomioidaan jätelainsäädännön sekä jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006, jäljempänä *jätteensiirtoasetus,* säännökset. Hakemukseen olisi myös liitettävä kuvaus tuotteen valmistusmenetelmästä ja tuoteseloste, jolla tuote asetetaan saatavilla markkinoille Suomessa. Tuotteen sisältäessä eläimistä saatavia sivutuotteita, olisi ilmoitettava sivutuoteasetuksen mukainen käsittelylaitoksen hyväksyntänumero.

Pykälän *3 momentissa* kuvattaisiin luvan myöntämisen edellytykset. Luvan myöntämisen edellytykset samoin kuin luvan epäämistä koskevan hallinnollinen päätös noudattavat vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

Vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen mukaan hallinnolliset päätökset, joilla rajoitetaan tuotteiden markkinoille pääsyä tai evätään se yksinomaan sillä perusteella, että kyseessä olevalla tavaralla ei ole ennakkolupaa, eivät kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalan piiriin. Sen sijaan ennakkoluvan perusteella tehtävään epäämispäätökseen, sovelletaan kyseistä asetusta.

Pykälä olisi uusi.

16 §. *Tiedoston pitämistä ja jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset*. Voimassa olevan lain tapaan pykälän *1 momentti* velvoittaisi talouden toimijan, joka valmistaa, saattaa markkinoille tai tuo lannoitevalmisteita pitämään ehdotetussa laissa tarkoitetusta toiminnasta tiedostoa valvontaa varten. Tiedostosta olisi selvittävä eräkohtaisesti lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien ostot ja alkuperä, kuinka paljon lannoitevalmisteita ja niiden ainesosia on käsitelty ja valmistettu, lannoitevalmisteiden myynnit ja muut luovutukset sekä varastointipaikat. Tiedostoon olisi lisäksi merkittävä tuotujen ja vietyjen lannoitevalmisteiden määrät. Tietojen olisi oltava valvontaviranomaisen tarkistettavissa viiden vuoden ajan sen vuoden lopusta, kun lannoitevalmiste on saatettu markkinoille. Kyseisiä tietoja ei välttämättä ole selvitettävissä talouden toimijan kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesta kirjanpidosta.

Pykälän *2 momentin* mukaan tiedostonpitovelvollisuus ei koskisi talouden toimijoita, jotka harjoittavat yksinomaan tukku- tai vähittäiskauppatoimintaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin edelleen antaa tarkemmat säännökset tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

17 §. *Laatujärjestelmä*. Pykälässä ehdotetaan lannoitevalmisteita valmistavalle talouden toimijalle velvollisuutta ottaa käyttöön laatujärjestelmä. Laatujärjestelmän avulla valmistaja varmistaisi, että lannoitevalmisteet ovat niihin sovellettavien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia. Valmistajan olisi myös huolehdittava siitä, että lannoitevalmisteen valmistukseen ja käsittelyyn osallistuvat työntekijät olisivat tietoisia laatujärjestelmästä ja sen sisällöstä. Laatujärjestelmä vastaisi pääsääntöisesti voimassa olevan lain omavalvontavelvollisuutta.

Pykälän *2 momentin* mukaan laatujärjestelmän olisi katettava valmistusta, laadunvalvontaa ja laadunvarmistusta koskevat tekniikat, prosessit ja toimenpiteet sekä laadunvarmistukseen liittyvät tarkastukset ja testit sekä niiden suoritustiheys. Laatujärjestelmä olisi pyydettäessä toimitettava Ruokavirastolle.

Ruokavirasto olisi *3 momentin* mukaan velvollinen antamaan neuvoja laatujärjestelmän laatimisessa ja toteuttamisessa. Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä laatujärjestelmän sisällöstä.

18 §. *Koe- ja tutkimustoiminta*. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin, että Ruokavirasto voisi myöntää luvan muualla kuin tutkimuslaitoksissa tehtäviin tutkimus- ja kehitystarkoituksiin suoritettaviin kokeisiin, jotka edellyttävät lannoitevalmisteiden levittämistä ympäristöön. Tutkimuslaitoksissa suoritettava kokeet olisivat lain soveltamisalan ulkopuolella. Lupa haettaisiin siinä tapauksessa, että lannoitevalmiste ei ole tämän lain tai lannoitevalmisteasetuksen mukainen eikä sitä ole asetettu saataville markkinoille Suomessa vastavuoroisen tunnustamisen perusteella.

Pykälän *2 momentin* mukaan hakijan olisi ilmoitettava Ruokavirastolle tiedot kokeessa käytettävästä valmisteesta, sen käyttötarkoituksesta ja käyttömäärästä, kokeen laajuudesta ja kestosta sekä arvioitava millaisia ympäristövaikutuksia valmisteella voi olla. Luvan hakijan olisi myös nimettävä kokeelle vastuuhenkilö.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin luvan myöntämisen edellytyksistä.

Toimijan olisi *4 momentin* mukaan keskeytettävä koe, jos kokeen aikana ilmenisi, että valmisteella on sellaisia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle tai ympäristölle, joita ei ole voitu arvioida tehtäessä ilmoitusta tai lupaa myönnettäessä. Asiasta olisi lisäksi välittömästi ilmoitettava Ruokavirastolle.

Ruokavirasto voisi *5 momentin* mukaisesti peruuttaa myönnetyn koeluvan, jos ilmenisi, että valmisteella on merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle tai ympäristölle taikka jos luvan haltija rikkoisi olennaisella tavalla lupaehtoja.

4 luku Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset

19 §. *Ilmoittamisesta vastaava viranomainen*. Pykälässä ehdotetaan ilmoittamisesta vastaavaksi viranomaiseksi Ruokavirastoa, koska sillä on riittävästi erityisosaamista EU-lannoitevalmisteiden vaatimusten arviointimenettelyistä sekä EU-lannoitevalmisteiden tyypeistä ja tuoteluokista. Ruokavirasto myös hyväksyy ilmoitetut laitokset sen jälkeen, kun komissio on antanut ilmoitetulle laitokselle tunnusnumeron.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

20 §. *Ilmoitetun laitoksen hyväksymistä koskeva hakemus*. Ilmoitetuksi laitokseksi Suomessa hakevaa vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitosta koskevista vaatimuksista on tarkasti säädetty lannoitevalmisteasetuksen 24 artiklassa. Ilmoitetun laitoksen hyväksymistä koskeva hakemus on lähetettävä Ruokavirastolle.

Ilmoitettu vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitos voi lannoitevalmisteasetuksen asettamien edellytysten täyttyessä antaa tytäryhtiön tai alihankkijan tehtäväksi sellaisia töitä, joissa se on itse pätevä. Lannoitevalmisteasetuksen 26 artiklan mukaan ilmoitetun vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen on varmistettava, että alihankkija täyttää samat ilmoitettuja laitoksia koskevat artiklan 24 mukaiset vaatimukset, ja tiedotettava asiasta ilmoittamisesta vastaavalle viranomaiselle eli Ruokavirastolle. Laitos vastaa myös täysin alihankkijan suorittamista tehtävistä, riippumatta siitä, mihin alihankkija on sijoittautunut. Lisäksi ilmoitettu laitos voi antaa ainoastaan sellaisia toimia alihankintaan, joista on sovittu asiakkaan kanssa. Ilmoitettujen laitosten on pidettävä ilmoittamisesta vastaavan viranomaisen eli Ruokaviraston saatavilla asiakirjat, jotka koskevat alihankkijan pätevyyden arviointia sekä itse vaatimustenmukaisuuden arviointityötä. Alihankkijoihin kohdistuu siten vastaavat vaatimukset ja ilmoitetun laitoksen kautta myös vastaava viranomaisvalvonta kuin alkuperäiseen palveluntuottajaan, vaikka alihankintana toteuttavien vaatimustenmukaisuuden arviointitoimien laajuutta ei asetuksessa ole rajattu.

Selkeyden vuoksi ehdotettuun *3 momenttiin* sisällytettäisiin viittaus, jonka mukaan ilmoitetun vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen tai sen käyttämän tytäryhtiön tai alihankkijan henkilöstöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilöstön suorittaessa lannoitevalmisteasetuksessa tarkoitettuja ilmoitetulle laitokselle kuuluvia tehtäviä. Ilmoitetun laitoksen oikeus käyttää vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa tytäryhtiöitä tai alihankkijoita perustuu lannoitevalmisteasetuksen 26 artiklaan. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Lisäksi ilmoitetun vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen tai sen käyttämän tytäryhtiön tai alihankkijan on tehtäviään suoritettaessa noudatettava hallinnon yleislakeja eli hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), sähköisestä

asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003), kielilakia (423/2003), julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019) ja digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia (306/2019).

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

21 §. *Ilmoitetuksi laitokseksi hyväksyminen ja hyväksymisen rajaaminen tai peruuttaminen*. Pykälässä säädetään tarkemmin kansallisesta hyväksymismenettelystä, jolla vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitos hyväksyttäisiin ja nimettäisiin tekemään ilmoitettuna laitoksena vaatimuksenmukaisuuden arviointitehtäviä.

Jotta vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitos voi tulla ilmoitetuksi laitokseksi, on Ruokaviraston ilmoitettava laitos noudattaen lannoitevalmisteasetuksen 28 artiklan mukaista ilmoitusmenettelyä ja käyttäen komission sähköistä ilmoitusvälinettä. Vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitos voi suorittaa ilmoitetun laitoksen tehtäviä ainoastaan, mikäli komissio tai muu jäsenvaltio eivät esitä vastalausetta. Vasta tämän jälkeen Ruokavirasto voi antaa päätöksen laitoksen hyväksymisestä ja nimeämisestä hyväksytyksi laitokseksi.

Hyväksyminen voidaan rajata tai peruuttaa ilmoituksesta vastaavan viranomaisen toimesta, mikäli lannoitevalmisteasetuksen 30 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

5 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

22 §. *Ruokavirasto*. Pykälän mukaan Ruokavirasto toimisi päävastuullisena valvontaviranomaisena ja vastaisi lannoitevalmisteiden valvonnan suunnittelusta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä lannoitelainsäädännön täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnasta.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

23 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*. Pykälän mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset valvovat Ruokaviraston ohella lannoitevalmisteita toimialueellaan. Valvonta voi sisältää valmistuksen ja käytön valvontaa. Markkinavalvonta tapahtuu jatkossa markkinavalvontalain mukaisesti. Markkinavalvontalain mukaan Ruokavirasto voi käyttää valvonnassa apuna ulkopuolisia asiantuntijoita.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

24 §. *Tulli*. Pykälän mukaan lannoitevalmisteiden tuontia valvoisi Ruokaviraston ohella Tulli. EU-lannoitevalmisteiden osalta Tulli toimii markkinavalvonta-asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo markkinavalvontalain 23 §:ssä tarkoitetun maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitetun hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.

25 §. *Valtuutetut tarkastajat*. Pykälän mukaan Ruokavirasto voisi kirjallisesti nimetä tarkastajia avustamaan valvonnassa. Tarkastajat toimisivat virkavastuulla Ruokaviraston valvonnassa. Valtuutetut tarkastajat toimisivat viranomaisvalvonnan apuna tarkastus- ja näytteenottotehtävissä. Valtuutetulla tarkastajalla tarkoitettaisiin vain viranomaisorganisaation ulkopuolisia henkilöitä. Ruokavirasto vastaisi tarkastajien ja näytteenottajien koulutuksesta ja siitä, että tarkastajilla on riittävä ammattitaito ja asiantuntemus tehtäviensä hoitamiseen. Valtuutetun tarkasta-

jan tulisi esittää tarvittaessa kirjallinen selvitys tarkastusvaltuudestaan. Kirjallisella selvityksellä tarkoitettaisiin ensisijaisesti tarkastajakorttia ja toissijaisesti Ruokaviraston myöntämää valtuutuspäätöstä. Käytännössä valtuutusten sisältö sekä tarkastajien pätevyysvaatimukset ja muut ehdot voivat vaihdella näytteenoton tai muun siihen verrattavan tehtävän, tarkastajan toimialueen tai sijaintipaikan ja muiden vastaavien tekijöiden mukaan.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa viranomaiskoneiston ulkopuolelle vain, jos tehtävä annetaan lain nojalla, tehtävän antaminen on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä tehtävän antaminen vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Pykälässä ehdotettu toiminta on edelleen tarkoituksenmukaista siirtää viranomaiskoneiston ulkopuolelle, sillä valtuutettujen tarkastajien käyttäminen tarkastus- ja näytteenottotehtävissä on käytännössä välttämätöntä tarkastus- ja valvontatoiminnan joustavuuden ja tehokkuuden vuoksi. Toiminta saattaa edellyttää ennalta arvaamattomia kiireellisiä toimenpiteitä, toimialueena saattaa olla koko maa ja toiminta voi olla tiukasti aikatauluun sidottua. Viranomaisorganisaation laajentamista kattamaan koko kyseistä toimintaa ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Pykälän *2 momentin* mukaan Ruokavirasto voisi perua valtuutuksen, jos tarkastaja tai näytteenottaja ei toimi Ruokaviraston ehtojen mukaan tai rikkoo tehtävään liittyviä velvoitteita.

Rikoslain (39/1889) 40 luvun 11 §:n 5 kohdan b alakohdan mukaan julkista valtaa käyttävänä henkilönä pidetään myös sitä henkilöä, joka osallistuu julkista valtaa koskevan päätöksen valmisteluun muun muassa ottamalla näytteitä tai suorittamalla tarkastuksia. Selkeyden vuoksi ehdotettuun *3 momenttiin* sisällytettäisiin viittaus, jonka mukaan valtuutettuihin tarkastajiin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Lisäksi valtuutettuun tarkastajaan sovellettaisiin hallintolain (434/2003), kielilain, saamen kielilain (1086/2003) sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) ja digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) säännöksiä. Valtuutetulle tarkastajalle annettujen ja tarkastajan laatimien asiakirjojen julkisuudesta, tarkastajan vaitiolovelvollisuudesta ja asiakirjan julkisuuden toteuttamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

26 §. *Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö*. Pykälän mukaan Ruokavirastolla olisi mahdollisuus käyttää lannoitevalmisteiden testaamisessa ulkopuolisina asiantuntijoina testauslaitoksia ja –laboratorioita. Pykälän mukaan ulkopuolisilla asiantuntijoilla tulisi olla tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys. Tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnista vastaavien testauslaitosten ja –laboratorioiden akkreditoinnista säädetään tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008.

Ulkopuolisten asiantuntijoiden rooli olisi avustava ja täydentävä. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen ei siten olisi ongelmallista perustuslain 124 §:n kannalta (PeVL 42/2005 vp). Esitys ei vaarantaisi perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Ulkopuolisiin asiantuntijoihin sovellettaisiin ilman nimenomaista mainintaakin hallinnon yleislakeja. Selkeyden vuoksi ehdotettuun *2 momenttiin* sisällytettäisiin viittaus, jonka mukaan ulkopuolisiin asiantuntijoihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta (rikoslaki 40 luku 11 § 5 kohta). Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Pykälän 3 momentin mukaan ulkopuolisen asiantuntijan käytöstä markkinavalvonnassa säädetään markkinavalvontalain 14 §:ssä.

Pykälä olisi uusi.

6 luku Valvonta

27 §. *Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet*. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvonnan järjestämisen yleisistä periaatteista, kuten tasapuolisuudesta, säännöllisyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta sekä valvonnan toteuttamistavoista ja -vaiheista. Lannoitevalmisteiden ja EU-lannoitevalmisteiden markkinavalvonnasta säädettäisiin markkinavalvontalaissa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta, jonka mukaan tarkempia säännöksiä valvonnan järjestämisestä voitaisiin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

28 §. *Ennakkoilmoitus*. Pykälässä säädettäisiin talouden toimijan velvollisuudesta ilmoittaa valvontaviranomaiselle Euroopan unionin ulkopuolelta tuotavasta lannoitevalmisteesta. Voimassa olevaan lakiin verrattuna ehdotus ei sisältäisi enää vaatimusta laatia ennakkoilmoitus toisesta EU:n jäsenvaltiosta tuotavasta lannoitevalmisteesta tai lannoitevalmisteiden raaka-aineesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan talouden toimijan olisi ilmoitettava ennen erän vastaanottamista Ruokavirastolle, jotta tällä on tarvittaessa mahdollisuus näytteenottoon. Lannoitevalmisteita valvottaisiin pääsääntöisesti eräkohtaisilla tarkastuksilla, jotka perustuvat riskinarvioon ja aina, jos syytä perustellusti epäillä niistä aiheutuvan vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle tai turvallisuudelle tai kasvien terveydelle taikka ympäristölle. Riskituotteisiin voitaisiin lukea myös suoraan satamasta tilalle toimitetut lannoitevalmisteet, jotka on tilattu verkkokaupan kautta.

Pykälän *2 momentissa* kuvattaisiin ennakkoilmoituksessa vaadittavat tiedot: tiedot tuojan yksilöimiseksi, lannoitevalmisteen nimi ja tuoteluokka, määrä, lähtömaa, Suomeen saapumisen ajankohta ja –paikka sekä tuontitapa.

Pykälän *3 momentin* mukaan ennakkoilmoitusvelvollisuus ei koskisi EU-lannoitevalmisteita. Tullin markkinavalvonta-asetuksen 25–28 artiklan mukaisesta EU-lannoitevalmisteita koskevasta ulkorajavalvonnasta säädetään markkinavalvontalaissa.

Pykälän *4 momentti* koskisi tuotavan lannoitevalmisteen säilyttämistä Tullin valvonnassa Ruokaviraston hyväksymässä paikassa, kunnes Ruokavirasto saa riittävän selvityksen siitä, että lannoitevalmiste täyttää lainsäädännön vaatimukset. Säännöksellä halutaan varmistaa, että Suomessa markkinoille saatettava lannoitevalmiste ei aiheuta vaaraa ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle taikka ympäristölle.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin valtuudesta, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset siitä, milloin ja miten ennakkoilmoitus tehdään.

29 §. *Valvontasuunnitelma ja raportointi*. Ehdotuksen mukaan Ruokaviraston on laadittava suunnitelma valvonnan järjestämisestä ja raportti suoritetuista valvonnoista. Tulosten julkaiseminen lisää toiminnan avoimuutta ja tehostaa valvontaa. Julkaistavat tulokset ovat yleensä tilastotyyppisiä tietoja esimerkiksi valvonnan piirissä olevista talouden toimijoista, valmistetuista

ja tuoduista lannoitevalmisteista, näytemääristä, kielletyistä eristä sekä tutkimustuloksista. Pykälän mukaan Ruokaviraston olisi laadittava vuosittain valvontasuunnitelma, jonka avulla tarkennettaisiin mihin valvontaviranomaiset kohdentavat valvonnan, eli mitä olisi tarkistettava sekä mistä olisi otettava näytteitä.

Valvontasuunnitelmassa tarkennettaisiin, mihin riskiperusteisesta valvontaa kunakin vuonna kohdennetaan. Pykälän *2 momentin* mukaan valvontasuunnitelmassa määriteltäisiin suoritettavat tarkastukset, minkä tyyppiseen toimintaan valvontaa kohdennetaan sekä vuosittaiset tarkastusmäärät. Valvontasuunnitelma voisi sisältää tarpeen mukaan myös muita valvonnan kannalta merkittäviä osa-alueita, kuten viestinnän ja tiedotuksen. Valvontasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on ohjata lannoitevalmisteiden valvontaa ja edistää valvonnan pitkäjänteisyyttä sekä suunnitelmallisuutta. Raportoinnin tulisi sisältää valvonnan kannalta oleelliset tiedot.

Pykälän *3 momentin* mukaan valvontasuunnitelma ei koske markkinavalvontaa. Markkinavalvontasuunnitelmasta säädetään markkinavalvontalain 7 §:ssä.

30 §. *Tarkastusoikeus*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen tai valtuutetun tarkastajan oikeudesta tehdä virallisen valvonnan edellyttämiä tarkastuksia.

Pykälän *1 momentin* mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus valvontaa varten toteuttaa valvontatoimenpiteitä, joista säädetään kansallisessa laissa. Valvontaa varten viranomaisen tulisi päästä paikkoihin, joissa lannoitevalmisteita tai niitä koskevia asiakirjoja käsitellään, käytetään tai säilytetään, tarkastaa kuljetusvälineitä, toimijan kirjanpitoa, toimijan 6 ja 16 §:n nojalla toimintaansa tai käyttöön liittyvistä tiedoista pitämää tiedostoa sekä ottaa tarpeelliset näytteet maksutta.

Pykälän *2 momentin* mukaan kotirauhan suoja koskisi kaikenlaisia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja, joissa tarkastuksen voisi tehdä vain viranomainen. Tällaisissa tiloissa tarkastus saadaan toimittaa vain, jos tarkastuksen toimittaminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen tässä laissa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn ja tarkastus on välttämätön rikoksen selvittämiseksi. Kotirauhan piiriin eivät kuuluisi esimerkiksi tilan pihapiiri tai varasto- ja tuotantorakennukset.

Pykälän *4 momentin* mukaan lannoitevalmisteiden näytteenotto ja testaaminen olisi tehtävä käyttäen yhdenmukaistettuja standardeja tai jos niitä ei ole, kansainvälisesti hyväksytyllä standardimenetelmällä taikka jos niitäkään ei ole, yhtä pätevällä lannoitevalmisteiden analysointiin ja näytteenottoon validoidulla menetelmällä.

Pykälän *5 momentin* mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta, mukaan lukien tutkimusmenetelmistä sekä muusta tarkastus- ja valvontamenettelystä.

Pykälän *6 momentin* mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus ottaa maksutta tarpeellisia näytteitä myös markkinavalvontalain mukaisessa valvonnassa. Muilta osin markkinavalvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia säädettäisiin markkinavalvontalain 9 §:ssä.

31 §. *Viranomaisen tiedonsaantioikeus*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä valvontaa varten välttämättömiä tietoja valtion ja kunnan viranomaisilta, julkista tehtävää hoitavalta sekä lain mukaisilta toimijoilta ja muilta,

joita lain velvoitteet koskevat. Oikeus saada talouden toimijoilta, koskisi myös valtuutettua tarkastajaa. Valvontaa varten välttämättömät salassa pidettävät tiedot voisivat liittyä esimerkiksi yrityksen liikesalaisuuden piiriin kuuluviin tietoihin.

Pykälän *2 momentin* mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus saada luotettavuuden arvioimiseksi salassapitosäännösten estämättä viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja talouden toimijan veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työkyvyttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä kytkennöistä, jotka ovat välttämättömiä talouden toimijan 12 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi tai 40 §:ssä tarkoitettua rekisteröinnin keskeyttämistä tai peruuttamista varten.

Ehdotettu säännös olisi osittain uusi ja vastaa niiltä osin muun muassa voimassa olevissa elintarvike- ja rehulaeissa säädettyä.

32 §. *Koneellinen allekirjoitus*. Pykälässä ehdotetaan, että tämän lain ja lannoitevalmisteasetuksen nojalla tehty päätös sekä asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki mahdollistaa sähköisen allekirjoituksen muttei velvoita siihen. Jos sähköistä allekirjoitusta käytetään, sen tulee olla teknisesti tietynlainen. Koneellisesta allekirjoituksesta säädetään kyseisen lain 20 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen. Koneellisen allekirjoituksen käyttäminen on teknisesti yksinkertaisempi menettely kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu asiakirjan sähköinen allekirjoittaminen.

Koneellisesti allekirjoitetun asiakirjan alkuperäisyydestä ja eheydestä voidaan varmistua siten, että asiakirjaan merkitään sen yksilöllinen tunniste ja sivunumerointi sekä sivujen kokonaismäärän osoittava numerointi jokaiselle sivulle. Päätös luodaan viranomaisen tietojärjestelmässä, mikä edellyttää käyttäjän kirjautumista järjestelmään ja päätös annetaan viranomaisen sähköisen asiointipalvelun kautta tai muuten luotettavassa yhteydessä, esimerkiksi viranomaisen sähköpostiosoitteesta. Vakavasti toimijan oikeuksiin puuttuvien asiakirjojen kohdalla koneellista allekirjoitusta ei kuitenkaan käytettäisi. Näillä edellytyksillä koneellista allekirjoitusta voitaisiin pitää riittävänä lannoitelain mukaisissa päätöksissä ja asiakirjoissa.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

33 §. *Valvontarekisteri*. Pykälässä säädettäisiin Ruokaviraston valvontaa varten pitämästä rekisteristä. Rekisteriin merkittäisiin talouden toimijoiden toiminta 14 §:n mukaan tehtyjen ilmoitusten perusteella sekä toiminnassa tapahtuneet olennaiset muutokset ja toiminnan lopettaminen. Pykälän *1 momentin* mukaan rekisteriin sovellettaisiin ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (560/2021), jollei jäljempänä toisin säädetä. Ruokavirasto on valvontarekisterin rekisterinpitäjä. Henkilötietojen käsittely liittyisi Ruokaviraston lakisääteiseen toimintaan.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin niistä tiedoista, joita Ruokavirasto merkitsee talouden toimijoista valvontarekisteriin.

Pykälän *3 momentin* mukaan toimintansa lopettaneen talouden toimijan tiedot poistettaisiin rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut Ruokavirastolle lopettamisesta tai toiminta on loppunut. Tietoja ei kuitenkaan poistettaisi, jos niiden säilyttäminen olisi välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi, vireillä olevan asian takia tai Euroopan unionin tai muun lainsäädännön mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi tai jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tietojen säilyttämistä. Tiedot olisi poistettava välittömästi sen

jälkeen, kun käsittelylle ei olisi enää laissa säädettyä perustetta. Jos talouden toimija ei ole ilmoittanut Ruokavirastolle toiminnan loppumisesta, eikä talouden toimijaa tavoiteta, tieto toiminnan loppumisesta voidaan tarkistaa esimerkiksi kaupparekisteristä. Toiminnan loppuminen voidaan selvittää myös muilla tavoin. Kolmen vuoden säilytysaika on tarpeellinen muun muassa lannoitevalmisteiden jäljitettävyyden varmistamiseksi. Tietojen poistamista koskevat säännökset ovat tarpeen tietojen käsittelyyn liittyvien riskien hallinnan näkökulmasta, sillä kyseessä on hyvin suuri tietovaranto, jonka tietoja käsittelee moni viranomainen.

Henkilötietojen käsittelyä koskee luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (tietosuoja-asetus). Asetuksessa henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia henkilötietoihin tai niitä sisältäviin tietojoukkoihin kohdistettavia toimintoja kuten tietojen keräämistä, säilyttämistä, käyttöä, luovuttamista, yhdistämistä, poistamista ja tuhoamista. Henkilötiedon käsite on asetuksessa laaja kattaen kaikki tunnistettuun taikka suoraan tai epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot.

Tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä henkilötietoja saa käsitellä myöhemmin näiden käyttötarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Kerättävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Rekisterinpitäjän tulee huolehtia epätarkkojen ja virheellisten tietojen oikaisemisesta tai poistamisesta viipymättä. Lisäksi tietosuoja-asetus edellyttää rekisterinpitäjän huolehtivan, että henkilötietojen käsittely on lainmukaista ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvää ja että rekisteröity voi saada tietoja itseään koskevasta henkilötietojen käsittelystä. Tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisteröidyn oikeuksia voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin rajoittaa. Henkilötietojen käsittely on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohta c alakohdan mukaan lainmukaista muun muassa silloin, kun se liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 kohdassa säädetään salassa pidettäviksi henkilöiden taloudellista asemaa koskevat tiedot. Lisäksi mainitun momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta sekä sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään mainittuihin käsittelyperusteisiin liittyvästä kansallisesta liikkumavarasta eli mahdollisuudesta säätää kansallisilla säännöksillä tarkemmin henkilötietojen käsittelyn oikeusperustasta. Kansallisesti voidaan säätää muun muassa käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, tietojen luovuttamisesta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja säilytysajoista. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely on vain rajoitetusti, asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa mainitulla tavalla mahdollista muuta kuin sitä tarkoitusta varten, johon tiedot on kerätty. Oikeudesta alkuperäisen käyttötarkoituksesta poikkeavaan käsittelyyn voidaan kuitenkin säätää jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä, ”joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi”. Mainitussa 23 artiklan 1 kohdassa mainitaan hyväksyttävinä tavoitteina muun muassa rekisteröityjen suojelu, yleinen turvallisuus, muu unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite kuten kansanterveys sekä julkisen vallan käyttöön liittyvä valvonta-, tarkastus tai sääntelytehtävä.

Ehdotetussa lannoitelaissa säädettäisiin rekisterinpitäjästä, rekisterin käyttötarkoituksesta, rekisterin keskeisestä tietosisällöstä, rekisteritietojen oma-aloitteisesta luovuttamisesta ympäristöviranomaisille tietyissä tilanteissa sekä tietojen säilytysajoista ja poistamisesta rekisteristä.

Muilta osin ehdotetun lain tietosuoja-asetusta täydentävä ja täsmentävä erityissääntely sisältyisi ruokahallinnon tietovarannosta annettuun lakiin (HE 262/2020 vp).

Ruokahallinnan tietovarannosta annetussa laissa säädetään ruokahallinnon tietovarannon käyttötarkoituksesta. Ruokaviraston ohella ELY-keskukset, aluehallintovirastot ja kunnat säädettäisiin yhteisrekisterinpitäjiksi, ja yhteisrekisterinpitotilanteeseen liittyvä vastuunjako määriteltäisiin laissa. Lannoitelain mukainen rekisterinpitäjä olisi Ruokavirasto. Lisäksi ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa säädetään viranomaisten velvollisuudesta ilmoittaa toiselle viranomaiselle tiedosta, joka voi merkitä toisen viranomaisen valvontatoimivaltaan kuuluvan lainsäädännön rikkomusta. Mainitussa laissa on myös uudet Inspire-direktiivin ja ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanoon liittyvät säännökset eräiden paikkatietojen sekä ympäristötiedon luovuttamisesta ruokahallinnon tietovarannosta. Lisäksi laissa on muun muassa säännökset tuensaajien julkistamisesta, viranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti eräille harmaan talouden torjuntaan osallistuville viranomaisille sekä ruokahallinnon tietovarannon rekisteritietojen poistamisesta.

34 §. *Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja*. Ehdotuksen mukaan valvontaviranomaisilla olisi salassapitovelvoitteen estämättä oikeus oma-aloitteisesti antaa toiminnassaan saamiaan tietoja ympäristöviranomaiselle, jolla on tehtävänsä vuoksi tarve saada näitä tietoja. Lannoitevalmisteiden ainesosina käytetään paljon erilaisia jätteitä, sivutuotteita ja kemikaaleja, joiden käsittelystä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lannoitevalmisteiden valmistus on myös usein osana jätehuolto- ja jätteiden käsittelytoimintaa. On tärkeää, että lannoitevalmisteiden valvonnan yhteydessä tehdyistä havainnoista, jotka liittyvät ympäristönsuojelua koskeviin lakisääteisiin tehtäviin, on mahdollista luovuttaa tietoja ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulle viranomaiselle. Ympäristöviranomaiselle luovutettavat tiedot liittyisivät ensisijaisesti valvonnassa havaittuun toimintaan, joka on olennaisesti ympäristöluvan vastaista. Kyseessä voi olla esimerkiksi lupaehdoista poikkeava käsittelymäärä, -tapa tai -kapasiteetti.

Ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa on säännös viranomaisen oikeudesta luovuttaa tietyissä tilanteissa ruokahallinnon tietovarannon tietoja toiselle viranomaiselle oma-aloitteisesti salassapitosäännösten estämättä. Kyseinen säännös perustuu tarpeeseen parantaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan edellytyksiä viranomaisyhteistyön ja tietojen vaihdon avulla. Säännös mahdollistaa sellaisten tietojen luovuttamisen, jotka ovat välttämättömiä esitutkintaviranomaisille, syyttäjälle, rahanpesun selvittelykeskukselle, Verohallinnolle tai työsuojeluviranomaiselle tiettyjä laissa yksilöityjä tehtäviä varten.

Ehdotettu säännös olisi uusi.

35 §. *Valvonnan tulosten julkaiseminen*. Pykälän mukaan Ruokavirasto julkaisisi internetsivuillaan vuosittain 29 §:ssä tarkoitetut raportit valvonnan toteutumisesta. Henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saa julkaista. Tulosten julkaiseminen lisää toiminnan avoimuutta ja tehostaa valvontaa. Julkaistavat tulokset ovat yleensä tilastotyyppisiä tietoja valvonnan piirissä olevista talouden toimijoista, lannoitevalmisteista, lannoitevalmisteiden näytemääristä, kielletyistä valmistus- ja tuontieristä sekä analyysituloksista.

Pykälän *2 momentin* mukaan tarkempia säännöksiä valvonnan tulosten julkaisemisesta voitaisiin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

7 luku Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

36 §. *Määräys*. Jos talouden toimija ei noudata lannoitelakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, Ruokavirasto voisi määrätä talouden toimijan täyttämään velvollisuutensa määräajassa. Määräys voitaisiin antaa vain niissä tapauksissa, joissa talouden toimijan toiminta ei vaadi 38 §:n mukaisen kiellon antamista. Määräys tulisi annettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa pakkausmerkinnät puuttuvat tai talouden toimija laiminlyö ilmoitusvelvollisuuden tai tiedostonpitovelvollisuuden tai toiminta ei täytä lainsäädännön vaatimuksia. Markkinavalvontaviranomaisen toimenpidemääräyksestä säädettäisiin markkinavalvontalain 17 §:ssä. Lannoitevalmisteasetuksen 41 artiklan mukaan jäsenvaltion on vaadittava talouden toimijaa korjaamaan vaatimustenvastaisuus kyseisessä säännöksessä lueteltujen vaatimustenvastaisuuksien osalta.

Valvontaviranomaisen päätöksestä tulisi tarvittaessa ilmetä, miten esimerkiksi lannoitevalmisteen kanssa menetellään tai miten toimintaa jatketaan ennen kuin määräysten vastaisuus on poistettu. Jos Ruokavirasto varmistuu siitä, että epäkohta voidaan poistaa muulla tavoin kuin määräyksiä antamalla, ei määräystä olisi välttämätöntä antaa. Viranomaisen olisi päätöksessään määrättävä, onko epäkohta korjattava välittömästi vai viranomaisen asettamassa määräajassa.

37 §. *Lannoitevalvonnan seuraamusmaksu*. Ehdotuksen mukaan tiettyjen rikkomusten seuraamuksena voitaisiin käyttää hallinnollista seuraamusmaksua. Lannoitevalvonnan seuraamusmaksusta säätämistä pidetään perusteltuna lannoitevalmisteiden turvallisuuden varmistamiseksi tehokkaan ja toimivan virallisen valvonnan avulla. Hallinnollisen ohjauksen keinoja ja hallinnollisia pakkokeinoja ei aina voida pitää riittävän tehokkaina ja tarkoituksenmukaisina, mutta rikkomusten laatu ei kuitenkaan välttämättä edellytä rikosoikeudellisen järjestelmän käyttöä. Lannoitevalvonnan seuraamusmaksu perustuu kansallisiin tarpeisiin.

Pykälän *1 momentissa* yksilöitäisiin ne velvollisuudet, joiden rikkomisesta seuraamusmaksu voitaisiin määrätä. Seuraamusmaksun osalta kyse olisi vähäisinä pidettävistä rikkomuksista tai laiminlyönneistä. Ruokavirasto voisi määrätä seuraamusmaksun esimerkiksi, kun lain 36 §:ssä säädettyä määräystä pidetään riittämättöminä ja toimijan tuottamus on ollut vähäisempää kuin 43 §:ssä säädetyn lannoitelakirikkomuksen edellyttämä tahallisuus tai törkeä tuottamus. Seuraamusmaksun suuruudeksi ehdotetaan vähintään 300 ja enintään 5 000 euroa, mikä vastaisi suuruudeltaan muita hallinnonalan säädöksissä, kuten kasvinterveys- ja rehulaeissa, säädettyä. Maksun suuruudella pyritään erityisesti seuraamuksen ennalta ehkäisevään vaikutukseen.

Ruokavirasto voisi pykälän 1 momentin nojalla määrätä seuraamusmaksun, jos toimija laiminlyö 9 ja 11 §:ssä säädettyä velvollisuutta lannoitevalmisteiden merkitsemisestä tai pakkaamisesta, laiminlyö 14 §:ssä säädettyä talouden toimijan ilmoitusvelvollisuutta, laiminlyö 6 tai 16 §:ssä säädetyn tiedoston pitämistä koskevan velvollisuuden tai laiminlyö 28 §:ssä säädetyn tuontia koskevan ilmoitusvelvollisuuden.

Seuraamusmaksuilla pystyttäisiin puuttumaan yleisimpiin puutteisiin tai menettelyihin, joita valvonnassa havaitaan. Rangaistussäännös olisi tarpeen, kun kyse olisi monimutkaisemmista kokonaisuuksista, joiden selvittämiseen vain poliisilla on toimivalta. Kaikkien puutteiden osalta ei seuraamusmaksua kuitenkaan määrättäisi vaan hallinnollisen seuraamuksen käyttöön vaikuttaisi käytännössä toimijan menettelyn vakavuus, tahallisuus ja toistuvuus. Tarkoitus on, että hallinnollisen seuraamusmaksun piiriin kuuluisi vain sellaisia laiminlyöntejä, joiden toteennäyttäminen olisi yksinkertaista eikä vaatisi tutkinnallisia toimenpiteitä. Kyse olisi vähäisinä pidettävistä rikkomuksista tai laiminlyönneistä. Hyvän hallinnon asettamien suhteellisuus- ja muiden vaatimusten sekä oikeusturvan vaatimusten olisi täytyttävä maksun määräämisessä. Seuraamusmaksua koskevasta päätöksestä olisi oikeus valittaa ja asianosaisella olisi oikeus tulla kuulluksi ennen sen maksun määräämistä. Valvontaviranomaisen määräämä seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena.

Pykälän *2 momentin* mukaan seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa oli otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Maksu voitaisiin jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksua ei myöskään olisi välttämätöntä määrätä tapauksissa, joissa lannoitevalmiste määrätään hävitettäväksi, mistä jo aiheutuu tuojalle merkittävää taloudellista tappiota. Koska kyseessä on hallinnollinen seuraamusmaksu, tulee maksun suuruuden määrittämisessä huomioida seuraamuksen rangaistusluonteisuus ja ennaltaehkäisevä vaikutus. Seuraamusmaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

Pykälän *3 momentin* mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Monessa valvontakohteessa tarkastus toimitetaan kerran vuodessa, joten vuotta lyhyempi aika johtaisi monessa tapauksessa siihen, että laiminlyönti huomataan liian myöhään, eikä seuraamusmaksua enää voisi määrätä. Seuraamusmaksu vanhenisi viiden vuoden kuluttua maksua koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Maksuvelvollisen luonnollisen henkilön kuollessa seuraamusmaksu raukeaisi. Maksuvelvollisuus kohdistuisi näin vain maksuvelvolliseen, jonka laiminlyöntiin seuraamus kohdistuu, eikä velvollisuus siirry hänen oikeudenomistajilleen.

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta ehdotetaan säädettäväksi sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Tämän vuoksi kyseistä lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 §:n soveltamisalaan lisättäisiin lannoitevalvonnan seuraamusmaksu. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus, jolla on vastaavia täytäntöönpanotehtäviä. Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden osalta noudatettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) säännöksiä. Seuraamusmaksusta ei perittäisi korkoa.

Ehdotettu säännös olisi uusi ja vastaisi muun muassa kasvinterveys- ja rehulaeissa säädettyä.

38 §. *Kielto*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen antamasta kiellosta. Kielto voisi koskea lannoitevalmisteen tai sen ainesosan valmistusta, käsittelyä, markkinoille saattamista, käyttöä, tuontia tai vientiä. Pykälän *1 momentissa* lueteltaisiin kiellon edellytykset. Ruokavirasto voisi kieltää lannoitevalmisteen tai sen ainesosan valmistuksen tai käsittelyn, jollei valmistuksessa käytetty valmistus-, käsittely- tai säilytystila, valmistusmenetelmä tai -laite, valmistajan laatujärjestelmä taikka lannoitevalmiste tai sen ainesosa ei täytä sille lannoitelaissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia. Ruokavirasto voisi kieltää lannoitevalmisteen tai sen ainesosan markkinoille saattamisen tai käytön, jollei lannoitevalmiste tai sen ainesosa, lannoitevalmisteen pakkaaminen taikka siitä annettavat tiedot, täytä tässä laissa säädettyjä tai sen nojalla annettuja vaatimuksia tai lannoitevalmistetta käytetään sen käyttöohjeiden vastaisesti. Ruokavirasto voi myös kieltää lannoitevalmisteen tai sen ainesosan tuonnin, jos tarkastuksessa havaitaan, ettei lannoitevalmiste tai sen ainesosa täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia.

Kielto voitaisiin antaa, jos toimija ei 36 §:n mukaisen määräyksen perusteella täytä velvollisuuttaan tai korjaa tuotteessa tai toiminnassa ollutta vaatimustenvastaisuutta vaan jatkaa vaatimustenvastaista toimintaa, esimerkiksi saattamalla markkinoille tuotetta virheellisillä ravinnetiedoilla tai väittämillä. Kyseeseen voisi tulla myös lannoitevalmisteessa havaittu haitallisen aineen, kuten kadmiumin, raja-arvon ylitys tai jos lannoitevalmisteessa todetaan salmonella tai lannoitevalmisteen hygieniaa osoittava *Escherichia coli* –bakteerien pitoisuus ylittää sallitun enimmäismäärän. Kielto voidaan myös asettaa, jos tarkastuksella havaitaan, että lannoitevalmisteen valmistuksessa käytetään sellaisia ainesosia, joita ei ole ainesosaluettelossa tai lannoitevalmisteiden ainesosia ja lannoitevalmisteita ei pidetä erillään ja tämä voi aiheuttaa lannoitevalmisteen hygieenisen tai muun laadun vaarantumisen. Säännöksissä voidaan myös edellyttää

hygienisoinnilta tiettyjä lämpötilavaatimuksia tai muita käsittelyvaatimuksia. Jos tarkastuksella havaitaan, että näitä vaatimuksia ei ole mahdollista saavuttaa kyseisillä laitteilla, voidaan asettaa kielto. Tiettyjä ainesosia, kuten jätevesilietettä sisältäville lannoitevalmisteille, voidaan asettaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella käytön rajoituksia. Ruokavirasto voisi asettaa kiellon, jos havaitaan, että lannoitevalmisteen pakkausmerkinnöistä puuttuu tarpeelliset merkinnät rajoituksista tai lannoitevalmistetta käytetään lainsäädännön tai pakkausmerkintöjen vastaisesti. Käytön kielto voi myös liittyä tarpeeseen estää lannoitevalmisteeksi soveltumattoman tuotteen käyttö lannoitevalmisteena tai vetää kielletty tuote pois markkinoilta, jos havaitaan, että tuotteesta on vaaraa eläinten tai kasvien terveydelle tai elintarviketurvallisuudelle. Myös tuontilannoitteiden kiellot perustuisivat yleensä liian korkeisiin haitallisten aineiden pitoisuuksiin tai puutteelliseen hygieniaan, kuten lannoitevalmisteissa todettuun salmonellaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan kielto olisi määrättävä määräaikaisena, jos sen perusteena oleva epäkohta on mahdollista poistaa. Kielto tulisi peruuttaa, jos sen perusteena oleva epäkohta on poistettu tai jos sillä ei enää kiellon määräämisen kannalta ole merkitystä.

Pykälän *3 momentin* mukaan kieltoa olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus väliaikaisen kiellon asettamiseen silloin, kun asia ei siedä viivytystä. Väliaikainen kielto olisi saatettava viipymättä Ruokaviraston ratkaistavaksi. Kielto raukeaa, jos Ruokavirasto ei ole tehnyt päätöstä viikon kuluessa kiellon antamisesta.

Pykälän *5 momentin* mukaan 1 momentin sääntely ei koskisi markkinavalvonnassa määrättäviä kieltoja, joista säädetään markkinavalvontalain 18 §:ssä. Markkinavalvontaviranomaisen oikeudesta toteuttaa lannoitevalmisteasetuksen 41 artiklan 2 kohdan mukaisia toimenpiteitä säädettäisiin markkinavalvontalaissa. EU:n lannoitevalmisteasetuksen mukaan jäsenvaltion on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin EU-lannoitevalmisteen markkinoilla saataville asettamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi tai sen varmistamiseksi, että sitä koskeva palautusmenettely järjestetään tai että se poistetaan markkinoilta. EU-lannoitevalmisteita koskevasta kiellosta on ilmoitettava EU:n lannoitevalmisteasetuksen 38 artiklan 2 alakohdan mukaisesti.

39 §. *Tilapäiset rajoitukset*. Pykälässä säädettäisiin Ruokaviraston oikeudesta tilapäisesti kieltää kansallisen lannoitevalmisteen valmistus, markkinoille saattaminen, käyttö, tuonti ja vienti taikka rajoittaa niitä sekä määrätä kielletyt lannoitevalmisteet poistettaviksi markkinoilta taikka lannoitevalmisteiden hallussapitäjien varastoista, jos on perusteltua syytä olettaa, että lannoitevalmiste voi aiheuttaa merkittävää vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle.

Pykälän tarkoituksena olisi, toisin kuin yksittäistapauksia koskevissa 36 ja 38 §:ssä, toimia yleisluonteisempana lausekkeena. Pykälän mukainen rajoitus voisi koskea esimerkiksi tiettyä lannoitevalmisteen ainesosaa yksittäisen erän sijaan. Lannoitevalmisteen tai toiminnan määräyksenvastaisuutta ei vaadittaisi. Kriteerinä olisi sen sijaan epäilty vaarallisuus. Tilapäinen rajoitus voitaisiin antaa esimerkiksi tilanteessa, jossa tietyn lannoitevalmisteen epäilty vaarallisuus halutaan selvittää. Jos epäilty vaarallisuus liittyy lannoitevalmisteen ainesosaan, kyseistä ainesosaa sisältävät lannoitevalmisteet voitaisiin asettaa käyttökieltoon tutkimusten ajaksi. Ruokaviraston tulisi omalta osaltaan huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

Pykälän *2 momentin* mukaan Ruokavirasto voisi myöntää yksittäisiä lupia 1 momentissa kuvatusta rajoituksesta poikkeamiselle, jos voidaan varmistua siitä, että vaaraa ihmisen tai eläinten terveydelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle ei aiheudu.

40 §. *Talouden toimijan rekisteröinnin keskeyttäminen ja peruuttaminen*. Pykälässä säädettäisiin talouden toimijan rekisteröinnin keskeyttämisen ja peruuttamisen edellytyksistä. Toiminta voitaisiin keskeyttää tai peruuttaa, jos toiminta on olennaisesti lannoitesäännösten vastaista eikä talouden toimija ole noudattanut Ruokaviraston lannoitelain nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

Pykälän *2 momentin* mukaan rekisteröinnin voisi keskeyttää tai peruuttaa myös siinä tapauksessa, että toimija ei ole 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava. Koska rekisteröinnin keskeyttäminen tai peruuttaminen puuttuu voimakkaasti elinkeinonharjoittajan oikeusasemaan, velvoitteidenhoidon laiminlyöntien tulisi olla toiminnan kannalta toistuvia tai huomattavia. Toimijalle tulisi antaa mahdollisuus korjata laiminlyönti ja rekisteröinnin keskeyttämisen tai peruuttamisen edellytyksenä olisi, että toimija ei ole tämän lain tarkoittaman viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut laiminlyöntejä.

Toiminnan keskeyttämistä tai rekisteröinnin keskeyttämistä koskeva päätös olisi voimassa, kunnes Ruokavirasto toteaa, että keskeyttämisen perusteena olleet epäkohdat on korjattu.

Ehdotettu säännös olisi uusi.

41 §. *Lannoitevalmisteen uudelleenkäsittely, hävittäminen ja palauttaminen*. Pykälässä säädettäisiin tilanteesta, jossa viranomainen on 38 §:n nojalla määrännyt lannoitevalmisteen valmistusta, käsittelyä, markkinoille saattamista tai tuontia koskevan kiellon, Ruokavirasto voisi määrätä lannoitevalmisteen tai sen ainesosan käsiteltäväksi uudelleen, hävitettäväksi tai palautettavaksi lähtömaahan. Ruokaviraston tulisi toimia lannoitevalmisteen tai sen ainesosan hävittämisessä yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa. Jos kyseessä on erä, jolle on haettu jätteensiirtoasetuksen mukainen lupa, on Ruokaviraston toimittava yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että jätteensiirtoasetus säätelee tarkoin tilanteita, joissa jo hyväksyttyä jätteensiirtoa ei voida toteuttaa suunnitellulla tavalla. Talouden toimija vastaisi hävittämis-, käsittely- tai palauttamismääräyksestä aiheutuneista kustannuksista. Ruokavirasto voisi liittää päätökseen määräyksiä sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

42 §. *Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka*. Pykälän mukaan valvontaviranomainen voisi tehostaa tämän lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). Markkinavalvontaviranomaisen oikeudesta määrätä uhkasakko säädettäisiin markkinavalvontalain 28 §:ssä.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

43 §. *Rangaistussäännös*. Pykälä sisältäisi ehdotetun lain rikkomista koskevat rangaistussäännökset. Teon rangaistavuus lannoitelakirikkomuksena ehdotetaan kuten nykyisessäkin laissa kytkettäväksi tahallisuuteen tai törkeään huolimattomuuteen.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan lueteltaviksi ne teot, joista voi ehdotettavan lain mukaisesti tuomita lannoitelakirikkomuksesta sakkoon, jos rikkomus ei ole jonkin muun lainsäädännön

mukaan ankarammin tuomittava. Tällainen muualla säädetty ankarammin rangaistava teko voi olla esimerkiksi rikoslain 48 luvun 1 §:n mukainen ympäristön turmeleminen. Teosta voitaisiin jättää tuomitsematta myös, jos laiminlyöntiä tai siitä aiheutunutta vaaraa voidaan pitää vähäisenä.

Tekijänä rikkomuksessa voisi olla talouden toimija tai lannoitevalmisteen käyttäjä ja tunnusmerkistön mukainen teko voitaisiin tehdä joko tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta. Teon huolimattomuusarvioinnissa tulisi ottaa huomioon erityisesti arvioitavana olevan toiminnan vaikuttavuus. Esimerkiksi lannoitevalmisteen valmistajalta tai markkinoille saattajalta edellytetään huomattavasti suurempaa huolellisuutta kuin käyttäjältä, koska ensiksi mainittujen mahdollisesti aiheuttama vahinko koskisi suurempaa käyttäjäkuntaa.

Ilmoituksen rikkomuksen saattamisesta syyteharkintaan tekee aina Ruokavirasto. Ruokavirasto voi myös päättää pykälän *2 momentin* mukaan olla tekemättä ilmoitusta rikkomuksesta, jos rikkomus on kokonaisuutena olosuhteisiin nähden ilmeisen vähäinen. Ruokavirasto tekee arvioinnin ilmoituksen saattamisesta syyteharkintaan myös muiden viranomaisten ilmoitusten osalta.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään pääosin voimassa olevan lain säännöksiä. Rangaistussäännöstä on täydennetty lisäämällä fosforista annettujen säännösten noudattamista koskeva vaatimus. Ehdotetun lain 7 §:n mukaan lannoitevalmiste koostuu ainesosista. Ainesosa vastaa käsitteellisesti nykyisen lain mukaista raaka-ainetta, eikä sillä ole vaikutusta rangaistavuuden alaan.

8 luku Erinäiset säännökset

44 §. *Valtion viranomaisen suoritteista perittävät maksut*. Tämän lain mukaisista toimenpiteistä määrätään maksut siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

45 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus*. Pykälässä säädettäisiin lannoitevalmisteiden valmistajan sekä sen, joka tuo lannoitevalmisteita Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai muista valtioista, vahingonkorvausvelvollisuudesta. Korvausvelvollisuus syntyisi, jos lannoitevalmisteet eivät täytä Europan unionin lannoitelainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia. Korvausvelvollisuus syntyisi ammattikäytössä, eli silloin, kun lannoitevalmisteita käytetään elinkeinotoiminnassa. Korvaukseen olisi *1 momentin* mukaan oikeutettu vain lannoitevalmisteen käyttäjä eli toimija, joka levittää lannoitevalmisteen kasvualustaan tai käyttää lannoitevalmisteen kasvualustana. Korvaukseen ei sen sijaan olisi oikeutettu esimerkiksi talouden toimija, joka jälleenmyy, jatkojalostaa tai käyttää lannoitevalmisteen osana valmistamaansa lannoitevalmistetta. Kyseisten toimijoiden kärsimä vahinko tulisi korvattavaksi kauppalain (355/1987) mukaan, kuten muussakin liiketoiminnassa. Vahinkojen korvaaminen olisi tällöin sovittavissa elinkeinonharjoittajan sopimusvapauden puitteissa, jolloin myös sopimusosapuolet voisivat halutessaan ottaa sopimukseen maininnan ankaran vastuun säännöksen soveltamisesta sopimussuhteessa. Kuluttajakaupassa vahinko tulisi korvattavaksi tuotevastuulain (694/1990) säännösten mukaisesti. Tuottamuksesta riippumaton vastuu selkeyttää lannoitevalmisteiden tuotantoketjussa olevia vastuusuhteita. Ehdotetussa säännöksessä ankara vastuu on rajattu niihin toimijoihin, jotka kykenevät parhaiten vaikuttamaan lannoitevalmisteiden laatuun ja niistä tuoteselosteessa annettaviin tietoihin.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, ettei korvausvelvollisuutta ole, jos se, jolta korvausta vaaditaan, saattaa todennäköiseksi, ettei lannoitevalmisteessa ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän saattoi lannoitevalmisteen markkinoille. Vastuuta ei siis syntyisi, jos esimerkiksi sisämarkkinakauppaa harjoittava toimija tai tuoja voisi saattaa todennäköiseksi, että virhe on syntynyt kaupan varastossa.

Pykälän *3 momentissa* on selvyyden vuoksi säännös, että lannoitevalmisteesta henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitetulle ja vahingonkärsijän pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta säädetään tuotevastuulaissa (694/1990).

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä.

46 §. *Muutoksenhaku*. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta lannoitelain nojalla tehtyihin päätöksiin. Ruokaviraston tekemän päätöksen ensisijaisena muutoksen hakukeinona olisi oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimuksesta on säädetty hallintolaissa. Poikkeuksen oikaisuvaatimukseen pykälässä lueteltuihin viranomaisen päätöksiin ei kuitenkaan vaadittaisi oikaisua, vaan 38–42 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin voisi hakea muutosta valittamalla suoraan hallintotuomioistuimeen. Kaksivaiheisesta muutoksenhausta on katsottu parhaaksi poiketa, koska liian pitkä muutoksenhakuaika voisi aiheuttaa päätöksen kohteena olevan lannoitevalmisteen pilaantumista tai arvon alentumista.

Pykälän *2 momentissa* viitattaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, jossa säädetään hallintovalituksesta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun, jonka osalta viitattaisiin valtion maksuperustelakiin (150/1992).

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta Tullin tekemään päätökseen, jonka osalta viitattaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Aineellinen viittaus on nähty tarpeellisena, koska muuten voi jäädä epäselväksi mitä lainsäädäntöä sovellettaisiin.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta uhkasakkoon, jonka osalta viitattaisiin uhkasakkolakiin.

47 §. *Täytäntöönpano*. Pykälässä säädettäisiin, että viranomainen voisi päätöksessä määrätä, että sen päätöstä, lukuun ottamatta 37 §:ssä säädettyä lannoitevalvonnan seuraamusmaksua, on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

48 §. *Voimaantulo*. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Toimijan luotettavuutta koskevaa 13 §:ää sovellettaisiin vasta 1.1.2023. Tällä turvattaisiin luotettavuuden selvittämiseen liittyvälle tietojärjestelmätyölle tarvittava aika.

49 §. *Siirtymäsäännökset*. Pykälässä säädettäisiin, että ennen tämän lain voimaantuloa lannoitevalmistelain nojalla ilmoitetut toimijat saisivat jatkaa toimintaansa ilman erillistä ilmoitusta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että kansallisen tyyppinimiluettelon ja EY-lannoitetyyppiin kuuluvien lannoitevalmisteiden valmistusta saa jatkaa 31.12.2023 saakka. Kansallisten lannoitevalmisteiden markkinoille saattamista saisi jatkaa 31.12.2024 asti. Lannoiteasetuksen mukaan EY-lannoitteita saa saattaa markkinoille niin kauan kuin niitä on valmistajan varastossa. Lannoiteasetuksen mukaisia 16.7.2022 jälkeen valmistettuja lannoitteita ei kuitenkaan saa varustaa ”EY-LANNOITE” –merkinnällä vaan niiden katsotaan olevan kansallisen lainsäädännön mukaisia.

Pykälän *3 momentin* mukaan Ruokavirasto voisi lain tullessa voimaan lisätä ainesosaluetteloon lannoitevalmisteasetuksen ja kumotun lain tyyppinimiluokkien perusteella sellaisia ainesosia, jotka täyttävät tämän lain 8 § 3 momentin mukaiset edellytykset. Lisäksi uudet tämän lain 8 §:n

2 momentin mukaiset 15. päivään heinäkuuta 2023 mennessä tulleet hakemukset olisivat maksuttomia. Tällä haluttaisiin taata mahdollisimman sujuva siirtymä ja matalat kustannukset toimijoille.

Pykälän *4 momentin* mukaan laitokselle ennen tämän lain voimaantuloa lannoitevalmistelain 14 §:n nojalla myönnetty hyväksyntä olisi voimassa 31.12.2023 asti. Tällä tavoin laitokselle varattaisiin riittävä siirtymäaika tehdä tarpeelliset muutokset, jos valmistusprosessi ei täytä tämän lain nojalla annettuja säännöksiä. Laitoshyväksynnän lakkauttaminen ei myöskään edellytä laitokselta uutta ilmoittautumista lannoitelain mukaiseen valvontarekisteriin.

Pykälän *5 momentin* mukaan ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleet asiat käsiteltäisiin noudattaen kumotun lain mukaisia säännöksiä.

7.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

1 §. *Soveltamisala*. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan laajennettavaksi siten, että markkinavalvontalain soveltamisalaan lisättäisiin lannoitelaki.

4 §. *Valvontaviranomaiset*. Pykälässä säädetään niistä viranomaisista, jotka toimivat tämän lain mukaisina markkinavalvontaviranomaisina. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan Ruokavirasto olisi tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen lannoitelaissa tarkoitettujen lannoitevalmisteiden osalta.

7.3. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

6 §. *Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus*. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan laajennettavaksi siten, että Harmaan talouden selvitysyksikkö laatisi velvoitteidenhoitoselvityksen tukemaan lannoitelaissa tarkoitetun talouden toimijan luotettavuuden selvittämistä.

7.4. Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. *Lain soveltamisala*. Eri lakien nojalla määrättävien laiminlyönti- ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus sakon täytäntöönpanosta säädettyä menettelyä noudattaen. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi, että lannoitelain 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 4 §:n mukaan maksun määrääjän ja muutoksenhakutuomioistuimen tulee ilmoittaa päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle, jolla on mahdollisuus myöntää maksuaikaa mainitun lain 14–18 §:n nojalla.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä annettaisiin esitetyn 6 §:n mukaan lannoitevalmisteiden sekä lannan sisältämän fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa.

Maa ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä esitetyn 7 §:n mukaan tuoteluokkien laatuvaatimuksista, ainesosaluokista sekä niiden laatu- ja käsittelyvaatimuksista, lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä sekä esitetyn 9 §:n mukaan tuoteluokkakohtaisista merkintävaatimuksista, ilmoitustavasta ja lannoitevalmisteen ominaisuuksien sallituista poikkeamista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä myös esitetyn 8 §:n mukaan ainesosien lisäämistä koskevasta hakemusmenettelystä ja ainesosaluettelon sisällöstä, esitetyn 14 §:n mukaan talouden toimijan kirjallisessa ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelystä, esitetyn 16 §:n mukaan talouden toimijan toimintaansa liittyvästä tiedoista pitämän tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä, esitetyn 17 §:n mukaan talouden toimijan laatujärjestelmän sisällöstä ja tietojen toimittamisesta Ruokavirastolle sekä esitetyn 28 §:n mukaan, milloin ja miten talouden toimijan on tehtävä ilmoitus tuotavista lannoitevalmisteista ja mitä tietoja lannoitevalmisteita sisältävästä erästä on ilmoitettava.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa esitetyn 27 §:n mukaan tarkempia säännöksiä valvonnan järjestämisestä, esitetyn 30 §:n mukaan tarkastus- ja valvontamenettelyistä, näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta sekä esitetyn 35 §:n mukaan valvonnan tulosten julkaisemisesta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 16.7.2022.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotetun lain toimivuutta seurattaisiin jatkuvasti viranomaisvalvonnasta ja sidosryhmiltä saatujen tietojen kautta sekä valvontaviranomaisten vuosittain laatiman valvontaraportin perusteella. Komission arviointi lannoitevalmisteasetuksen soveltamisesta ja kokonaisvaikutuksista valmistuu 16.7.2026 mennessä. Arviointi lannoitelain vaikutuksista toteutettaisiin vuoden 2026 loppuun mennessä.

11 Suhde muihin esityksiin

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2021 vp). Esityksellä yhdenmukaistettaisiin yleisesti markkinavalvontasääntelyä. Eduskunnassa on lisäksi vireillä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 208/2021 vp) ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp), joissa ehdotetaan muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n 1 momenttia ja 4 §:n 3 momenttia.

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys eduskunnalle rajanylitystietojärjestelmää ja Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmää koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 173/2021 vp), hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 208/2021 vp) sekä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp), joissa ehdotetaan muutettavasi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia.

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmistelussa hallituksen esitys eduskunnalle sivu-tuotelain muuttamisesta, jossa myös ehdotetaan muutettavasi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ää. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2022.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

12.1 Elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista erityisin perustein (PeVL 19/2002 vp). Elinkeinotoiminnan aloittamisen edellytyksenä olevan rekisteröitymis- ja ilmoitusvelvollisuuden säätämistä on pidetty asiallisesti luvanvaraisuuteen rinnastettavana sääntelynä (PeVL 9/2005 vp, s. 2/I, PeVL 56/2002 vp, PeVL 45/2001 vp, s. 2/I).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Valiokunta on myös pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 15/2008 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (esim. PeVL 58/2010 vp, s. 5–6, PeVL 32/2010 vp, s, 8, PeVL 28/2008 vp, s. 2, PeVL 31/2006 vp, s. 2).

Ehdotetun lain 3 luvussa säädetään talouden toimijan toiminnasta, sen olennaisista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta tehtävästä ilmoituksesta, jonka nojalla valvontaviranomainen rekisteröi toimijan. Lisäksi talouden toimijan on ilmoitettava vuosittain tiedot valmistetuista ja tuoduista lannoitevalmisteista. Valvonnan järjestämiseksi sekä maatalouden päästöjen ja ravinnetaseiden laskemiseksi on välttämätöntä, että valvontaviranomainen saa tiedon valvottavien toimijoiden olemassaolosta ja sijainnista, toiminnan luonteesta sekä markkinoille saatettavista lannoitevalmisteista. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ja turvalliseen ympäristöön. Näiden perusoikeuksien turvaamiseksi on perusteltua, että viranomainen saada tiedot lannoitevalmisteiden valmistuksesta, käsittelystä ja markkinoille saattamisesta.

Ehdotetun lain 7 luvussa säädetään hallinnollisista pakkokeinoista, joita ovat muun muassa erilaiset määräykset, kiellot ja rekisteröinnin peruuttamista koskevat päätökset. Kaikkein vakavimmissa tapauksissa valvontaviranomainen voisi kieltää tietyn toiminnan tai peruuttaa tekemänsä rekisteröinnin. Valvontaviranomainen voisi antaa ehdotetun 36 §:n nojalla määräyksiä talouden toimijan velvollisuuksien täyttämiseksi. Lain 37 §:ssä säädettäisiin hallinnollisesta seuraamusmaksusta, jonka viranomainen voisi määrätä lievempien rikkomusten tapauksessa. Ehdotetun 38 §:n nojalla valvontaviranomainen voisi kieltää pykälässä kuvatuin edellytyksin lannoitevalmisteen tuotannon ja valmistuksen, käsittelyn, markkinoille saattamisen tai käytön, kuljetuksen tai varastoinnin, sekä sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin. Koska talouden toimijalla on myös mahdollisuus oikaista toimintansa valvontaviranomaisen antaman määräyksen tai kiellon johdosta ennen kuin viranomainen voi ryhtyä peruuttamaan rekisteröintiä tai kieltämään toimintaa, ehdotusten voidaan katsoa täyttävän suhteellisuusperiaatteen vaatimukset. Ehdotus ei ole ristiriidassa sen kanssa, mitä perustuslain 18 §:ssä on säädetty jokaisen oikeudesta ansaita toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuojaan kuuluu myös, että omaisuuteen kohdistuvat käyttörajoitukset eivät muodostu niin merkittäviksi, että ne rinnastuisivat tosiasiallisilta vaikutuksiltaan omaisuuden pakkolunastukseen (esimerkiksi PeVL 38/1998 vp). Luonnollisten henkilöiden ohella omaisuudensuoja ulottuu myös yleisenä oikeusperiaatteena oikeushenkilöihin. Ehdotetun lain hallinnolliset pakkokeinot merkitsevät käytännössä puuttumista toimijan omaisuudensuojaan. Ehdotetun lain 41 §:ssä säädettäisiin, että Ruokavirasto voisi määrätä 38 §:ssä tarkoitetun lannoitevalmisteen käsiteltäväksi uudelleen, hävitettäväksi tai palautettavaksi lähtömaahan.

Esityksessä on talouden toimijan luotettavuutta koskeva säännös, joka on merkityksellinen perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta. Esityksen mukaan Ruokavirasto voi keskeyttää tai peruuttaa talouden toimijan rekisteröinnin, jos toimija ei enää ole 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava, eikä toimija ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut laiminlyöntiä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 6/2019 vp, s. 6–7) arvioinut luotettavuuden selvittämistä elinkeinovapauden rajoittamisen kannalta. Valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamisen mahdollisuuden vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Hallinnollisiin pakkokeinoihin ryhtymisen perusteet on lakiehdotuksessa kuvattu täsmällisesti. Pakkokeinot ovat perusteltuja myös perustuslain 20 §:n terveellisen elinympäristön turvaamiseksi. Lakiehdotuksessa on otettu huomioon myös suhteellisuusperiaate.

12.2 Kotirauha

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Lailla voidaan perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat (PeVL 16/2004 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan (PeVL 14/2013 vp).

Ehdotetun lain 30 §:n mukaan valvontaviranomaiset sekä valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat voisivat tarkastaa toimijan tiloja lain mukaista valvontaa varten. Mikäli tällainen tila kuuluisi kotirauhan piiriin tarkastus voitaisiin tehdä vain, jos olisi perusteltua syytä epäillä lannoitelakia rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla ja tarkastuksen ja näytteenoton saa tehdä vain viranomainen. Tarkastuksen olisi myös oltava välttämätön rikoksen selvittämiseksi. Ehdotetussa säännöksessä olisi siten huomioitu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä edellytetyt vaatimukset.

12.3 Julkisen vallan käyttö

Perustuslain 119 §:n mukaan viranomaisten tehtävien yleisistä perusteista on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat sekä toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 18/2004 vp sekä siinä viitatut

PeVL 7/2001 vp, PeVL 21/2001 vp, PeVL 45/2001 vp, PeVL 47/2001 vp, PeVL 52/2001 vp ja PeVL 17/2004 vp).

Esityksessä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriölle, Ruokavirastolle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Tullille annettavista tehtävistä. Lisäksi Ruokavirasto voisi kirjallisesti nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön suorittamaan erikseen määriteltyjä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä. Tehtäviin sisältyy julkisen vallan käyttöä, minkä vuoksi tehtävistä on säädetty laissa. Ruokavirastolla olisi myös oikeus käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuuden tutkinnassa, testaamisessa ja arvioimisessa. Tarkastusten, tutkimusten tai selvitysten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekisi kuitenkin tehtäviä siirtänyt valvontaviranomainen. Viranomaisten toimivalta ja tehtävät on kuvattu laissa yksityiskohtaisesti, jolloin perustuslain säännöksen edellytykset täyttyvät.

12.4 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai sen nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle edellyttää, että laissa määritellään ainakin yleisluonteisesti tehtävän hoitajalta edellytetty pätevyys tai kelpoisuus (muun muassa PeVL 28/2001 vp ja 48/2001 vp).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 33/2004 vp, s. 7/II, PeVL 46/2002 vp, s. 10). Hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp, s. 3/II). Myös yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan yhtiölle kuuluvia julkisia hallintotehtäviä (PeVL 26/2017 vp, s. 49–50, PeVL 16/2016 vp, s. 2–3, PeVL 8/2014 vp, s. 5/I).

Lannoitevalmisteasetuksen 24 artiklan 2 kohdassa todetaan, että vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen on oltava jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustettu ja että sen on oltava oikeushenkilö. Lisäksi 24 artiklassa säädetään tarkkaan vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen tehtävän hoidossa edellytetyistä vaatimuksista. Jos ilmoitettu vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitos antaa alihankintaan tietyt vaatimuksenmukaisuuden arviointiin liittyvät tehtävät tai käyttää tytäryhtiötä, on ilmoitetun vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen varmistettava, että alihankkija tai tytäryhtiö täyttää myös lannoitevalmisteasetuksen 24 artiklan vaatimukset. Myös tilanteet, joissa ilmoitetun vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen toimintaa on rajoitettava tai peruutettava, on säännelty lannoitevalmisteasetuksen 30 artiklassa. Lannoitevalmisteasetuksen yksityiskohtaisen sääntelyn voidaan katsoa muodostavan riittävän säädöspohjan perustuslain 124 §:n kannalta. Lakiehdotukseen ei tästä syystä tarpeellista sisällyttää yksityiskohtaista sääntelyä julkisen hallintotehtävän siirtämisestä yksityiselle.

Esitetyn 25 §:n mukaan Ruokavirasto voisi nimetä tarkastajia avustamaan valvonnassa. Tarkastajat toimisivat virkavastuulla Ruokaviraston valvonnassa. Valtuutetut tarkastajat toimisivat viranomaisvalvonnan apuna tarkastus- ja näytteenottotehtävissä. Tarkastusten perusteella mah-

dollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekisi Ruokavirasto. Pykälän mukaisia tehtäviä suoritettaessa olisi noudatettava mitä hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa, kielilaissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Valvontaan liittyvien tehtävien suuren määrän vuoksi on tehtävien siirtoa pidettävä tarkoituksenmukaisena. Hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen ja hallintopäätösten osoittamien vain viranomaiselle takaavat perusoikeuksia ja oikeusturvaa. Hallintopäätöksissä voi olla kyse merkittävästä julkisen vallan käytöstä, minkä vuoksi ne tekee viranomainen.

Esitetyn 26 §:n mukaan Ruokavirastolla olisi mahdollisuus käyttää lannoitevalmisteiden testaamisessa ulkopuolisina asiantuntijoina testauslaitoksia ja –laboratorioita. Ulkopuolinen asiantuntija ei käyttäisi itsenäisesti perustuslain 124 §:ssä säädettyä julkista valtaa, vaan asiantuntijoiden rooli olisi avustava ja täydentävä.

Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovellettaisiin ulkopuolisiin asiantuntijoihin sekä vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitokseen ja laitoksen henkilöstöön heidän hoitaessaan viranomaistehtäviä. Perustuslain 118 §:ssä säädetään vastuusta virkatoimista. Virkavastuu sisältää sekä vahingonkorvausoikeudellisen että rikosoikeudellisen vastuun. Kun julkinen hallintotehtävä lailla annetaan hoidettavaksi muulle kuin viranomaiselle, tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan säädösperusteisesti huolehtia siitä, että tehtävää hoitavaan sovelletaan tässä tehtävässä samoja säännöksiä kuin viranomaisvastuulla vastaavaa tehtävää hoitavaan (PeVL 5/2010 vp, PeVL 3/2009 vp, PeVL 1/2008 vp). Ehdotettu laki sisältäisi perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössään edellyttämän säännöksen virkavastuusta.

12.5 Lainsäädäntövallan siirtäminen

Perustuslain 80 §:ssä säädetään asetuksen antamisesta. Pykälän mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslakivaliokunnan käytännön (PeVL 56/2002 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Esityksessä säädetään useista asetuksenantovaltuuksista. Maa ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä esitetyn 7 §:n mukaan tuoteluokkien laatuvaatimuksista, ainesosaluokista sekä niiden laatu- ja käsittelyvaatimuksista, sallituista käyttökohteista ja käyttömääristä, esitetyn 9 §:n mukaan tuoteluokkakohtaisista merkintävaatimuksista, ilmoitustavasta sekä lannoitevalmisteen ominaisuuksien sallituista poikkeamista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä esitetyn 8 §:n mukaan ainesosien lisäämistä koskevasta hakemusmenettelystä ja ainesosaluettelon sisällöstä, esitetyn 14 §:n mukaan talouden toimijan kirjallisessa ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelystä, esitetyn 16 §:n mukaan talouden toimijan toimintaansa liittyvästä tiedoista pitämän tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä, esitetyn 17 §:n mukaan talouden toimijan laatujärjestelmän sisällöstä ja tietojen toimittamisesta Ruokavirastolle sekä esitetyn 28 §:n mukaan, milloin ja miten talouden toimijan on tehtävä ilmoitus tuotavista lannoitevalmisteista ja mitä tietoja lannoitevalmisteita sisältävästä erästä on ilmoitettava.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa esitetyn 27 §:n mukaan tarkempia säännöksiä valvonnan järjestämisestä, esitetyn 30 §:n mukaan tarkastus- ja valvontamenettelyistä, näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta sekä esitetyn 35 §:n mukaan valvonnan tulosten julkaisemisesta.

Tietyissä asioissa asetuksen antovaltuus on osoitettu valtioneuvostolle. Valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä annettaisiin esitetyn 6 §:n mukaan lannoitevalmisteiden sekä lannan sisältämän fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa.

Esityksen 8 §:n mukaan Ruokavirasto ylläpitäisi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettavien ainesosaluokkien mukaista ainesosaluetteloa sekä hyväksyisi uudet ainesosat ja notifioisi muutokset komissiolle. Laissa on kuvattu ainesosien lisäämiseen liittyvä hakemusmenettely ja hyväksynnän edellytykset sekä ainesosan poistamisen tai muuttamisen edellytykset.

Esitetyt valtuudet on kuvattu täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Valtuutussäännösten voi katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n vaatimukset.

12.6 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Esitetyssä 46 §:ssä on standardimuotoiset muutoksenhakusäännökset lain nojalla tehtäviin päätöksiin. Edellä kuvatun perusteella voidaan katsoa oikeusturvavaatimusten toteutuvan.

12.7 Tietojen luovuttaminen

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä yleensä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 17/2016 vp, s. 2–3 ja siinä viitatut lausunnot). Esityksessä tietojensaantioikeus sidottaisiin välttämättömyyteen.

Perustuslakivaliokunta on katsonut myös, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Esityksen 31 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen oikeudesta saada virallisen valvonnan ja muiden virallisten toimien suorittamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä. Esityksen 34 §:ssä säädetään Ruokaviraston oikeudesta luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessa saatuja välttämättömiä tietoja ympäristöviranomaiselle talouden toimijan toiminnasta, josta viranomainen katsoo aiheutuvan tai saattavan aiheutua ympäristön pilaantumista. Perustuslain 20 §:n terveellisen elinympäristön turvaamiseksi tulee viranomaisen kyetä estämään ympäristölle vahingollinen toiminta ilmoittamalla siitä toimivaltaiselle ympäristöviranomaiselle. Välttämättömyysvaatimuksen voidaan katsoa täyttävän perustuslain 10 §:n vaatimukset.

Talouden toimijan luotettavuuden selvittämisen yhteydessä viranomaiselle kertyvä aineisto on syntynyt julkisen vallan käytön mukaisessa tehtävässä. Näiden tietojen käsittelyyn sovelletaan tiedonhallintaa koskevia yleissäädöksiä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (tietosuoja-asetus) sekä tietosuojalakia (1050/2018). Mikäli toimijan luotettavuuden arvioinnin yhteydessä tulee ilmi rikostuomioihin tai rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja, niiden käsittelyyn sovelletaan yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan vaatimuksia. Artiklan mukaan rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa.

12.8 Henkilötietojen suoja

Esityksen 33 §:n mukaan Ruokavirasto pitäisi rekisteriä ilmoitusvelvollisista talouden toimijoista. Esityksen mukaan rekisteriin sovellettaisiin ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia, ellei pykälässä muuta mainita. Ruokahallinnon tietovarannon rekistereiden pito perustuu pääosin rekisterinpitäjälle hallinnonalan erityislaeissa säädettyyn tietojen rekisteröintivelvoitteeseen eli tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiseen oikeusperustaan (käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi).

Perustuslakivaliokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4–5). Arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa kuitenkin edelleen syytä arvioida myös valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta (PeVL 14/2018 vp, s. 6).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään henkilötietojen käsittelyn oikeusperustoista. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Mainittu kohta soveltuu, jos henkilötietojen käsittelyn oikeusperustana on rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite, julkisen vallan käyttö tai yleisen edun mukainen tehtävä. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta mahdollistaa tarkemmat kansalliset säännökset esimerkiksi käsiteltävien henkilötietojen tyypistä ja käyttötarkoitussidonnaisuudesta.

Ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa säädetään ruokahallinnon tietovarannon käyttötarkoituksesta. Tietosisällön osalta mainitaan ainoastaan henkilöasiakkaiden tunnistamiseen liittyvät tiedot sekä asiakkaalle annettavat rekisteritunnukset. Lisäksi ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin voidaan tallettaa tietoja, jotka ovat välttämättömiä asioiden käsittelemiseksi, ratkaisemiseksi ja valvomiseksi laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä sekä Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa säädetyllä tavalla. Tietojen rekisteröinnin lainmukaisuus kytkeytyy tältä osin kullekin rekisterinpitäjälle toimivaltaa luovaan lainsäädäntöön ja tietosuoja-asetuksen sallittuihin käsittelyperusteisiin sekä rekisterien tietosisältöä koskeviin erityislakeihin.

Perustuslakivaliokunta on todennut vakiintuneesti, että henkilörekisterin säilytysajat kuuluvat niihin seikkoihin, joista on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan säädettävä lailla (PeVL 14/1998 vp ja PeVL 25/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että säilytysaikaa koskevan sääntelyn tulee lain tasolla olla kattavaa ja yksityiskohtaista ja että säilytysaikaa koskeviin säännöksiin tulee sisällyttää aikamääre (esimerkiksi PeVL 20/2006 vp). Henkilötietojen pysyvästä säilyttämisestä on perustuslakivaliokunta todennut toistuvasti, ettei tietojen pysyvä säilyttäminen ole henkilötietojen suojan mukaista (PeVL 51/2002 vp ja PeVL 54/2010 vp). Ehdotetun lain 33 §:ssä säädettäisiin tietojen poistamisesta rekisteristä. Tietojen säilytysaikaa koskevat säännökset ovat tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran ja tarpeellisuusvaatimuksen mukaisia. Niiden katsotaan myös olevan edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisia.

Ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa ja ehdotetussa lannoitelaissa olisi perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla säädetty rekisteröinnin tavoitteesta, rekisteröitävien henkilötietojen sisällöstä, niiden sallituista käyttötarkoituksista ja luovutettavuudesta sekä tietojen säilytysajasta ja rekisteröidyn oikeusturvasta.

12.9 Seuraamusmaksu

Esityksen 37 § sisältää säännökset talouden toimijalle säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi määrättävästä hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Säännökset perustuvat kansalliseen tarpeeseen. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan (ks. kokoavasti PeVL 9/2012 vp, s. 2) tällainen maksu ei ole perustuslain 81 §:n mielessä sen paremmin vero kuin maksukaan vaan lainvastaisesta teosta määrättävä sanktioluonteinen hallinnollinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 57/2010 vp, PeVL 4/2001 vp, PeVL 32/2005 vp, PeVL 55/2005 vp). Hallinnollisen seuraamusmaksun yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Valiokunta on myös katsonut, että kyse on merkittävästä julkisen vallan käytöstä. Laissa on täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 32/2005 vp, PeVL 55/2005 vp). Lisäksi valiokunta on katsonut, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa.

Perustuslakivaliokunta on rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia käsitellessään kiinnittänyt huomiota Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan sisältämään ns. ne bis in idem -sääntöön, jonka mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti (PeVL 9/2012 vp). Seuraamussäännöksiä on tällöin tulkittava itsekriminointisuojan kanssa yhteensopivasti ottaen huomioon muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö. Itsekriminointisuoja kuuluu perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin (ks. PeVL 39/2014 vp, s. 4/I ja HE 309/1993 vp, s. 74/II).

Perustuslain 20 §:n terveellisen elinympäristön turvaamiseksi tulee viranomaisen pystyä tehokkaasti puuttumaan säännösten vastaiseen toimintaan. Lannoitevalmisteiden käytöllä vaikutetaan ympäristön ja kasvien sekä välillisesti rehujen ja elintarvikkeiden laatuun ja turvallisuuteen. Lakiehdotuksessa on riittävän täsmälliset säännökset lannoitevalvonnan seuraamusmaksun maksuvelvollisuuden ja seuraamusmaksun suuruuden perusteista samoin kuin maksuvelvolli-

sen oikeusturvasta ja seuraamusmaksun täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon vanhentumisesta. Seuraamusmaksun täytäntöönpanokelpoisuus määräytyy oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan. Toimivaltaisen viranomaisen päätös hallinnollisesta seuraamusmaksusta on täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös on saanut lainvoiman.

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotukset ovat perustuslain mukaisia, ja lakiehdotus voidaan säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska EU-lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetusten (EY) N:o 1069/2009 ja (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta sekä asetuksen (EY) N:o 2003/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1009 on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäviksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Lannoitelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on korkealaatuisen kasvintuotannon, elintarvikkeiden laadun sekä ympäristön ja vesien tilan turvaamiseksi edistää hyvälaatuisten, turvallisten ja kasvintuotantoon sopivien lannoitevalmisteiden tarjontaa, lannoitevalmisteiden ja lannan asianmukaista käyttöä sekä tarvittavien tietojen antamista lannoitevalmisteiden ostajille ja käyttäjille.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien valmistukseen, markkinoille saattamiseen, käyttöön, varastointiin, kuljettamiseen, vientiin ja tuontiin. Tätä lakia sovelletaan lisäksi lannan käyttöön.

Tässä laissa säädetään lisäksi EU-lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetusten (EY) N:o 1069/2009 ja (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta sekä asetuksen (EY) N:o 2003/2003 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1009, jäljempänä *lannoitevalmisteasetus*, soveltamisalaan kuuluvien EU-lannoitevalmisteiden käytöstä, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksymisestä ja nimeämisestä sekä asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

Tätä lakia ei sovelleta:

1) tutkimuslaitoksissa tehtäviin tieteellisiin ja tuotekehityksellisiin tarkoituksiin tehtäviin kokeisiin;

2) lannoitevalmisteiden kauttakulkuliikenteeseen.

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Lannoitevalmisteiden markkinavalvonnasta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*.

Tuotteiden markkinoille saattamisesta säädetään lisäksi toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/515, jäljempänä *vastavuoroisesta tunnustamisesta annettu asetus*.

Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista säädetään kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*. Kemikaalien luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta säädetään aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008. Kemikaalilaissa (599/2013) säädetään Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön täytäntöönpanosta sekä eräistä kemikaaleja koskevista kansallisista velvoitteista.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistuksesta, käsittelystä, käytöstä ja säilytyksestä säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005). Vaarallisten aineiden kuljetuksesta säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994). Räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, täydentävistä säännöksistä säädetään räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä annetussa laissa (73/2021). Ammoniumnitraattilannoitteiden vaatimuksista säädetään REACH-asetuksen liitteessä XVII tiettyjen vaarallisten aineiden, seosten ja esineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksista. REACH-asetuksessa säädetään, että markkinoille saatettavien yksi- tai moniravinteisten ammoniumnitraattia yli 28 painoprosenttia sisältävien lannoitteiden on täytettävä lannoitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2003/2003, jäljempänä *lannoiteasetus*, liitteen III tekniset määräykset.

Lannoitevalmisteiden ainesosina käytettävien jätteiden ja teollisuuden sivutuotteiden käsittelyä, käyttöä ja hävittämistä koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994), ympäristönsuojelulaissa (527/2014), jätelaissa (646/2011) ja jätteiden siirrosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006. Maa-ainesten ottamisesta kuljetettavaksi, varastoitavaksi tai jalostettavaksi säädetään lisäksi maa-aineslaissa (555/1981).

Toimenpiteistä kasvinterveysriskien vähentämiseksi sekä kasvintuhoojien leviämisen estämisestä säädetään kasvinterveyslaissa (1110/2019). Haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta sekä toimenpiteistä säädetään vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa (1709/2015).

Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden käytöstä ja käsittelystä säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009, jäljempänä *sivutuoteasetus,* ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015). Eläintautien leviämisen ehkäisystä säädetään lisäksi eläintautilaissa (76/2021). Eläimistä saataville sivutuotteille ja niistä johdetuille tuotteille asetettavista tuontiehdoista ja tuonnin valvonnasta säädetään lisäksi eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019).

Muuntogeenisten organismien käytöstä suljetussa tilassa ja tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön, sekä muuntogeenisten organismien käsittelyyn tarkoitetun laitoksen tai toimitilan käyttöönotosta ja toiminnasta säädetään geenitekniikkalaissa (377/1995).

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *lannoitevalmisteella* lannoitteita, kalkitusaineita, maanparannusaineita, kasvualustoja, biostimulantteja sekä niiden seoksia;

2) *EU-lannoitevalmisteella* lannoitevalmisteasetuksen 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua EU-lannoitevalmistetta;

3) *lannoitteella* ainetta tai valmistetta, joka on tarkoitettu edistämään kasvien kasvua tai parantamaan sadon laatua ja jonka vaikutus perustuu ensisijaisesti kasvinravinteisiin;

4) *kalkitusaineella* ainetta tai valmistetta, joka sisältää kalsiumin tai magnesiumin oksideja, hydroksideja, karbonaatteja tai silikaatteja ja on tarkoitettu korjaamaan maaperän happamuutta;

5) *maanparannusaineella* ainetta tai valmistetta, jonka tarkoituksena on ylläpitää tai parantaa maaperän fysikaalisia tai kemiallisia ominaisuuksia, rakennetta tai biologista aktiivisuutta;

6) *kasvualustalla* kasvien ja sienten kasvatukseen tarkoitettua ainetta tai valmistetta, johon on tai voi olla lisätty muita lannoitevalmisteita ja joka on muu kuin paikan päällä oleva maa-aines;

7) *biostimulantilla* valmistetta, joka kiihdyttää kasvin ravinteidenottoa riippumatta tuotteen ravinnesisällöstä ja jonka ainoana tarkoituksena on parantaa yhtä tai useampaa seuraavista kasvin tai kasvin ritsosfäärin ominaisuuksista: ravinteiden hyväksikäytön tehokkuus, abioottisen stressin kestävyys, laatuominaisuudet tai maaperään tai ritsosfääriin sitoutuneiden ravinteiden saatavuus;

8) *lannoitevalmisteiden seoksella* valmistetta, joka koostuu kahdesta tai useammasta lannoitevalmisteesta ja jonka jokainen seoksen osana oleva lannoitevalmiste täyttää kyseiselle tuoteluokalle asetetut vaatimukset;

9) *lannalla* sivutuoteasetuksen 3 artiklan 20 alakohdassa tarkoitettua lantaa;

10) *jätteellä* jätelain 5 §:ssä tarkoitettua jätettä;

11) *sivutuotteella* jätelain 5 a §:ssä tarkoitettua sivutuotetta;

12) *eläimistä saatavalla sivutuotteella* sivutuoteasetuksen 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuja eläimistä saatavia sivutuotteita;

13) *haitallisella aineella, yhdisteellä ja eliöllä* sellaisia lannoitevalmisteissa tai niiden ainesosissa esiintyviä aineita, yhdisteitä tai eliöitä, jotka voivat aiheuttaa terveydellistä tai muuta haittaa tai vaaraa ihmisille, eläimille, kasveille, maaperälle taikka muulle ympäristölle;

14) *asettamisella saataville markkinoilla* lannoitevalmisteen toimittamista Euroopan unionin markkinoille liiketoiminnan yhteydessä jakelua tai käyttöä varten maksua vastaan tai maksutta;

15) *markkinoille saattamisella* lannoitevalmisteen asettamista ensimmäistä kertaa saataville Euroopan unionin markkinoilla;

16) *tuonnilla* tuontia muista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista;

17) *viennillä* vientiä muihin kuin Euroopan unionin jäsenvaltioihin;

18) *valmistajalla* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa taikka suunnitteluttaa tai valmistuttaa lannoitevalmistetta ja pitää kyseistä lannoitevalmistetta kaupan omalla nimellään tai tavaramerkillään;

19) *talouden toimijalla* valmistajaa, valtuutettua edustajaa, tuojaa ja jakelijaa;

20) *jakelijalla* muuta sellaista toimitusketjuun kuuluvaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä kuin valmistajaa tai tuojaa, joka asettaa lannoitevalmisteen saataville markkinoilla;

21) *maa- ja puutarhataloudella* maatalous-, puutarha- ja peltoenergiakasvien viljelyä sekä pellon muuta maatalouskäyttöä;

22) *viher- ja ympäristörakentamisella* julkisten ja yksityisten ulkoalueiden rakentamista;

23) *viheralueiden kunnossapidolla* julkisten ja yksityisten ulkoalueiden korjaus-, hoito- ja käyttötehtäviä.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan yhteisöstä tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa Euroopan talousaluetta ja sen jäsenvaltioita.

2 luku

Lannoitevalmisteita koskevat säännökset

5 §

Lannoitevalmisteiden yleiset vaatimukset

Lannoitevalmisteiden tulee olla tämän lain tai lannoitevalmisteita koskevan Euroopan unionin lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Lannoitevalmisteita voidaan lisäksi asettaa saataville markkinoilla vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen perusteella, kun ne ovat laillisesti kaupan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Lannoitevalmisteelle, joka asetetaan saataville markkinoilla Suomessa vastavuoroisen tunnustamisen perusteella, on haettava ennakkoon lupa Ruokavirastolta 15 §:n mukaisesti.

Lannoitevalmisteiden on oltava turvallisia ja käyttötarkoitukseensa sopivia. Lannoitevalmiste ei saa sisältää sellaisia määriä haitallisia aineita, yhdisteitä tai eliöitä, että sen käyttöohjeiden mukaisesta käytöstä voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai turvallisuudelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle.

6 §

Fosforin käyttö

Lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytön on perustuttava maa- ja puutarhataloudessa kasvin tarpeeseen maan fosforiluokka huomioiden.

Toimijan, joka elinkeinotoimintaansa liittyen käyttää maa- ja puutarhataloudessa tai viher- ja ympäristörakentamisessa lannoitevalmisteita tai lantaa on pidettävä lannoituksesta tiedostoa ja pyydettäessä toimitettava tiedot valvontaviranomaiselle. Tiedoston tulee sisältää paikat, joihin lannoitevalmisteita tai lantaa on levitetty, lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin määrät sekä ajankohta, jolloin lannoitevalmisteita tai lantaa on levitetty. Tiedosto on säilytettävä viiden vuoden ajan sen vuoden lopusta, jolloin lannoitevalmistetta tai lantaa on levitetty.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytöstä sekä tiedostojen sisällöstä ja järjestämisestä.

7 §

Lannoitevalmisteiden tuotevaatimukset

Lannoitevalmisteen on koostuttava yksinomaan sellaisista ainesosista, jotka täyttävät kansallisen lainsäädännön tai lannoitevalmisteasetuksen liitteen II mukaisen ainesosaluokan aineosien yleisiä laatu- ja käsittelykriteereitä koskevat vaatimukset.

Lannoitevalmisteen on lisäksi täytettävä kyseisen lannoitevalmisteen tuoteluokan tai, jos kyseessä on lannoitevalmisteiden seos, tuoteluokkien vaatimukset. Lannoitevalmisteiden kansallisia tuoteluokkia ovat epäorgaaniset lannoitteet, orgaaniset lannoitteet, orgaaniset kivennäislannoitteet, kalkitusaineet, orgaaniset maanparannusaineet, epäorgaaniset maanparannusaineet, kasvualustat, biostimulantit ja lannoitevalmisteiden seokset.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kansallisten lannoitevalmisteiden tuoteluokkien laatuvaatimuksista, ainesosaluokista sekä niiden laatu- ja käsittelyvaatimuksista ja lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä.

8 §

Ainesosaluettelo

Ruokavirasto päättää ainesosien sisällyttämisestä ainesosaluetteloon. *Ainesosalla* tarkoitetaan kaikkia aineita, joita käytetään lannoitevalmisteen valmistukseen, lisätään lannoitevalmisteeseen tai muodostuu lannoitevalmisteen valmistuksen yhteydessä. Epäpuhtauksia ei pidetä ainesosana. Luettelo sisältää tiedot ainesosasta sekä sen alkuperästä, ominaisuuksista ja tuotantoprosessista tai käsittelymenetelmästä.

Uuden ainesosan sisällyttämistä luetteloon haetaan Ruokavirastolta. Hakemuksessa on oltava:

1) ehdotus uudesta ainesosasta;
2) selvitys 3 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä;
3) ehdotus soveltuvasta ainesosaluokasta;
4) kuvaus alkuperästä;
5) kuvaus tuotantoprosessista tai käsittelymenetelmästä;
6) selvitys keskeisestä kemiallisesta ja biologisesta koostumuksesta sekä fysikaalisista ominaisuuksista;
7) näytteenotto- ja analyysimenetelmät keskeisten ominaisuuksien mittaamiseksi;
8) hakijan yhteystiedot.

Kansalliseen lannoitevalmisteiden ainesosaluokkaan voidaan lisätä uusia ainesosia jos:

1) niistä valmistettu lannoitevalmiste ei aiheuta riskejä ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle, turvallisuudelle taikka ympäristölle;
2) ne parantavat kasvien kasvua tai kasvuolosuhteita taikka lannoitevalmisteen käytettävyyttä.

Ruokavirasto päättää ainesosan poistamisesta ainesosaluettelosta, jos ainesosa ei täytä Euroopan unionin lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön tai tämän pykälän 3 momentin mukaisia vaatimuksia taikka ilmenee, että hakemuksessa annetut tiedot ovat olleet virheellisiä tai puutteellisia. Jos hakemuksessa annetut tiedot ovat olleet virheellisiä tai puutteellisia, ainesosan poistamisen sijasta Ruokavirasto voi muuttaa ainesosaluetteloa, jos puute tai virhe on mahdollista korjata.

Hakemusmenettelystä ja ainesosaluettelon sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

9 §

Merkintävaatimukset

Lannoitevalmisteesta on annettava kirjallisesti tiedot sen tuoteluokasta tai -luokista, määrästä, ominaisuuksista, käyttöohjeesta, varastointiohjeesta, ainesosista, erätunnisteesta sekä valmistajasta tai tuojasta. Pakatuissa lannoitevalmisteissa tietojen on oltava pakkaukseen kiinnitetyssä tuoteselosteessa tai jos lannoitevalmiste toimitetaan ilman pakkausta, vaaditut tiedot on annettava lannoitevalmisteen mukana seuraavassa asiakirjassa. Tiedot on annettava erillään muista lannoitevalmisteesta annettavista tiedoista. Ominaisuuksia, jotka alittavat tämän lain minimivaatimukset, ei saa ilmoittaa.

Lannoitevalmisteiden merkintöjen on oltava ainakin suomen ja ruotsin kielellä. Yksikielisissä kunnissa markkinoilla saataville asetettavien lannoitevalmisteiden osalta voidaan kuitenkin käyttää tämän kunnan kielellä olevia yksikielisiä merkintöjä. Irtotavarana toimitettavan lannoitevalmisteen, jonka talouden toimija toimittaa suoraan ammattikäyttäjälle, merkinnät voidaan tehdä kyseisen käyttäjän omalla kielellä, joko suomeksi tai ruotsiksi.

Markkinoille saatettavien lannoitevalmisteiden fosfori-, kalium-, kalsium-, natrium-, magnesium- ja rikkipitoisuus on ilmoitettava tuoteselosteessa alkuaineina, mutta ne voidaan lisäksi ilmoittaa oksideina lannoitevalmisteasetuksen liitteen III mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuoteluokkakohtaisista merkintävaatimuksista, ilmoitustavasta ja lannoitevalmisteen ominaisuuksien sallituista poikkeamista.

10 §

Lannoitevalmisteista annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset

Muiden kuin 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen on oltava seuraavien vaatimusten mukaisia:

1) niillä ei saa johtaa käyttäjää harhaan;

2) niiden on oltava tarkistettavissa;

3) niissä ei saa esittää väitteitä, jollei niissä viitata lainsäädäntöön tai selkeästi yksilöityihin standardeihin tai järjestelmiin, joiden mukainen lannoitevalmiste on;

4) niissä ei saa esittää väitteitä siitä, että lannoitevalmiste ehkäisee tai hoitaa kasvitauteja tai suojelee kasveja haitallisilta organismeilta.

11 §

Pakkausvaatimukset

Lannoitevalmiste voidaan saattaa markkinoille irtotavarana tai pakattuna. Lannoitevalmisteen pakkaus on suljettava tiiviisti ja sellaisella tavalla tai välineellä, että pakkausta avattaessa kiinnitys, kiinnityssulkija tai itse pakkaus vaurioituu korjauskelvottomaksi. Pakkauksessa saa käyttää myös venttiilisäkkiä.

Lannoitevalmisteiden pakkauksessa on lisäksi noudatettava lannoitevalmisteasetusta ja sivutuoteasetusta.

3 luku

Toiminnan harjoittaminen

12 §

Talouden toimijan luotettavuus

Talouden toimijan on oltava luotettava. Toimijaa ei pidetä luotettavana, jos:

1) toimija on kuluvan tai kolmen arviota edeltäneen kalenterivuoden aikana toiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta lannoitevalmisteiden turvallisuuden varmistamista tai lannoitevalmistesäännösten noudattamista kohtaan;

2) toimija on kuluvan tai kolmen arviota edeltäneen kalenterivuoden aikana olennaisesti laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai

3) toimijalla on maksukykyyn nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin.

Jos talouden toimija on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon

kuuluvaa. Vaatimus luotettavuudesta koskee myös henkilöä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö.

Luotettavuuden arvioimiseksi voidaan 1 momentissa tarkoitetut seikat selvittää sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä ja yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät talouden toimijaan tai tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

13 §

Toiminnan järjestäminen

Talouden toimijan on järjestettävä toimintansa siten, että toiminnalle ja lannoitevalmisteille säädetyt vaatimukset täyttyvät eikä toiminnasta aiheudu vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai turvallisuudelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle.

Talouden toimijalla on oltava asianmukaiset tilat, laitteet ja kalusto lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien valmistukseen, säilytykseen ja kuljetukseen. Talouden toimijan on noudatettava riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien käsittelyssä, käytössä, kuljetuksessa ja varastoinnissa terveys-, turvallisuus- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

14 §

Ilmoitusvelvollisuus

Talouden toimijan, joka valmistaa, tuo tai saattaa markkinoille toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta tuomiaan lannoitevalmisteita, on tehtävä Ruokavirastolle ilmoitus toiminnastaan, toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista ja toimintansa lopettamisesta. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti ennen ilmoitettavan toiminnan aloittamista tai lopettamista.

Ilmoituksessa on oltava:

1) talouden toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot;
2) talouden toimijan yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, henkilötunnus tai tilatunnus;
3) tieto toiminnan luonteesta tai sen olennaisesta muuttamisesta;
4) tieto valmistettavista, tuotavista tai markkinoille asetettavista lannoitevalmisteiden tuoteluokista.

Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske talouden toimijoita niiltä osin, kun ne harjoittavat tukku- tai vähittäiskauppatoimintaa.

Talouden toimijan, joka valmistaa tämä lain mukaisia lannoitevalmisteita, on varattava valvontaviranomaiselle tilaisuus tarkastuksen suorittamiseen ennen toiminnan aloittamista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun talouden toimijan on ilmoitettava kerran vuodessa Ruokavirastolle sen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot lannoitevalmisteiden valmistusmääristä, lannoitevalmisteiden valmistukseen käytetyistä ainesosista sekä markkinoille saatetuista, tuotavista ja vietävistä lannoitevalmisteista ja niiden määristä, ravinnesisällöstä, haitallisten aineiden pitoisuuksista sekä niiden käyttökohteista.

Tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista toiminnan luonnetta koskevista ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelystä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

15 §

Ennakkolupaa koskeva hakemus

Lannoitevalmisteille, jotka asetetaan saataville markkinoille vastavuoroisen tunnustamisen perusteella, on haettava ennakkoon lupa Ruokavirastolta. Lannoitevalmistetta ei saa asettaa saataville markkinoilla Suomessa ennen Ruokaviraston päätöstä.

Hakemuksessa on oltava:

1) talouden toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot;

2) tiedot, joiden perusteella voidaan osoittaa tuotteen olevan laillisesti markkinoilla vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa asetuksessa tarkoitetulla tavalla;

3) tiedot valmistuksessa käytetyistä ainesosista ja niiden alkuperästä;

4) akkreditoidun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen myöntämä testausseloste tai sertifikaatti, joka sisältää tiedot tuotteen koostumuksesta sekä mahdollisista haitallisista aineista ja eliöistä;

5) kuvaus valmistusmenetelmästä;

6) tuoteseloste;

7) eläimistä saatavia sivutuotteita sisältävien lannoitevalmisteiden osalta sivutuoteasetuksen mukainen laitoksen hyväksyntänumero.

Lupa on myönnettävä, jos hakemuksen perusteella todetaan, että lannoitevalmiste on laillisesti markkinoilla eikä kyseessä ole jätettä sisältävä lannoitevalmiste eikä se sisällä sellaisia määriä haitallisia aineita, yhdisteitä tai eliöitä, että sen käyttöohjeiden mukaisesta käytöstä voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai turvallisuudelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle.

16 §

Tiedoston pitämistä ja jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset

Talouden toimijan, joka valmistaa, saattaa markkinoille tai tuo lannoitevalmisteita on pidettävä toiminnastaan ajan tasalla olevaa eräkohtaista tiedostoa, josta voidaan tarvittaessa selvittää valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan sen vuoden lopusta, kun lannoitevalmiste on saatettu markkinoille. Tiedostoon on merkittävä lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien ostot ja alkuperä, kuinka paljon lannoitevalmisteita ja niiden ainesosia on käsitelty ja valmistettu, lannoitevalmisteiden myynnit ja muut luovutukset sekä varastointipaikat. Tiedostoon on lisäksi merkittävä tuotujen ja vietyjen lannoitevalmisteiden määrät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedostonpitovelvollisuus ei koske talouden toimijaa, joka harjoittaa yksinomaan tukku- tai vähittäiskauppatoimintaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

17 §

Laatujärjestelmä

Valmistajan on otettava käyttöön laatujärjestelmä, jonka avulla varmistetaan, että lannoitevalmisteet ovat lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Laatujärjestelmästä on laadittava kirjallinen kuvaus. Valmistajan on huolehdittava siitä, että valmistukseen ja käsittelyyn osallistuvat työntekijät ovat tietoisia laatujärjestelmästä.

Laatujärjestelmän on katettava valmistusta, laadunvalvontaa ja laadunvarmistusta koskevat tekniikat, prosessit ja toimenpiteet. Laatujärjestelmän on lisäksi katettava ennen valmistusta,

valmistuksen aikana ja valmistuksen jälkeen tehtävät tarkastukset ja testit sekä niiden suoritustiheys. Laatujärjestelmä on pyydettäessä toimitettava Ruokavirastolle.

Ruokavirasto on velvollinen antamaan neuvoja laatujärjestelmän laatimisessa ja toteuttamisessa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset laatujärjestelmän sisällöstä.

18 §

Koe- ja tutkimustoiminta

Ruokavirasto voi myöntää luvan muualla kuin tutkimuslaitoksissa suoritettaviin tutkimus- ja kehitystarkoituksiin suoritettaviin kokeisiin, jotka edellyttävät sellaisen lannoitevalmisteen, joka ei ole lannoitevalmisteasetuksen tai tämän lain mukainen tai asetettu saataville markkinoilla vastavuoroisen tunnustamisen perusteella, levittämistä ympäristöön.

Lupaa haettaessa on ilmoitettava Ruokavirastolle tiedot kokeessa käytettävästä valmisteesta, sen käyttötarkoituksesta ja käyttömäärästä, kokeen laajuudesta ja kestosta sekä arvioiduista ympäristövaikutuksista. Luvan hakijan on nimettävä kokeelle vastuuhenkilö.

Lupa myönnetään, jos arvioidaan, ettei kokeesta ole todennäköisiä haitallisia vaikutuksia ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle tai ympäristölle, hakijalla on käytettävissään kokeen suorittamiseksi asianmukaiset testauspaikat ja koe suoritetaan valvotuissa oloissa käyttäen rajoitettuja määriä valmistetta rajoitetulla alueella.

Koe on keskeytettävä, jos kokeen aikana ilmenee, että valmisteella on sellaisia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle tai ympäristölle, joita ei ole voitu arvioida lupaa myönnettäessä tai 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tehtäessä. Kokeen keskeyttämisestä on ilmoitettava viipymättä Ruokavirastolle.

Ruokavirasto voi peruuttaa myönnetyn koeluvan, jos ilmenee, että valmisteella on merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle tai ympäristölle taikka koeluvan haltija rikkoo olennaisella tavalla lupaehtoja.

4 luku

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset

19 §

Ilmoittamisesta vastaava viranomainen

Lannoitevalmisteasetuksen 21 artiklassa tarkoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ilmoittamisesta sekä hyväksymisestä ja nimeämisestä vastaava viranomainen on Ruokavirasto.

20 §

Ilmoitetun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hyväksymistä koskeva hakemus

Suomeen sijoittautuneen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on haettava ilmoitetuksi laitokseksi hyväksymistä ja nimeämistä Ruokavirastolta. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksia koskevista vaatimuksista säädetään lannoitevalmisteasetuksen 24 artiklassa.

Hakemukseen on liitettävä tiedot ja todistukset vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselta edellytettävien arviointimenettelyjä koskevien vaatimusten täyttymisestä niiden EU-lannoitevalmistetyyppien tai tuoteluokkien osalta, joiden osalta laitos katsoo olevansa pätevä. Lisäksi

hakemukseen on liitettävä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön FINAS-akkreditointipalvelun antama akkreditointitodistus, siitä että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos täyttää lannoitevalmisteasetuksen vaatimukset.

Ilmoitetun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai sen käyttämän tytäryhtiön tai alihankkijan henkilöstöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä lannoitevalmisteasetuksessa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

21 §

Ilmoitetuksi laitokseksi hyväksyminen ja hyväksymisen rajaaminen tai peruuttaminen

Ruokavirasto hyväksyy ja nimeää vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ilmoitetuksi laitokseksi, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos täyttää lannoitevalmisteasetuksessa säädetyt vaatimukset eikä mainitun asetuksen 28 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja vastalauseita ole esitetty.

Hyväksymispäätöksessä määritellään ilmoitetun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen pätevyysalue, vahvistetaan laitoksen valvontaan liittyvät järjestelyt sekä asetetaan tarvittaessa sellaisia laitoksen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen suorittaminen.

Hyväksymisen rajaamisesta ja peruuttamisesta säädetään lannoitevalmisteasetuksen 30 artiklassa.

5 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

22 §

Ruokavirasto

Lannoitevalmisteasetuksen ja tämän lain täytäntöönpanosta sekä lannoitevalmisteasetuksen ja tämän lain noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä vastaa Ruokavirasto.

23 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset valvovat Ruokaviraston ohella lannoitevalmisteita toimialueellaan.

24 §

Tulli

Lannoitevalmisteiden tuontia valvoo Ruokaviraston ohella Tulli.

25 §

Valtuutetut tarkastajat

Ruokavirasto voi käyttää tarkastus- ja valvontatehtävissä apunaan tehtävään kirjallisesti valtuuttamiaan tarkastajia, jotka toimivat viraston valvonnassa. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee Ruokavirasto. Tarkastajalla tulee olla tehtävän hoitamiseksi riittävä lannoitevalmisteita koskeva tai muu lain noudattamisen valvonnan kannalta tarvittava ammattitaito. Valtuutetun tarkastajan tulee vaadittaessa esittää kirjallinen selvitys valtuutuksestaan toimijalle.

Ruokavirasto voi peruuttaa myöntämänsä valtuuden, jos valtuutettu tarkastaja tai näytteenottaja laiminlyö viraston määräämien ehtojen noudattamisen tai muutoin olennaisella tavalla rikkoo tehtäviin liittyviä velvoitteitaan.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

26 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö

Ruokavirastolla on oikeus käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita lannoitevalmisteiden vaatimustenmukaisuuden tutkinnassa, testaamisessa ja arvioimisessa. Ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun hän hoitaa tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske ulkopuolisen asiantuntijan käyttöä markkinavalvonnassa, josta säädetään markkinavalvontalain 14 §:ssä.

6 luku

Valvonta

27 §

Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet

Lannoitevalmisteita on valvottava tasapuolisesti ja säännöllisesti. Valvontaa on tehostettava, jos on epäiltävissä, että lannoitevalmiste tai sen ainesosa taikka talouden toimijan toiminta ei täytä tässä laissa säädettyjä vaatimuksia. Valvontatoimenpiteiden on oltava tarkoituksenmukaisia ja ne on kohdistettava kaikkiin lannoitevalmisteen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheisiin sekä käyttöön.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonnan järjestämisestä.

28 §

Ennakkoilmoitus

Talouden toimijan on ilmoitettava lannoitevalmisteen tuonnista ennen erän vastaanottamista Ruokavirastolle mahdollista näytteenottoa varten.

Ennakkoilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot:
1) tuojan nimi ja osoite;
2) tuojan yritys- tai yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, henkilötunnus tai tilatunnus;
3) lannoitevalmisteen nimi ja tuoteluokka;
4) erän määrä;
5) lähtömaa;
6) Suomen alueelle saapumisen ajankohta ja paikka;
7) tuontitapa.

Suomeen tuotava lannoitevalmistetta sisältävä erä voidaan Ruokaviraston määräyksestä säilyttää Tullin valvonnassa Ruokaviraston hyväksymässä paikassa siihen saakka, kunnes Ruokavirasto on saanut riittävän selvityksen siitä, että tässä laissa säädetyt vaatimukset täyttyvät.

Ennakkoilmoitusvaatimus ei koske EU-lannoitevalmisteita.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja lannoitevalmisteita sisältävästä erästä on ilmoitettava sekä siitä, milloin ja miten ennakkoilmoitus on tehtävä.

29 §

Valvontasuunnitelma ja raportointi

Ruokavirasto laatii vuosittain suunnitelman valvonnan järjestämiseksi sekä raportin valvonnan toteutumisesta.

Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat tarkastukset, valvontakohdetyypit ja tarkastusten määrät. Vuosiraportoinnin tulee sisältää lannoitevalmisteiden valvonnan kannalta olennaiset tulokset.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske markkinavalvonnasta laadittavaa valvontasuunnitelmaa, josta säädetään markkinavalvontalain 7 §:ssä.

30 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus päästä paikkoihin, joissa lannoitevalmisteita tai niiden ainesosia sekä niitä koskevia asiakirjoja käsitellään, käytetään tai säilytetään, tarkastaa kuljetusvälineitä, talouden toimijan kirjanpitoa ja 6 ja 16 §:ssä tarkoitettua tiedostoa sekä ottaa maksutta tarpeellisia näytteitä maaperästä, lannoitevalmisteista ja niiden ainesosista.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen ja näytteenoton saa tehdä vain viranomainen. Tällaisessa tilassa tarkastus ja näytteenotto saadaan tehdä vain, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen tässä laissa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn ja tarkastus on välttämätön rikoksen selvittämiseksi.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, tarkastuksessa on noudatettava hallintolain (434/2003) 39 §:ää.

Näytteenotto ja testaaminen on tehtävä käyttäen yhdenmukaistettuja standardeja tai jos niitä ei ole, kansainvälisesti hyväksytyllä standardimenetelmällä taikka jos niitä ei ole, yhtä pätevällä lannoitevalmisteiden analysointiin ja näytteenottoon validoidulla menetelmällä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastus- ja valvontamenettelyistä sekä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta.

Mitä 1 momentissa säädetään ei koske markkinavalvonnassa tapahtuvia tarkastuksia, joista säädetään markkinavalvontalain 9 §:ssä. Poiketen siitä, mitä markkinavalvontalain 9 §:ssä säädetään, markkinavalvontaviranomaisella on oikeus ottaa maksutta tarpeellisia näytteitä myös markkinavalvontalain mukaisessa valvonnassa.

31 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta, talouden toimijoilta ja muilta, joita tässä laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt velvoitteet koskevat. Myös valtuutetuilla tarkastajilla on sama tiedonsaantioikeus valvonnan suorittamiseksi välttämättömien tietojen osalta.

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja talouden toimijan veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä kytkennöistä, jotka ovat välttämättömiä 12 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi tai 40 §:ssä tarkoitettua rekisteröinnin keskeyttämistä tai peruuttamista varten.

Ruokavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi lannoitevalmisteasetuksen 34 artiklassa tarkoitetut välttämättömät tiedot sellaiselta ilmoitetulta vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitokselta, jota mainitussa asetuksessa säädetyt velvoitteet koskevat.

32 §

Koneellinen allekirjoitus

Tämän lain ja lannoitevalmisteasetuksen nojalla tehty päätös sekä asiaan liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

33 §

Valvontarekisteri

Valvontaa varten pidetään valtakunnallista rekisteriä 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista talouden toimijoista. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (560/2021) ellei tässä pykälässä muuta mainita. Ruokavirasto on valvontarekisterin rekisterinpitäjä.

Rekisteriin merkitään:

1) talouden toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot toimipaikkakohtaisesti;

2) talouden toimijan yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, henkilötunnus tai tilatunnus;

3) tieto toiminnan luonteesta tai sen olennaisesta muuttamisesta;

4) tieto valmistettavien tai markkinoitavien lannoitevalmisteiden tuoteluokista ja EU-lannoitevalmisteiden toimintaperusteisista tuoteluokista;

5) tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat tiedot;

6) tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista.

Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun talouden toimija on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta tai talouden toimijan toiminta on loppunut. Tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos tiedon säilyttäminen on välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi, vireillä olevan asian takia tai Euroopan unionin tai muun lainsäädännön mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi taikka jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tiedon säilyttämistä. Tieto on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole laissa säädettyä perustetta.

34 §

Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 8 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta, valvontaviranomainen saa lisäksi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvontaa suorittaessa saatuja tietoja ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulle viranomaiselle, jos tiedot ovat välttämättömiä ympäristönsuojelua koskevia lakisääteisiä valvontatehtäviä varten.

35 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Ruokavirasto julkaisee internetsivuillaan vuosittain 29 §:ssä tarkoitetun raportin valvonnan toteutumisesta. Salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saa julkaista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonnan tulosten julkaisemisesta.

7 luku

Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

36 §

Määräys

Jos talouden toimija ei noudata tätä lakia tai lannoitevalmiste ei täytä tässä laissa säädettyjä vaatimuksia, valvontaviranomainen voi määrätä talouden toimijan asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa tai korjaamaan kyseinen vaatimustenvastaisuus. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske markkinavalvontaan liittyvää toimenpidemääräystä, josta säädetään markkinavalvontalain 17 §:ssä.

37 §

Lannoitevalvonnan seuraamusmaksu

Ruokavirasto voi määrätä talouden toimijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron seuraamusmaksun, jos:

1) talouden toimija laiminlyö 9 tai 11 §:ssä säädetyn velvollisuuden lannoitevalmisteiden merkitsemisestä tai pakkaamisesta;

2) talouden toimija laiminlyö 14 §:ssä säädetyn toimintaa koskevan ilmoitusvelvollisuuden;

3) lannoitevalmisteen tai lannan käyttäjä laiminlyö 6 tai 16 §:ssä säädetyn tiedoston pitämistä koskevan velvollisuuden;

4) talouden toimija laiminlyö 28 §:ssä säädetyn lannoitevalmisteen tuontia koskevan ilmoitusvelvollisuuden.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Maksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Seuraamusmaksu jätetään määräämättä tai määrätään maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä luonnolliselle henkilölle, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle, samasta teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua maksua koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamusmaksu raukeaa maksuvelvollisen kuollessa. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

38 §

Kielto

Ruokavirasto voi kieltää lannoitevalmisteen tai sen ainesosan:

1) valmistuksen, jos sen valmistuksessa käytetty valmistus- tai säilytystila, valmistusmenetelmä tai -laite, valmistajan laatujärjestelmä taikka tuote ei täytä sille tässä laissa säädettyjä vaatimuksia;

2) käsittelyn, jos käytetty käsittely- tai säilytystila, käsittelymenetelmä tai -laite, valmistajan laatujärjestelmä taikka tuote ei täytä sille tässä laissa säädettyjä vaatimuksia;

3) markkinoille saattamisen tai käytön, jos lannoitevalmiste tai sen ainesosa, sen pakkaaminen taikka siitä annettavat tiedot eivät täytä tässä laissa säädettyjä vaatimuksia tai sitä käytetään sen käyttöohjeiden vastaisesti;

4) tuonnin, jos sen tarkastuksessa havaitaan, ettei se täytä tässä laissa säädettyjä vaatimuksia.

Kielto on määrättävä määräaikaisena, jos sen perusteena oleva epäkohta on mahdollista poistaa. Kielto on viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva epäkohta on poistettu tai jos epäkohdalla ei enää kiellon määräämisen kannalta ole merkitystä.

Kieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

Jos asia ei siedä viivytystä, Ruokaviraston lisäksi myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä lannoitevalmiste-erää koskevan kiellon väliaikaisesti. Väliaikainen kielto on saatettava viivytyksettä Ruokaviraston ratkaistavaksi. Kielto raukeaa, jos Ruokavirasto ei ole tehnyt 1 momentissa tarkoitettua päätöstä kahden viikon kuluessa kiellon antamisesta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske markkinavalvontaan liittyvää kieltoa, josta säädetään markkinavalvontalain 18 §:ssä.

39 §

Tilapäiset rajoitukset

Ruokavirastolla on oikeus antaa tilapäinen määräys, jolla kielletään lannoitevalmisteen valmistus, markkinoille saattaminen, käyttö, tuonti tai vienti taikka rajoittaa niitä, sekä määrätä kielletyt lannoitevalmisteet poistettaviksi markkinoilta tai lannoitevalmisteiden hallussapitäjien

varastoista, jos on perusteltua syytä olettaa, että lannoitevalmiste voi aiheuttaa merkittävää vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle. Ruokaviraston tulee huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

Ruokavirasto voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa 1 momentissa tarkoitetusta kiellosta ja rajoituksesta, jos voidaan varmistua siitä, että luvan kohteena oleva lannoitevalmiste ei aiheuta vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, kasvien terveydelle taikka ympäristölle.

40 §

Toiminnan keskeyttäminen ja peruuttaminen

Ruokavirasto voi keskeyttää tai peruuttaa rekisteriin merkityn toiminnan, jos toiminta on olennaisesti lannoitesäännösten vastaista eikä talouden toimija ole noudattanut Ruokaviraston 36 §:n nojalla antamaa määräystä tai 38 §:n nojalla antamaa kieltoa.

Ruokavirasto voi keskeyttää tai peruuttaa talouden toimijan rekisteröinnin, jos toimija ei enää ole 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia talouden toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava, eikä talouden toimija ole Ruokaviraston määräyksestä huolimatta korjannut laiminlyöntiä.

Toiminnan keskeyttämistä tai rekisteröinnin keskeyttämistä koskeva päätös on voimassa, kunnes Ruokavirasto toteaa, että keskeyttämisen perusteena olleet epäkohdat on korjattu.

41 §

Lannoitevalmisteen uudelleenkäsittely, hävittäminen ja palauttaminen

Jos lannoitevalmisteen tai sen ainesosan valmistus, käsittely, markkinoille saattaminen, käyttö tai tuonti on 38 §:n nojalla kielletty, Ruokavirasto voi määrätä sen hyväksymällään tavalla käsiteltäväksi uudelleen, hävitettäväksi tai palautettavaksi lähettäjämaahan talouden toimijan kustannuksella. Päätökseen voidaan liittää määräyksiä sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

42 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Ruokavirasto voi tehostaa 36 §:ssä tarkoitettua määräystä, 38 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 41 §:ssä tarkoitettua uudelleenkäsittelyä, hävittämistä ja palauttamista lähtömaahan koskevaa määräystä uhkasakolla tai teettämis- tai keskeytysuhalla. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei koske markkinavalvonnassa määrättävää uhkasakkoa tai teettämisuhkaa, joista säädetään markkinavalvontalain 28 §:ssä.

Uhkasakosta, teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

43 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö 6 §:ssä tai sen nojalla annetussa säännöksessä säädettyjä vaatimuksia fosforin käytöstä,

2) valmistaa, saattaa markkinoille, asettaa saataville markkinoilla, käyttää tai tuo lannoitevalmistetta tai ainesosaa, joka ei täytä 7 §:ssä tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä vaatimuksia,

3) rikkoo 36 §:n nojalla annettua määräystä tai 38 §:n nojalla annettua kieltoa,
4) rikkoo 39 §:n nojalla annettua tilapäistä rajoitusta taikka
5) rikkoo 41 §:n nojalla annettua uudelleenkäsittely-, hävittämis- tai palauttamismääräystä,

on tuomittava, jollei laiminlyöntiä tai teosta aiheutunutta vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tai kasvien terveydelle taikka ympäristölle ole pidettävä vähäisenä taikka jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *lannoitelakirikkomuksesta* sakkoon.

Ruokavirasto tekee 5 luvussa tarkoitettujen viranomaisten puolesta ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen saattamiseksi syyteharkintaan. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä ilmeisen vähäisenä.

8 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Valtion viranomaisen suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

45 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Lannoitevalmisteiden valmistajan sekä lannoitevalmisteita Euroopan unionin jäsenvaltioista tai sen ulkopuolisista maista tuovan on korvattava vahinko, joka lannoitevalmisteiden ammattikäytössä aiheutuu käyttäjälle siitä, että lannoitevalmiste ei täytä lannoitevalmisteasetuksessa taikka tässä laissa säädettyjä vaatimuksia. Korvaus on suoritettava, vaikka vahinkoa ei ole aiheutettu tahallisesti tai huolimattomuudesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei lannoitevalmisteessa ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän saattoi lannoitevalmisteen markkinoille.

Velvollisuudesta korvata lannoitevalmisteesta henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitetulle ja vahinkoa kärsineen pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutunut vahinko säädetään tuotevastuulaissa (694/1990).

46 §

Muutoksenhaku

Ruokaviraston päätökseen, lukuun ottamatta 36–41 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua. Ilmoitetuksi laitokseksi 21 §:n mukaisesti hyväksytyn vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitoksen antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

Muutoksenhaussa Tullin päätökseen sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia.

Muutoksenhausta 42 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Edellä 38 §:n 4 momentissa tarkoitettua väliaikaista kieltoa koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

47 §

Täytäntöönpano

Tämän lain nojalla tehtävässä muussa kuin 37 §:ssä tarkoitetussa lannoitevalvonnan seuraamusmaksua koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

48 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 12 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2023.

Tällä lailla kumotaan lannoitevalmistelaki (539/2006), jäljempänä *kumottu laki*. Kumotun lain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön asetukset sekä määräykset jäävät kuitenkin, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa tämän lain kanssa, edelleen voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

49 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa kumotun lain nojalla ilmoitetut toimijat saavat ilman erillistä ilmoitusta jatkaa toimintaansa.

Lannoitevalmisteita saa tämän lain voimaantulon jälkeen valmistaa kumotun lain mukaisilla tyyppinimillä 31 päivään joulukuuta 2023 ja niitä saa saattaa markkinoille 31 päivään joulukuuta 2024. Lannoiteasetuksen liitteen I mukaisia lannoitetyyppejä saa valmistaa 31 päivään joulukuuta 2023.

Ruokavirasto voi tämän lain tullessa voimaan lisätä ainesosaluetteloon lannoitevalmisteasetuksen ja kumotun lain tyyppinimiluokkien perusteella sellaisia ainesosia, jotka täyttävät tämän lain 8 §:n 3 momentin mukaiset edellytykset. Uudet tämän lain 8 §:n 2 momentin mukaiset 15 päivään heinäkuuta 2023 mennessä tulleet hakemukset ovat maksuttomia.

Laitokselle ennen tämän lain voimaantuloa kumotun lain 14 §:n nojalla myönnetty hyväksyntä on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleet asiat käsitellään noudattaen lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———

2.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 915/2021, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdys-vaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014) ja lannoitelain (/) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

— —

4 §

Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

Tulli toimii NLF-asetuksen 27—29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo 23 §:ssä tarkoitetun maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitetun hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.

Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Liikenne- ja viestintävirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ilmailulaissa tarkoitettujen, ajoneuvolaissa tarkoitettujen ja ympäristönsuojelulain 24 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Suomen ympäristökeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tuotteiden ja EU-ympäristömerkistä annetussa laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Ruokavirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen lannoitelaissa tarkoitettujen lannoitevalmisteiden osalta.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 29 kohta, sellaisena kuin se on laissa 488/2021, ja

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020, 488/2021, 690/2021, 763/2021 ja 1134/2021, uusi 30 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

— —

29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (487/2021) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä;

30) lannoitelain (/) 12 §:ssä tarkoitettua talouden toimijan luotettavuuden selvittämistä.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

4.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin sen on laissa 1331/2021, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

— —

Tämän lain mukaisesti pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189—192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu ja lannoitelain (/) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 24.3.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Liite
Rinnakkaistekstit

2.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momenttia ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 915/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.	Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014) *ja lannoitelain (/)* soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.
Lakia sovelletaan lisäksi tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä NLF-asetus, 27–29 artiklassa tarkoitettuihin 1 momentissa mainittujen lakien sovel-	Lakia sovelletaan lisäksi tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä NLF-asetus, 27–29 artiklassa tarkoitettuihin 1 momentissa mainittujen lakien sovel-

Voimassa oleva laki

tamisalaan kuuluvia tuotteita koskeviin valvontaviranomaisten toimenpiteisiin, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tässä laissa säädetään myös markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus, 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta yhteyspisteestä sekä toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/515, jäljempänä vastavuoroisen tunnustamisen asetus, 9 artiklassa tarkoitetusta tuoteyhteyspisteestä.

Tässä laissa säädetään myös toimivaltaisista viranomaisista seuraavien säädösten mukaisissa asioissa:

1) kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/11/EY, jäljempänä jalkinemerkintädirektiivi;

2) tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1007/2011, jäljempänä tekstiilimerkintäasetus.

4 §

Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

Tulli toimii NLF-asetuksen 27—29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo 23 §:ssä

Ehdotus

tamisalaan kuuluvia tuotteita koskeviin valvontaviranomaisten toimenpiteisiin, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tässä laissa säädetään myös markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus, 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta yhteyspisteestä sekä toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/515, jäljempänä vastavuoroisen tunnustamisen asetus, 9 artiklassa tarkoitetusta tuoteyhteyspisteestä.

Tässä laissa säädetään myös toimivaltaisista viranomaisista seuraavien säädösten mukaisissa asioissa:

1) kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/11/EY, jäljempänä jalkinemerkintädirektiivi;

2) tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1007/2011, jäljempänä tekstiilimerkintäasetus.

4 §

Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

Tulli toimii NLF-asetuksen 27—29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo 23 §:ssä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
tarkoitetun maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitetun hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.	tarkoitetun maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitetun hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.
Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.	Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.
Liikenne- ja viestintävirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ilmailulaissa tarkoitettujen, ajoneuvolaissa tarkoitettujen ja ympäristönsuojelulain 24 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.	Liikenne- ja viestintävirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ilmailulaissa tarkoitettujen, ajoneuvolaissa tarkoitettujen ja ympäristönsuojelulain 24 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.
Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Suomen ympäristökeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tuotteiden ja EU-ympäristömerkistä annetussa laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.	Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Suomen ympäristökeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tuotteiden ja EU-ympäristömerkistä annetussa laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.
	Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Ruokavirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen lannoitelaissa tarkoitettujen lannoitevalmisteiden osalta.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 29 kohta, sellaisena kuin se on laissa 488/2021, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020, 488/2021, 690/2021, 763/2021 ja 1134/2021, uusi 30 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus	*Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus*
Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:	Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:
1) Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;	1) Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;
2) tullilain (304/2016) 2 §:n 7 kohdassa tarkoitetun tullitoimenpiteen suorittamista sekä Tullin suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;	2) tullilain (304/2016) 2 §:n 7 kohdassa tarkoitetun tullitoimenpiteen suorittamista sekä Tullin suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;
3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa;	3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa;
4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;	4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;
5) alkoholilain (1102/2017) 7 ja 60 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;	5) alkoholilain (1102/2017) 7 ja 60 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;
6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;	6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;
7) alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamista;	7) alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamista;
8) ulosottokaaressa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;	8) ulosottokaaressa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;

Voimassa oleva laki

9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;

10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon noudattamisen valvontaa;

11) poliisin, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien suorittamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai Tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;

12) esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitetun menettämisseuraamuksen määrittämistä;

13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja paljastamista sekä mainitun lain 5 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämistä, ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä sekä tutkintaan saattamista;

14) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisen henkilöliikenneluvan, tavaraliikenneluvan ja taksiliikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista;

15) säätiölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää;

16) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa;

17) eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) 10 §:ssä säädettyä tehtävää;

18) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) täytäntöönpanoa;

Ehdotus

9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;

10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon noudattamisen valvontaa;

11) poliisin, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien suorittamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai Tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;

12) esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitetun menettämisseuraamuksen määrittämistä;

13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja paljastamista sekä mainitun lain 5 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämistä, ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä sekä tutkintaan saattamista;

14) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisen henkilöliikenneluvan, tavaraliikenneluvan ja taksiliikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista;

15) säätiölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää;

16) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa;

17) eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) 10 §:ssä säädettyä tehtävää;

18) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) täytäntöönpanoa;

Voimassa oleva laki

19) työsuojeluviranomaisen suorittamaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) ja työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen sekä ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaa;

20) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) mukaisissa hankintamenettelyissä hankintayksiköiden mahdollisuutta tarkistaa tarjoajien julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 81 §:n 1 momentissa tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolo;

21) kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 5 a, 8 ja 19 §:ssä säädetyn tehtävän selvittämistä;

22) matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (921/2017) 14, 17 ja 18 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamista;

23) perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 9, 10 ja 17 §:ssä säädettyjä tehtäviä;

24) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 20 b §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamista;

25) Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kuuluvia tehtäviä kilpailulain (948/2011) 2 luvussa säädettyjen kilpailunrajoituskieltojen noudattamisen valvonnassa;

26) elintarvikelain (23/2006) 16 a §:ssä tarkoitettua elintarvikealan toimijan luotettavuuden selvittämistä;

27) ulkomaalaislaissa (301/2004), kansalaisuuslaissa (359/2003), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annetussa laissa (908/2017) ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan pe-

Ehdotus

19) työsuojeluviranomaisen suorittamaa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) ja työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen sekä ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaa;

20) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) mukaisissa hankintamenettelyissä hankintayksiköiden mahdollisuutta tarkistaa tarjoajien julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 81 §:n 1 momentissa tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolo;

21) kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 5 a, 8 ja 19 §:ssä säädetyn tehtävän selvittämistä;

22) matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetun lain (921/2017) 14, 17 ja 18 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamista;

23) perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 9, 10 ja 17 §:ssä säädettyjä tehtäviä;

24) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 20 b §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamista;

25) Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kuuluvia tehtäviä kilpailulain (948/2011) 2 luvussa säädettyjen kilpailunrajoituskieltojen noudattamisen valvonnassa;

26) elintarvikelain (23/2006) 16 a §:ssä tarkoitettua elintarvikealan toimijan luotettavuuden selvittämistä;

27) ulkomaalaislaissa (301/2004), kansalaisuuslaissa (359/2003), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annetussa laissa (908/2017) ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan pe-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
rusteella annetussa laissa (719/2018) säädettyjen ulkomaalaisen maahantuloa, maastalähtöä, oleskelua ja työntekoa sekä kansalaisuutta koskevien asioiden käsittelyä sekä niitä koskevaa päätöksentekoa ja niihin liittyvien valvontatehtävien hoitamista;	rusteella annetussa laissa (719/2018) säädettyjen ulkomaalaisen maahantuloa, maastalähtöä, oleskelua ja työntekoa sekä kansalaisuutta koskevien asioiden käsittelyä sekä niitä koskevaa päätöksentekoa ja niihin liittyvien valvontatehtävien hoitamista;
28) rehulain (1263/2020) 18 §:ssä tarkoitettua rehualan toimijan luotettavuuden selvittämistä;	28) rehulain (1263/2020) 18 §:ssä tarkoitettua rehualan toimijan luotettavuuden selvittämistä;
29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (487/2021) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä.	29) luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain (487/2021) 5 §:ssä tarkoitettua luonnontuotealan toimijan luotettavuuden selvittämistä*;*
	30) lannoitelain (/) 12 §:ssä tarkoitettua talouden toimijan luotettavuuden selvittämistä.
Aikaisemmin laadittua velvoitteidenhoitoselvitystä voidaan käyttää samasta organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä saman pyytäjän samaa käyttötarkoitusta varten laadittavan uuden velvoitteidenhoitoselvityksen laadinnassa.	
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin sen on laissa 1331/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain soveltamisala	*Lain soveltamisala*
Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset: 1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko (sakko); 2) kurinpitosakko, joksi poistumiskielto on sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 84 §:n 1 momentin nojalla tai aresti mainitun lain 85 §:n 1 momentin nojalla muunnettu; 3) omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus; 3 a) rikoslain 44 luvun 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu eläimen tappamismääräys; 3 b) sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu verkkoviestin poistamis- ja hävittämismääräys; 4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus; 5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta; 6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen; 6 a) rikosuhrimaksu; 7) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen	Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset: 1) rikoslain (39/1889) 2 a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko (sakko); 2) kurinpitosakko, joksi poistumiskielto on sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 84 §:n 1 momentin nojalla tai aresti mainitun lain 85 §:n 1 momentin nojalla muunnettu; 3) omaisuuteen tai rahamäärään kohdistuva menettämisseuraamus; 3 a) rikoslain 44 luvun 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu eläimen tappamismääräys; 3 b) sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu verkkoviestin poistamis- ja hävittämismääräys; 4) rikokseen perustuva valtiolle tuomittu korvaus; 5) muussa kuin rikosasiassa valtiolle tuomittu korvaus, jos syyttäjä on esiintynyt siinä virkansa puolesta; 6) valtiolle tuomittu korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen; 6 a) rikosuhrimaksu; 7) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen

Voimassa oleva laki

perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta;

8) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko;

9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (222/2008) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (895/2020) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös;

10) työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 24 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu taloudellista hallinnollista seuraamusta tai sakkoa koskeva päätös;

11) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 8 luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

12) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95746/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 83 artiklassa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu;

13) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 38 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 40 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

14) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain

Ehdotus

perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta;

8) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko;

9) vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (222/2008) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1805 ja jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroista tunnustamista Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta annetussa laissa (895/2020) tarkoitettu menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös;

10) työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 24 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu taloudellista hallinnollista seuraamusta tai sakkoa koskeva päätös;

11) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 8 luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

12) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95746/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 83 artiklassa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu;

13) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 38 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 40 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

14) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain

Voimassa oleva laki

(657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu;

15) Finanssivalvonnan tai tuomioistuimen määräämä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) tarkoitettu seuraamusmaksu;

16) elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 12 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

17) markkinaoikeuden määräämä arpajaislaissa (1047/2001) tarkoitettu seuraamusmaksu.

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu sekä elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintar-

Ehdotus

(657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu;

15) Finanssivalvonnan tai tuomioistuimen määräämä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) tarkoitettu seuraamusmaksu;

16) elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 12 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

17) markkinaoikeuden määräämä arpajaislaissa (1047/2001) tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämän lain mukaisesti pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu sekä elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, eläin-

Voimassa oleva laki

vikevalvonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu.

Ehdotus

tautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu *ja lannoitelain (/) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
.